

Český šperk na počátku 21. století

BcA. Dagmar Limberská

Diplomová práce
2008

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav produktového designu
akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Dagmar LIMBERSKÁ**
Studijní program: **N 8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design**

Téma práce: **Český šperk na počátku 21. století**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod – úvod do řešené problematiky
2. Teoreticko-metodologická část – definice pojmu "šperk", obecný pohled na český šperk na počátku 21. století
3. Cíle práce
4. Analytická (praktická) část práce – charakteristika firmy BELDA A SPOL., S.R.O. v níž je práce zpracovávána, její vnitřní struktura, předmět činnosti.
5. Projektová část práce – návrhu řešení kolekce sériově vyráběných šperků pro firmu BELDA A SPOL., S.R.O.
6. Závěr – stručné shrnutí práce

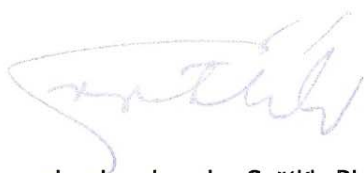
Rozsah práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

KOLESÁR, Zdeno: Kapitoly z dějin designu. 1. vyd. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2004. s.167. ISBN 80-86863-03-4
KRÍŽOVÁ, Alena: Proměny českého šperku na konci 20. století. 1. vyd. Praha: nakladatelství Akademie věd České republiky, 2002. s.223. ISBN 80-200-0920-5
KRECHLOVÁ, Daniela: Šperk objektem, objekt šperkem. 1. vyd. Praha: Muchovo muzeum s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1269-0
BRANIŠ, Antonín: Materiály pro zlatníky a klenotníky. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. s. 132. ISBN 80-04-26306-2

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Daniela Karasová, CSc.
Ústav produktového designu
Datum zadání diplomové práce: 7. ledna 2008
Termín odevzdání diplomové práce: 9. května 2008

Ve Zlíně dne 3. dubna 2008

doc. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.
děkan

ak. mal. Šárka Šišková
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato práce je rozdělena do tří hlavních částí. První část je teoretická. Zde jsem se zaměřila na obecnou situaci v současném českém šperkařství na počátku 21. století, s ohledem na minulost a její možný vývoj do budoucnosti.

Druhá, praktická část, je zaměřena na společnost Belda a spol., s.r.o., s níž spolupracuji v projektové části práce. Zde je popsáno její zaměření na trhu, struktura a historie podniku a její současná produkce.

Projektová část práce je věnována návrhu šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o., jež se zabývá malosériovou výrobou a prodejem moderních šperků.

Klíčová slova: šperk, technologie, technika, materiály, současný

ABSTRACT

This thesis is divided into three main parts. The first part is theory. Here I target the general conditions of the present czech jewellery at the beginning of the 21st century, considering the past and its possible progress in the future.

The second, practical part, is aimed at the company Belda a spol., s.r.o. wherewith I cooperate in the project part of the thesis. Here is described its orientation on the market, structure and history of the company and the present production.

Project part of the thesis is devoted to jewellery proposal for company Belda a spol., s.r.o., which is engaged in short-run production, sale of modern jewellery design.

Keywords: jewellery, technology, technique, materials, present

Ráda bych poděkovala vedoucí práce paní Daniele Karasové za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi poskytla v průběhu mé práce. Také chci poděkovat panu Jířimu Beldovi za možnost spolupráce se společností Belda a spol. s r.o.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY	12
1.1 DEFINICE POJMU ŠPERK	12
1.2 HISTORIE ŠPERKAŘSTVÍ.....	12
1.2.1 Šperkařství na území České republiky ve 20. století	14
1.3 MOŽNÉ POHLEDY NA ŠPERK	15
2 MATERIÁLY	19
2.1 ROZDĚLENÍ TECHNICKÝCH MATERIÁLŮ.....	19
2.1.1 Chirurgická ocel	20
2.1.2 Titan	21
2.1.3 Plasty	22
2.1.3.1 PMMA	22
2.1.3.2 Corian.....	23
2.1.3.3 Carbon.....	24
2.1.3.4 Epoxidová pryskyřice	25
2.1.4 Keramika a porcelán	26
2.1.5 Inteligentní materiály	27
3 TECHNIKY	28
3.1 KLASICKÉ ŠPERKAŘSKÉ TECHNIKY	28
3.2 TECHNIKA ZTRACENÉHO VOSKU.....	30
3.3 ART CLAY SILVER.....	31
3.4 SOFTWARE	32
3.5 3D SKENOVÁNÍ.....	34
3.6 SOUSTRUŽENÍ A FRÉZOVÁNÍ	34
3.7 HOLOGRAFIE	35
4 BIBLIOGRAFIE	37
4.1 ODBORNÉ KNIHY	37
4.2 ODBORNÉ ČASOPISY	38
4.3 JINÉ ODBORNÉ ZDROJE	39
5 ORGANIZACE	40

5.1	SDRUŽENÍ KLENOTNÍKŮ A HODINÁŘŮ ČR.....	40
5.2	ČESKÝ CECH ZLATNICKÝ	40
5.3	SPOLEK CECHU ZLATNICKÉHO V BRNĚ.....	41
5.4	PUNCOVNÍ ÚŘAD	41
5.5	SVAZ VÝROBCŮ BIŽUTERIE.....	41
5.6	CECH SOUKROMÝCH VÝROBCŮ JABLONECKÉHO ZBOŽÍ.....	42
5.7	DESIGN CENTRUM	42
6	VÝSTAVNÍ ČINNOST	43
6.1	GALERIE U PRSTENU.....	44
6.2	VELETRHY, PŘEHLÍDKY, SETKÁNÍ.....	45
6.2.1	Hodiny a klenoty	45
6.2.2	Designblok – dny designu v Praze	46
7	SYMPOZIA A SOUTĚŽE.....	47
7.1	MEZINÁRODNÍ ŠPERKAŘSKÉ SYMPOZIUM V TURNOVĚ	48
7.2	SOUTĚŽ ŠPERK ROKU	49
7.3	SOUTĚŽ STRÍBRNÝ ŠPERK.....	50
8	MOŽNOST VZDĚLÁNÍ.....	51
9	PŘÍKLADY TVŮRČÍCH OSOBNOSTÍ	53
9.1	JAN ČTVRTNÍK	53
9.1.1	Projekt Tactoo	55
9.2	HANUŠ LAMR.....	56
9.3	MARKÉTKY	59
9.3.1	MgA. Markéta Lisá	60
9.3.2	MgA. Markéta Richterová	61
9.4	VĚRA NOVÁKOVÁ	63
9.5	LENKA TRUBAČOVÁ.....	65
9.6	ZDENĚK VACEK	67
10	VLÁDNOUCÍ TRENDY A SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU.....	70
II	PRAKTICKÁ ČÁST	72
11	SPOLEČNOST BELDA A SPOL., S.R.O.....	73
11.1	STRUKTURA SPOLEČNOSTI A JEJÍ NÁPLŇ	73
11.2	HISTORIE FIRMY BELDA A SPOL., S.R.O.....	74
11.3	PŘÍKLADY PRACÍ SPOLEČNOSTI BELDA A SPOL., S.R.O.	75
III	PROJEKTOVÁ ČÁST.....	77
12	ZADÁNÍ PRÁCE A JEJÍ VÝVOJ.....	78
13	PRVNÍ NÁVRHY	79
14	NÁVRH 01 - „HOLOGRAM“	81

	Zobrazení pomocí dvou dutých kulových zrcadel	81
15	NÁVRH 02 - SUKNIČKY	85
16	NÁVRH 03 - KOLOTOČ	87
17	NÁVRH 04 - POLY	89
18	NÁVRH 05 – CESTA DO HLUBIN ŠPERKOVY DUŠE	91
19	NÁVRH 06 - STRUKTURY	93
20	NÁVRH 07 - LETOKRUHY	96
21	NÁVRH 08 – HRAČIČKA	98
22	NÁVRH 09	100
	ZÁVĚR.....	102
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	104
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	109
	SEZNAM OBRÁZKŮ	110
	SEZNAM TABULEK.....	113
	SEZNAM PŘÍLOH.....	114

ÚVOD

Český šperk ve 21. století plynule a bez větších změn navazuje na století dvacáté, ve kterém si prošel řadou důležitých změn a které vedly až k jeho současné podobě. Přesto, že 21. století ve šperku nabízí spoustu nových autorů, společností a událostí, nebyla zatím tato oblast v ucelenější podobě shrnuta a veřejně vydána. Všechny příspěvky mají zatím charakter recenzí na výstavy nebo medailonů jednotlivých autorů. Zajisté k tomu přispívá i fakt, že je zatím těžké chápat český šperk 21. století v širších historických událostech a s potřebným nadhledem.

Významnou a průkopnickou knihou v oblasti českého šperku se stala kniha paní Aleny Křížové „Proměny českého šperku na konci 20. století“, zahrnující období 2. poloviny 20. století. Tato publikace se zaměřuje na šperk jako na individuální výtvarný projev. Zachycuje nejdůležitější události na poli českého uměleckého šperkařství od druhé světové války do konce 20. století.

Téma diplomové práce jsem si zvolila, jelikož se všeobecně zajímám o oblast šperku, a to jak teoreticky tak prakticky. Dalším důvodem byl také fakt chybějící ucelené publikace na toto téma.

Teoretická část práce by měla obecně informovat o dění na české šperkařské scéně na počátku 21. století. Budu se snažit zmapovat oblast českého šperku na počátku 21. století, samozřejmě s ohledem na historické události, jež současnému šperku předcházely a jež ovlivnily jeho dnešní podobu, a nastínit vývoj šperku v budoucnosti. Jelikož nejde českou šperkařskou scénu izolovat od světa, pokusím se český šperk chápat ve světovém kontextu. Ve své práci bych se především zaměřila na obecnou situaci v současném českém šperkařství - používané materiály, techniky, vládnoucí trendy, pořádané výstavy, veletrhy a soutěže, bibliografii, možnosti vzdělání v tomto oboru a na činnosti jednotlivých organizací. Dále bych ráda informovala o obecné situaci na trhu a vyzvedla některé výtvarníky, jež v této oblasti působí. Zde bych chtěla poukázat na mladší generaci výtvarníků se zaměřením na autorské originály a malosériovou výrobu, jež tvoří šperky vhodné pro každodenní nošení, které se vymaňují z klasické předválečné tvarovosti a z úzkých a příliš vymezených hranic šperkařského řemesla a tradice značně poznamenaných velkosériovou výrobou. Jedná se o výtvarníky, kteří se významnou měrou podílejí na formování současného českého moderního šperku a kteří posunují materiálové, technické a technologické hranice šperkařství. Budu vycházet z informací získaných z literárních a internetových zdrojů, dále z publikací jako jsou recenze, medailony autorů a

krátké příspěvky v tisku. Nezbytným zdrojem mi budou také informace získané přímo od organizací a výtvarníků samotných.

V projektové části práce se pokusím navrhnout kolekci šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o., jež se zabývá malosériovou výrobou a prodejem moderních šperků, sledujících současný design. Tato společnost spolupracuje s řadou designérů a studentů a dbá na vysokou řemeslnou, materiálovou i estetickou kvalitu šperků. Navrhovanou kolekci šperků se pokusím přizpůsobit filosofii a zaměření společnosti. Budu vycházet jak z poznatků získaných v teoretické části práce, tak z poznatků a ze zadání ze strany společnosti Belda a spol., s.r.o.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

1.1 Definice pojmu „šperk“

Pro ujasnění námětu práce je nutné hned na začátku podat definici pojmu „šperk“, jak ji uvádějí odborné encyklopedie. Dalo by se čekat, že nejuvěstižnější definici šperku nalezneme v *Encyklopedii českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví* od Dany Stehlíkové:

„Šperk – osobní ozdobný předmět či klenot. Zpravidla se nosí na těle jako estetický objekt, oděvní či vlasový doplněk nebo ochranný amulet.“ [12] Dále pokračuje stručnou historií šperku.

Mnohem lépe je ale šperk popsán v *Ilustrovaném encyklopedickém slovníku*:

„Šperk, předmět sloužící k ozdobě lidského těla, vlasů nebo oděvu, dekorativního charakteru (náušnice), spojující estetické působení s praktickou funkcí (jehlice), vystupující jako symbol (gema) nebo apotropaion, jako objekt reprezentace a vyjádření moci (koruna) či označující sociální vztahy, rodovou nebo společenskou příslušnost majitele (pečeť), i jako nositel magických významů (amulet).“ [15] Dále následuje stručná historie šperku.

Pod pojem šperk zahrnuji v této práci také bižuterii, jež může být někdy stavěna do samostatné pozice.

1.2 Historie šperkařství

V této kapitole se ve zkratce zaměřím na historii šperku, a to především šperku evropského. Další část bude věnována pouze historii šperkařství na území České republiky ve 20. století. Podrobněji je historie popsána v knihách E. Millerové (historie obecně) a A. Křížové (20. století v českém šperku). Z těchto pramenů v této kapitole také vycházím.

Šperk je spojován již s nejdávnějšími, starověkými civilizacemi. Patří k nejranějším uměleckým projevům člověka. Užíval a vyvíjel se od paleolitu, přičemž prvními šperkovými materiály byly přírodniny (kost, zuby, kámen, lýko aj.) a keramika, jež dostávaly formu závěsných šperků aplikovaných na lidské tělo. Již tyto nejstarší šperky inspirovaly budoucí civilizace a jejich dozvuky dokonce můžeme vysledovat dodnes. „Během vývoje se rozlišuje sortiment forem, typů, materiálů, technik a aplikací ve shodě s dobovým výtvarným názorem a technickými možnostmi.“ [15]

Zásadní změna a rozvoj nastal v době bronzové se zpracováním kovů (měď, cín, olovo, stříbro, zlato). Začaly se objevovat prsteny, náušnice, přívěsky, součásti oděvů, uplatňuje se glyptika, zlatnictví, výrobky ze skla a skelných past nebo emailem zdobené šperky. Rozvíjí se také technika zdobení kovů, broušení drahokamů a užití perel, řezba v kosti, zejména ve slonovině. Poměrně záhy pak vznikl (pojem) specializovaný umělec – „šperkař“.

Téměř všechny zlatnické techniky vznikly v raných a antických kulturách a takřka neměnné zůstaly až do 18. století. Samozřejmě během vývoje podléhala výroba i užívání šperku módním hlediskům, obliba jednotlivých forem a materiálů se měnila a vyvíjela. Po celou dobu ale šperku vévodily drahé kovy a kameny, přičemž šperkař byl „montér“, který montoval jednotlivé díly šperku dohromady. Šperky byly konstrukčně i řemeslně zpracované na vysoké úrovni. Představovaly nejrozmanitější typy ozdob, jako prsteny, řetízky, ozdobné pásy, plášt'ové spony, náhrdelníky, náušnice, brože.

Další zásadnější změny proběhly až v 18. století, kdy šperk období rokoka začal využívat náhražek drahých kovů i kamenů. Období napoleonských válek zase podnítilo vznik šperku z železné litiny.

Počátkem 19. století se začíná postupně zavádět částečně mechanizovaná výroba. Sortiment se omezil a umělecká hodnota šperku začala klesat. V této době se uplatňovaly historizující slohové názory a inspirace historickými formami a technikami. V rakouských zemích byly také povinně zavedeny mistrovské značky a došlo k reformě puncovníctví. V druhé polovině 19. století byly zakládány nové odborné školy – na našem území v Turnově, Praze a Jablonci nad Nisou. Secesní šperky zavrhl akademismus a kopírování historických slohů a přinesly s sebou proměnlivější a plastičtější zdobné styly.

V první polovině 20. století se začala formovat mezinárodní moderna, s nejvýznamnějšími ohnisky Holandsku, Rusku a Německu. Velkou oblibu si získaly plasty, zejména pro svou cenovou dostupnost, tvárnost, odolnost a pestrou barevnost. Také to bylo způsobeno faktem, že druhá světová válka značně omezila přísun surovin, proto byli výrobci nuceni improvizovat a hledat materiály nové. Po druhé světové válce bylo vše opět dostupnější, rozvinuly nové technologie a materiály, např. elektrolytické pokovování.

V druhé polovině 20. století bylo šperkařství obrozující se disciplínou, kdy šperk do svého využití začal zahrnovat nejmodernější materiály a technologie a rychle reagovat na veškeré novinky. Zásahu na tom měl především umělecký šperk, který si v druhé polovině 20.

století získal své významné místo. Oblast šperku se tak rozdělila na dva směry – na šperk pojatý klasickým způsobem a na šperk moderní, zrcadlící v sobě svou dobu.

V dávnějších historických dobách převažovaly v evropském šperkařství drahé materiály, především drahé kovy a drahé kameny. Zhruba od konce 18. století postupně docházelo k materiálovému uvolňování a šperk do svého využití zahrnoval nové, netradiční materiály. V minulosti šperk také podléhal daleko více dobovým, společenským a estetickým konvencím, vybíral se k různým příležitostem (křestní, svatební, smuteční aj.), zatímco v moderním šperku se pravidla uvolnila.

1.2.1 Šperkařství na území České republiky ve 20. století

Až do první poloviny 20. století vznikala převážná část šperkařské produkce v soukromých zlatnických dílnách, v jejichž čele stáli vyškolení řemeslníci. Dílny byly úzce řemeslně specializované a byly většinou soběstačné v návrzích i v realizaci. Šperk se v té době nacházel v úzkých a příliš vymezených hranicích řemesla a byl značně poznamenaný sériovou výrobou. Byl ztotožňován s klenotem z drahých kovů a kamenů. Obecné kovy, plasty a sklo byly vyhrazeny bižuterii, která stála v hodnotovém žebříčku na nižším stupni. V první polovině 20. století se zlatnická a bižuterní výroba soustřeďovala do Prahy a severočeských měst v čele s Jabloncem nad Nisou a Turnovem.

Na přelomu 19. a 20. století se u nás poprvé setkáváme s autorským výtvarným šperkem, kdy mnohé náměty a vzory vycházely od umělců různých oborů, často architektů, malířů aj. Díky tomu byl do šperku vnášen větší individualismus a výtvarné kvality, které se od té doby neustále rozvíjejí, a šperk se částečně vymanil z oněch úzkých řemeslných hranic a klasické předválečné tvarovosti. Významnější nástup autorského výtvarného šperku zaznamenáváme ale až na počátku 60. let – tehdy se hovořilo o tzv. ateliérové bižuterii. Nastal tak průlom a materiálové uvolnění. Šedesátá léta znamenala explozi v českém šperkařství.

Důsledkem politických a společenských změn po roce 1948 nastalo postupné znárodnění, ve skutečnosti masové rušení soukromých podniků, dílen a rodinných firem. Zanikla tak přirozená základna pro výrobu šperků. Tím se značně ochudila nabídka na trhu, která nemohla dlouhodobě uspokojovat vyškolené zlatníky, ambiciózní výtvarníky ani náročnější zákazníky. „Na přelomu 40. a 50. let byl tak u nás a podobně v dalších zemích socialistického bloku zcela přerván přirozený vývoj šperkařství, jehož podobu

v dalších desetiletích nemohla určovat výtvarná invence, ale z velké části direktivní zásahy ze strany státu a politických struktur.“ [8] Z důvodu nahrazení této přirozené sítě desítek a stovek soukromých dílen začaly být zřizovány výrobní svazy a organizace, které sdružovaly výtvarníky a umělecké řemesla a zcela ovládly trh se šperkem.

Vzhled šperku v socialistické společnosti byl jednoduchý, stříbrný, řemeslně zpracovaný s použitím domácích polodrahokamů, smaltu nebo českých granátů při minimální spotřebě kovů. Čeští a slovenští výtvarníci, jež se zabývali šperkem v 50. až 80. letech a orientovali se na tvorbu z drahých kovů, byli ve svých návrzích značně omezováni mnoha vnějšími okolnostmi.

Druhá polovina 20. století byla významná hlavně z hlediska nástupu uměleckého šperku. Ten způsobil, že se u nás dráhy šperku, stejně jako v zahraničí, rozdělily na dva směry – na šperk „klasický“ a šperk pojatý netradičním způsobem, posunující hranice šperkařství dopředu. Umělecký šperk prošel v 2. polovině 20. století dlouhou cestu vývoje od tradičního uměleckořemeslného výrobku až k individuálnímu výtvarnému dílu a prodělal tak v krátkém časovém úseku proměnu, která není srovnatelná s žádným jiným historickým obdobím. „Nešlo jen o stylové změny ve vnější podobě, ale o zcela zásadní přerod dekorativního doplňku v plnohodnotné umělecké dílo. Ačkoli se čeští autoři potýkali s mnohými specifickými problémy, kterých byli jinde ušetřeni, vyrovnávali se s řešením srovnatelných obecně lidských i privátních otázek a především s řešením vztahu vnitřního a vnějšího prostoru. Šperk konce tisíciletí je složitý a mnohvrstevnatý fenomén. K jeho pochopení již nestačí umělecko-historický a ikonologický výklad, ale je nutno jej chápat v širších filozofických, sociologických, psychologických a kulturně-historických souvislostech.“ [8]

1.3 Možné pohledy na šperk

Již odpradávná hraje šperk v životě lidí nezastupitelnou roli. Bere na sebe funkce a významy estetické, mocenské, duchovní, sociální, mystické, magické nebo dokonce erotické. Často vyjadřuje vztah autora a posléze i vztah nositele ke světu. Pohledy na šperk a prioritá jednotlivých funkcí se ovšem různí a neustále mění. Rozdíly můžeme najít z hlediska časového, geografického, z hlediska sociální či věkové skupiny.

Pro lepší pochopení cele problematiky si v této kapitole nastíníme pohledy na šperk, se kterými u nás v současnosti můžeme setkat. Jedná se o pohledy odborníků i široké veřejnosti. Následující dělení není možné brát striktně, jelikož ve šperkařství se setkáme s častými přesahy z jedné oblasti do druhé. Také z toho důvodu, že šperk může být velice specifický a v podstatě neklade žádné hranice.

Jelikož se šperk řadí mezi umělecká řemesla, měl by být posuzován jak z hlediska technologického, tak z hlediska umělecké kritiky.

Výtvarník, šperkař a významný pedagog V. K. Novák například ve svém pohledu na šperk vyjádřil, že hranice šperku není limitována a šperk může být cokoliv, světlo nebo též samotný člověk. „Šperk ani nemusí být nošen, může být pouze vnímán, nemusí být ani viděn, dokonce nemusí ani existovat, ale může být pouze tušen.“ [8]

Prvním hlediskem, jak lze na šperk nazírat, je podle způsobu, jakým byl vyroben. Pokud bereme v potaz šperk vyrobený z klasických materiálů (kovy, drahé kameny), dá se hovořit o dvou základních výrobních technikách, jež jsou všeobecně zakotveny v podvědomí laiků i odborníků. A to o technice bižuterní a technice zlatnické (viz. kapitola 3.1). Šperky vyrobené **technikou zlatnickou** mají obecně větší životnost. Předpokládá se používání dražších materiálů, jako jsou drahé kovy a drahé kameny, což ovšem není podmínkou. Větší životnost je dána jak konstrukcí, tak použitým materiálem. **Bižuterní technika** je méně složitá a klade menší důraz na kvalitu zpracování a životnost výrobku. Prioritní je nižší cena šperku. Šperky vyrobené bižuterní technikou ve velké míře podléhají módnosti.

Jestliže odborníci posuzují hodnotu šperku jak z hlediska použitého materiálu a designu, tak z hlediska řemeslného zpracování, u laické veřejnosti hrají většinou roli pouze design a požitý materiál. Potom platí přímá úměra - čím dražší materiál, tím lepší šperk. Na šperky lze tedy také nahlížet a dělit je podle materiálu, který byl k výrobě použit – všeobecně se rozlišují na šperky vyrobené **z drahých kovů a drahých kamenů** (zde můžeme přiřadit také šperky z titanu) a šperky vyrobené **z jiných materiálů**. Do této kategorie často spadá šperk autorský, který v naší společnosti prozatím nachází málo porozumění a uznání. Částečně je tento fakt způsobený právě oním materiálovým uvolněním, kdy větší důraz je kladen na myšlenku či celkovou estetickou funkci, nikoliv na použité materiály.

S termínem „**autorský šperk**“ se můžeme setkat od počátku 20. století. Pokud pojem „autorský“ chápeme tak, že dílo má svého autora, pak by se v podstatě dalo říci, že každý šperk je autorský, jelikož každé dílo musí mít svého autora. Pokud budeme vycházet z Autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb.), za „autorské dílo“ se považuje dílo literární

a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakémkoliv objektivně vnímatelné podobě. Díly uměleckými se myslí díla umění volného i užitého (tedy i šperky). Autorem se rozumí fyzická osoba, která dílo vytvořila a jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem. Pokud se jedná o přání autora, dílo může být uvedeno pod pseudonymem nebo bez udání jména (dílo anonymní). Autor má k jeho autorskému dílu práva, která stanovuje Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb.). Autorské dílo je možné rozmnožovat. Poté mluvíme o tzv. rozmnoženinách. [14]

Originálem díla uměleckého podle odstavce 3 § 24 se rozumí výtvarné dílo (pod výtvarné díla se řadí také autorský šperk), a to za předpokladu, že jsou zhotoveny samotným umělcem nebo jde o rozmnoženiny, které se považují za originál uměleckého díla. „Rozmnoženinami, které se považují za originál uměleckého díla, jsou takové rozmnoženiny, které byly zhotoveny v omezeném počtu samotným autorem nebo pod jeho vedením a jsou očíslovány, podepsány nebo umělcem jinak řádně prohlášeny za pravé.“ [14] Ve šperkařství je tento omezený počet stanovený na 10-15 kusů. Výroba nad 15 kusů je považována za sérii. Pokud zajdeme do extrému, každý produkt ruční práce je originál, jelikož i při výrobě více kusů se stejným či podobným designem lze najít drobné odlišnosti, které sebou ruční výroba nese. Dílo „originální“ ovšem může znamenat i „osobitý, neobvyklý, zvláštní“. [14]

Ve šperkařství je termín „autorský šperk“ používá velice často. Obecně a ve zkratce znamená, že autor je původcem návrhu, tvůrcem technického a technologického řešení a přímo nebo nepřímo se účastní realizace šperku. Někteří umělci se snaží prostřednictvím těchto šperků vyjádřit svůj postoj ke světu, své pocity, nálady a touhy.

Dále se šperky mohou lišit v **míře své nositelnosti**. Většina šperků je určena pro každodenní nošení. Setkáme se ale i se šperky méně pohodlnými a méně uzpůsobenými lidskému tělu. Funkce praktická zde ustupuje funkcím jiným –estetické, mystické, magické aj. Jedná se drobné objekty, jimiž se snaží autor vyjádřit své emoce a postoje ke světu. Tento směr klade větší nároky na uživatele výtvarného díla, které je určeno k vystavení na odív veřejnosti, kdy nositel šperku zprostředkovává umělcův filosofický postoj ke světu. Tyto šperky jsou určené spíše pro výstavnictví, přehlídkové mola, pro speciální příležitosti či pro sběratele . Takovéto šperky – objekty – vytváří například výtvarník, šperkař a pedagog Vratislav Karel Novák.

Pro mou práci je nezbytné definovat také pojmy **velkosériová a malosériová výroba**. Přesto, že nejpřesnější a nejjednodušší by bylo užívat pouze pojem sériová výroba, vysvětlení velké a malé série je nezbytné, jelikož s těmito pojmy se u mnohých šperkařů setkáváme. Za sérii je považována výroba nad 15 kusů. Hranice velké a malé série není nikde a nikým přesně stanovena, její chápání je pouze intuitivní.

V současné době jsou specializované obchody zahlceny především produkty velkosériové výroby. Tím se rozumí šperky vyráběné ve velkém množství, kdy převažuje strojní výroba nad ruční. Většinové uplatnění zde mají polotovary. Do popředí se dostává technika lití, lisování či strojního pájení. Šperk tak ztrácí punc osobitosti a veškerý autorský rukopis.

Naopak, pokud někdo používá pojem malosériová výroba, chce tímto termínem zdůraznit, že nevyrábí díla v obrovských objemech, která by velkokapacitní produkcí ztrácela punc osobitosti a autorský rukopis. V malosériové výrobě stále převažuje ruční výroba nad strojovou, používání polotovarů je omezeno pouze na nezbytné součásti.

Dále se můžeme setkat s **limitovanými sériemi**, kdy od jednoho návrhu šperku je vyrobeno jen určité množství výrobků, které si stanovuje výrobce. Limitovanými sériemi chce výrobce zdůraznit jedinečnost výrobků, které nezahlcují trh.

Šperkařství se řadí do oblasti uměleckých řemesel, z čehož je také patrné, že výsledné dílo je vždy souhrnem uměleckých a řemeslných (nyní už i strojových) kvalit. Uměleckým řemeslem se myslí činnost, která má bezprostřední vliv na uměleckou stránku vytvářeného díla. Šperk by měl být tedy posuzován jak z hlediska technologického, tak z hlediska umělecké kritiky.

Dále je potřeba vysvětlit pojem „**futuristický**“, jež se několikrát v práci vyskytuje. V této práci je chápán ve smyslu: zaměřený na budoucnost, nelpí na klasických materiálech, technikách a technologiích. Věřící ve změny, které s sebou přináší nová doba, zejména v rozvoj techniky. Snaží se využít nové materiály, techniky i technologie. Tvarovost vychází z krásy strojů, geometrických tvarů, rytmu moderního života a přiklání se k jednoduchosti.

2 MATERIÁLY

Zhruba do konce 18. století převažovaly v evropském šperkařství drahé materiály, především drahé kovy a drahé kameny. Od té doby se ale začaly šířit i materiály levné (v lidovém šperku bez časového omezení) – například litinový šperk, litologický, mineralogický a vlasový šperk, bižuterie. Během 19. a 20. století přibývaly další materiály, jež s sebou přinesl technický rozvoj, zvláště umělé hmoty jako celuloid, PVC a akryláty. V současné době nových materiálů neustále přibývá. Šperkaři dokáží reagovat velice rychle a tyto materiály zahrnují do svého využití. Ve šperkařství tak našel uplatnění například corian nebo titan. Klasické materiály jako drahé kovy a kameny ovšem zaujímají stále své většinové a zasloužené místo, přesto že už není tak dominantní jako ve starších historických dobách. [15]

Ve šperkařství rozlišujeme dva typy materiálů - materiály používané pro výrobu šperků přímo, nebo materiály které s výrobou šperků přímo souvisí. Tím se myslí například železné kovy z nichž se vyrábějí nástroje, náradí a součásti, nebo nekovové materiály, které například usnadňují hromadnou výrobu šperků odléváním. Všechny materiály používané ve šperkařství se obecně nazývají „technické materiály“. Zde je jejich stručné rozdělení: [2]

2.1 Rozdělení technických materiálů

- 1) železné kovy – ocel, litina
- 2) neželezné kovy – např. měď, zinek, cín, olovo, nikl, hliník, hořčík, titan a jejich slitiny
- 3) drahé kovy – zlato, stříbro, platina, platinové kovy (ruthenium, rhodium, palladium, osmium, iridium)
- 4) nekovové materiály
 - a) plasty
 - b) pryž, usně, kaučuk, textil, keramika, porcelán, sklo, dřevo, drahé kameny
 - c) pomocné látky – např. maziva, brusiva, rozpouštědla, nátěrové látky, technické plyny

Dále se zaměřím pouze na materiály jež jsou přímo používány k výrobě šperků. A to na materiály netradiční, nové, které s sebou přináší současná doba. Uvedu jejich stručnou charakteristiku a využití.

2.1.1 Chirurgická ocel

Jedná se o ušlechtilou nerezavějící ocel, tzv. Stainless Steel, s technickým označením 316L. Pro své vlastnosti a chemické složení je vhodná pro použití k výrobě chirurgických nástrojů a implantátů. Proto je velmi často označována jako "Chirurgická ocel". Někdy se ale také můžeme setkat s označením A4, neboli Potravinářská ocel. Ocel 316L je velice oblíbená pro své výjimečné vlastnosti, jako jsou barevná stálost, odolnost vůči oděru, hypoalergenost a odolnost vůči oxidaci a korozi, díky kterým si vysloužila též název „materiál nového tisíciletí“. [17]

Šperky se dají vyrábět z drátů, plechů, trubek a lanek. Tento materiál je velmi tvrdý, zpracovává se proto jen strojově. Z oceli 316L jsou na trhu k dostání náramky, prsteny, náhrdelníky, náušnice, přívěsky, řetízky, lanka, aj. Velkým trendem posledních několika let je zejména výroba prstenů z trubek z chirurgické oceli (tzv. profilové řezy).

Chirurgická ocel někdy bývá kombinována s dalšími materiály jako je stříbro, zlato, kaučuk, plasty nebo keramika. Dále lze chirurgická ocel barvit pomocí barvicí techniky Colorit nebo Novorit, jejichž prodejcem je například e-shop Advantage.

Velkosériovou výrobou moderních šperků z chirurgické oceli se zabývá v České republice např. firma ZERO COLLECTION s.r.o. (<http://www.zerocollection.cz>) Zajímavým produktem této společnosti jsou například prsteny z kolekce Steel Collor vyráběné z trubek z oceli 316L, s použitím technologie, při níž je do drážky v ocelovém prstenu vtažena keramická náplň, která je následně tepelně vytvrzena. [17]

Obr. 1. Prsten z kolekce Steel Collor – ušlechtilá ocel, keramická výplň

Obr. 2. Souprava společnosti Zero collection – ušlechtilá ocel

2.1.2 Titan

Titan je šedý až stříbřitě bílý, velice lehký kov. „Je poměrně tvrdý a mimořádně odolný proti korozi. Vyznačuje se mimořádnou chemickou stálostí - je zcela netečný k působení vody a atmosférických plynů a odolává působení většiny běžných minerálních kyselin i roztoků alkalických hydroxidů. Jeho výrazně většímu technologickému uplatnění brání doposud vysoká cena výroby čistého kovu. V běžném každodenním životě se s titanem můžeme setkat například jako s materiálem pro výrobu luxusních náramkových hodinek nebo částí šperků.“ [18] Ve šperkařství začíná být i přes svou relativně vysokou cenu oblíbený stále více. Šperky vyrobené z titanu mají téměř nekonečnou životnost a jsou velice lehké, proto velice příjemné při nošení. [18]

Titan se zpracovává převážně strojově, jelikož je tvrdý a ruční práce s ním je obtížná. Klasické šperkařské techniky se při zpracování nepoužívají vůbec. Tvrdost materiálu a strojové zpracování vede k určitým způsobům tvarování, jež jsou omezeny možnostmi stroje - titanové šperky, stejně jako šperky z ušlechtilé oceli, se vyznačují jednoduchými, minimalistickými tvary.

Příkladem použití titanu ve šperku je práce společnosti Tactoo (viz. kapitola 9.1.1). S titanovými šperky se česká veřejnost mohla setkat také v díle německého designéra Larse Kempera. Jeho kolekce titanových šperků byla představena na dnech designu v Praze - Designbloku 2007 a dále v expozici studia LR v roce 2007 (kolekce titanových šperků GASTARBEITER) . Jednalo se o jedinečné kolekce dámských i pánských titanových šperků, vyrobené pomocí nejnovějších technologií. Titanové šperky Larse Kempera jsou elegantní, lehké a neuvěřitelně odolné. [1]

*Obr. 3. Arik Levy – prsten
Air Ring z kolekce „ring
ring ring“ - titan*

*Obr. 4. Lars Kempr – prsten
Tully z kolekce „ring ring
ring“ - titan*

2.1.3 Plasty

2.1.3.1 PMMA

Jedná se o akrylátové sklo (plexisklo), polymetylmetakrylát (PMMA), poprvé vyrobené v roce 1933. Někdy bývá plexisklo nazýváno též jako organické sklo, jelikož svými optickými vlastnostmi se ze všech plastů sklu blíží nejvíce. Je k dostání pod obchodními značkami Perspex, Plexiglas, Altuglas, Akrylon, Barlo aj. [21]

Plexisklo má vynikající optické a mechanické vlastnosti, je odolné vůči UV záření a povětrnostním vlivům. Rozlišují se dva základní typy plexiskla - extrudované a lité. PMMA existuje ve formě plných desek a bloků, trubek a tyčí, strukturovaných desek, zrcadlových desek a také jako vlnité a komůrkové desky. PMMA se vyrábí lesklé, matné (pískované) nebo se strukturovaným povrchem, je bezbarvé nebo má různé barevné tónování. Může být buď čiré nebo opálové. [21]

Je možné jej řezat, vrtat, obrábět, leštit, pískovat, lepit, ohýbat, lisovat a tepelně tvářet. [21]

Plexisklo se používá ve stavebnictví, k výrobě reklamy, na protihlukové plexisklové stěny, stojánky, do interiérů, kuchyní, ve šperkařství aj. [21]

Plexisklo se v českém šperkařství začalo používat v 60. letech v souvislosti s autorským uměleckým šperkem. V sériové výrobě ho začala používat až společnost Belda a spol., s.r.o. v 90. letech 20. století, a to díky spolupráci se studenty z Vysoké školy

uměleckoprůmyslové v Praze. Kombinovala a stále jej kombinuje se stříbrem a chirurgickou ocelí. Vznikají tak moderní, jednoduché šperky, osvobozené od tíhy klasického předválečného šperku. V současné době je plexisklo ve šperkařství využíváno hlavně v kolekcích navržených mladými designéry. Jedná se o relativně levný a efektivní materiál, s výbornými vlastnostmi. Nabízí širokou barevnou škálu, která doplňuje a oživuje chladný kov. Nejen mezi šperkaři jde o velice oblíbený materiál.

Obr.5. Belda a spol. – prsteny-PMMA, stříbro

Obr.6. Belda a spol. – prsteny-PMMA, stříbro

2.1.3.2 Corian

Corian® je originální povrchový materiál jehož výhradním výrobcem je americká firma Dupont, která jej produkuje od poloviny šedesátých let. Využívá se v interiérech i exteriérech, vhodný je také pro použití ve zdravotnictví. Své využití už našel i ve šperkařství, kde ovšem stále nebyly plně využity jeho vlastnosti. [22]

„Corian® je vyroben z přírodních materiálů (cca 75% drceného bauxitu) a jako pojivo slouží látky na bázi metylmetakrylátů. Je to pevná, homogenní, masivní hmota s rovnoměrně rozloženou barvou a texturou v celém průřezu.“ [22] Je opálový, nikdy nečirý, a nabízí širokou barevnou škálu.

Corian® je trvanlivý a má dlouhodobou všeobecnou stálost. Prokazuje také velmi dobré mechanické vlastnosti jako je tvrdost, houževnatost, otěruvzdornost apod. Jedná se o materiál s pevným, celistvým a neporézním povrchem. Má snadnou údržbu a i po letech si uchovává atraktivní vzhled i vlastnosti. Také je neobyčejně tvárný. Vzhledem ke svým vlastnostem vyhoví požadavkům i na ty nejnáročnější atypické tvary. [22]

„Corian® za studena můžeme řezat, frézovat, brousit nebo lepit podobně jako tvrdé dřevo. Při teplotách kolem 160°C se dá snadno ohýbat a tvarovat ve formách.“ [22] Vyspělou technologií lepení a následným přebroušením lze docílit bezspárého spojování a tak i sebevětší plochy či tělesa vypadají jakoby vyrobeny z jednoho kusu materiálu. Je možné je dále kombinovat s mnoha dalšími materiály a tím docílit naprosto originálního designu. [22]

Příkladem využití corianu ve šperku je kolekce prstenů designéra Filipa Streita, člena File studia, z roku 2002, které zaujmou novátorským spojením corianu a stříbra a jedinečným futuristickým designem. Na trh tyto prsteny úspěšně uvedla rodinná firma Belda a spol., která spoluprací s předními designéry odstartovala novou vlnu českého moderního šperku. Díky kolekci těchto prstenů si našel Filip Streit také své místo v knize „100 ikon českého designu“.

Obr. 7. Filip Streit – prsteny- corian, stříbro

2.1.3.3 Carbon

Jedná se o tzv. „materiál budoucnosti“ – uhlíkový laminát, vyvinutý na základě technologií vesmírného a leteckého průmyslu. [23]

Uhlíkový laminát (Reinforced Carbon-Carbon; RCC) je kompozitní materiál, který se skládá z uhlíkových vláken, která tvoří uhlíkovou matici. Často bývá pokryt vrstvičkou karbidu křemíku, která chrání čistý uhlík před oxidací. Všechny tyto materiály jsou organické polymery, které jsou charakteristické dlouhými řetězci molekul spojených atomy uhlíku. [23]

Vzhledem ke svým vlastnostem, jako je pevnost, malá hmotnost, nehořlavost, dobrá elektrická vodivost a nízká tepelná vodivost se tato vlákna uplatňují ve strojírenství, leteckém průmyslu, v kosmonautice a v řadě dalších oborů. [23]

Materiál se vyrábí následovně:

„Nejprve jsou vrstvy uhlíkového vlákna lepeny fenolovou pryskyřicí a vytvarovány do konečné podoby. Následně se vše zahřeje v inertní atmosféře tak, že se pyrolýzou fenolová pryskyřice rozloží a vytvoří uhlíkovou matici. Uhlíková matrice se dále impregnuje, je zahušťována a zesilována. Nakonec jsou póry postupně několik dní vyplňovány za vysoké teploty uhlíkotvorným plynem, např. acetylenem.“ [23] Tento dlouhý proces tepelného zpracování je hlavním důvodem vysoké ceny tohoto materiálu.

Carbon je lesklý, černé barvy, s šedou strukturou, a dovoluje vytvořit dynamické, organické tvary, jež působí mohutně a majestátně, ale překvapí nás svou lehkostí.

Pro náročnou technologii zpracování a relativně vysokou cenu se karbon ve šperkařství používá zatím velice málo. Pro jeho vlastnosti ale můžeme v budoucnu očekávat vzrůstající oblibu tohoto materiálu. Příkladem využití karbonu je práce mladé šperkařky Markéty Richterové, která jej použila v kolekci Carbon Collection. Šperky z této kolekce jsou plné dynamiky, napětí a organických tvarů.

Obr. 8. Markéta Richterová – náramek-carbon

2.1.3.4 Epoxidová pryskyřice

Jedná se o dvousložkové syntetické hmoty, které se používají k výrobě šperků odléváním. Některé druhy se vyznačují vysokou tvrdostí, pevností a mechanickou odolností. Právě ty jsou vyhledávané šperkaři. Klasickou hmotou používanou ve šperkařství je ChS Epoxy

1200 (371). Je čiré, tuhne asi po 20 minutách, před zatvrdnutím má medovou konzistenci. Odlévá se nejčastěji do lukoprénové formy. Dá se barvit pomocí prachu z barevných kříd a po zatuhnutí je možné jej opracovávat stejně jako kov. Příkladem vyžití epoxidové pryskyřice ve šperku je práce mladé šperkařky Anny Steinerové. Tento materiál využila např. v kolekci šperků „Medvídci“ nebo „Kostky & Kolečka“. Netradiční je také její kombinace tohoto materiálu s titanem.

*Obr. 9. Anna Steinerová –
náušnice z kolekce „Medvídci“ -
epoxidová pryskyřice, stříbro*

*Obr. 10. Anna Steinerová –
náušnice z kolekce „Kostky a
kolečka“ - epoxidová pryskyřice,
stříbro*

2.1.4 Keramika a porcelán

Keramika a porcelán se k výrobě moderních šperků používá málo. Snad je to pro jejich, ve šperkařství spíše nežádoucí, vlastnosti jako křehkost, neprůhlednost a větší náročnost při zpracování. Pokud se už ale v moderní podobě použijí, jedná se většinou o velice zajímavé a dosud stále netradiční šperky. Nejvíce se tyto materiály používají společně s chirurgickou ocelí.

Zajímavá a nová technologie, jež využívá keramiku a stojí za zmínku, je použita na špercích společnosti ZERO COLLECTION s.r.o. (viz. kapitola 2.1.1) Příklad využití porcelánu ve šperku představuje značka Jara Design (<http://www.jaradesign.cz/>), jež nabízí originální autorskou kolekci šperků, která vznikla kombinací porcelánu a chirurgické nerezové oceli, materiálů vyznačujících se vysokou trvanlivostí a zdravotní nezávadností. Pro šperky Jara Design je charakteristická výrazná barevnost a tvarová čistota, která usiluje o vyvolání pocitu radosti a jedinečnosti. Designéry této značky jsou Jana a Radim Slovákovi.

Obr. 11, 12. Jara Design – prsteny – porcelán, ušlechtilá ocel

Obr. 13. „Světélkující“ textilie

2.1.5 Inteligentní materiály

Do budoucna lze očekávat revoluční proměny ve šperkařství související s využitím nových, „inteligentních materiálů“. Tímto termínem označujeme materiály, jež jsou schopny měnit své vlastnosti s ohledem na měnící se prostředí nebo materiály, které v sobě spojují doposud protikladné vlastnosti. „Nanotechnologie umožní realizovat struktury složené z bezpočtu téměř neviditelných výkonných přístrojů. Syntetické hmoty se svými vlastnostmi už dnes přibližují přírodním. Nové materiály mění zažitě představy o jejich základní charakteristice (pěnové kovy, pružná keramika). V jediném materiálu lze v překvapujících proporcích spojovat protikladné vlastnosti.“ [5]

V současnosti již není veřejnosti cizí například pojem „inteligentní textilie“. Tyto textilní struktury jsou citlivé na vnější podněty a v závislosti na změnách těchto podnětů reagují. Dále byly veřejnosti představeny „světélkující textilie“ – textil spojený s projekcí obrazu. Tato nová tkanina v sobě integruje technologii LED a je tedy schopna zobrazovat zářící obrazce, dokonce celé animace. S touto celosvětovou novinkou přišla na trh v roce 2006 společnost PHILIPS .

V současné době už můžeme jen čekat na první módní výstřelky spojené například se zmíněnými „světélkujícími textiliemi“, jejichž součástí by mohly být také světélkující módní doplňky a textilní šperky.

3 TECHNIKY

Téměř všechny zlatnické techniky vznikly v raných a antických kulturách a takřka neměnně zůstaly až do 18. století, kdy se postupně začaly ve šperkařství objevovat nové technologie i materiály. [15]

V současnosti, díky moderním technologiím, pomalu mizí představa šperkaře „montéra“, který montuje jednotlivé díly šperku dohromady a sám si připravuje veškerý materiál na zhotovení šperku. Také už neplatí fakt, že práce zlatníka je převážně rukodělná. Velká část výroby šperků je vysoce mechanizovaná, neboť důležitými výrobními technikami jsou např. lisování nebo odlévání. Díky strojové výrobě přestává být šperk pro laickou veřejnost ceněný pro jeho řemeslné zpracování. Tento způsob výroby totiž umožňuje téměř dokonalé zpracování, kterému se klasické ruční zpracování nikdy nemůže vyrovnat a které laická veřejnost většinou ani není schopna ocenit. Vzhledová dokonalost strojové výroby okrádá šperk o jeho duchovní hodnotu, kterou do něj výrobce v průběhu zpracování vkládá, a o rukopis řemeslníka. Na druhou stranu ale přináší do šperku nové tvarové dimenze, které by byly ruční výrobou nedosažitelné.

V této kapitole se zaměřím na techniky, jež jsou v současné době používané pro výrobu šperků. Nejprve se zaměřím na ty klasické, z nichž vychází a na jejichž základě stojí všechny nové, které s sebou přinesla moderní doba. Těm se budu věnovat v další části této kapitoly.

3.1 Klasické šperkařské techniky

Klasickými šperkařskými technikami jsou myšleny způsoby práce s kovy, které se dále používají pro výrobu šperků.

Ve šperkařství se dá v současnosti rozlišit několik výrobních technik: zlatnická, bižuterní, dále speciální technika granátová, klenotnická a stříbrnická (ve své podstatě spadají do techniky zlatnické), a zvláštní techniky, k nimž patří tavení a odlévání kovů, povrchová úprava šperků, opravy šperků a zasazování kamenů do šperků.

Všechny, kromě speciální techniky lití, jsou založené na montování jednotlivých dílů dohromady, kdy šperkař je „montér“, jež skládá jednotlivé díly šperku dohromady.

Zlatnická technika je velice kvalitní a šperky jí zhotovené by měly mít dlouhou životnost. Šperk je sestaven tak, aby jeho konstrukce byla pevná. Spoje bývají až na výjimky pájené.

Název této techniky může vést k myšlence, že je určena pouze pro zpracování zlata. Není tomu tak. Přesto, že používání drahých materiálů (drahé kovy a kameny) se předpokládá, není podmínkou. Při používání této techniky bylo běžné, že zlatník si zpracovával drahý kov od začátku do konce a šperk postupně montoval z jednotlivých dílů, které si sám vyrobil. V dnešní době se ale při sériové výrobě rozmáhá používání polotovarů, které se k sobě pouze montují podobně jako v technice bižuterní.

V této souvislosti mluvíme o tzv. stříbrné bižuterii – šperky zhotovené ze stříbra, ovšem technikou přibližující se technice bižuterní.

Bižuterní technika vznikla z potřeby imitace šperků z drahých materiálů ve 20.století, s cílem cenové dostupnosti šperků. To vedlo k tomu, že se začaly vyrábět ve větších sériích a z levnějších materiálů, které pouze imitují materiály drahé. Jedná se o méně složitou techniku, která klade menší důraz na kvalitu zpracování a životnost výrobku. Pevnost a složitost konstrukce bývá menší, spoje bývají často letované pouze měkkým pájením nebo zůstávají nepájené. Bižuterní technika ve velké míře používá polotovary (lité, lisované,...) které pouze montuje dohromady. Předpokládá použití levnějších materiálů, jako jsou obecné kovy (jež se často pokovují aby imitovaly drahé kovy) štras a plasty. Tato technika má své důležité využití v módním šperku, určeném pro širokou veřejnost, kde se počítá s krátkou životností šperku, a to módní, konstrukční a materiálovou. V těchto špercích se odrážejí módní trendy dané doby.

Ještě předtím, než šperkař začne výrobek montovat, musí si připravit a opracovat materiál. K základním **výrobním technikám zpracování a přípravy materiálu** patří: měření a rýsování, stříhání, vrtání, pilování, smirkování, válcování, protahování drátu, žihání, stáčení a ohýbání, pájení a vytloukání.

Všechny výše zmiňované techniky výroby jsou používány již několik tisíciletí a zůstávají v podstatě neměnné. Jsou pouze neustále vylepšovány díky modernějšímu zařízení a technologiím, díky nimž se stávají jednodušší a přesnější. Jejich výrobní podstata se ale přesto nemění. Například klasické řezání lupenkovou pilkou je možné v současnosti nahradit řezáním laserem, vodním paprskem, plazmou nebo plamenem. Dále je možné využít drátořez. Válcování je nyní jednodušší a rychlejší díky využití elektrických válců. Čištění kovů je zase mnohem efektivnější díky použití ultrazvuku nebo techniky odztlacování. Vrtání nástrojem zvaným „svídk“ bylo nahrazeno vrtáním pomocí elektrických vrtaček, které dnes dosahují nepatrných rozměrů a váhy. Pilování a

smirkování je nyní možné nahradit broušením na elektrických bruskách. Ruční leštění bylo vystřídáno elektrickými leštičkami o vysokých otáčkách a za použití speciálních leštících past. Pracné vytloukání je zase možné nahradit lisováním. Nepřesné a náročné pájení drobných spojů pomocí letovacích plynových pistolí vystřídalo pájení pomocí laseru. Nejradikálnějším vývojem od svého vzniku si asi prošla klasická šperkařská technologie odlévání kovů, konkrétně technika ztraceného vosku, která v současnosti také často přebírá místo jiným technikám.

Dalších podobných příkladů bychom našli zajisté ještě spoustu. Dále se podrobněji zaměřím na techniky nové, které nepatří mezi klasické šperkařské techniky. Také si podrobněji popíšeme klasickou šperkařskou techniku ztraceného vosku, jelikož ta prošla opravdu radikální změnou. A to jak technologickou, tak svým postavením ve šperku. Dále z toho důvodu, že ji budu využívat při návrzích šperků pro společnost Belda a spol.

3.2 Technika ztraceného vosku

Při klasické technice ztraceného vosku se ze včelího vosku vymodeluje požadovaný šperk. Ten se obalí keramickou hlínou, do níž se udělají dva otvory: jeden v horní části, který slouží pro vlití kovu, a druhý otvor pro odchod přebytečného vzduchu z formy. Po zaschnutí hlíny se nechá vosk z hliněné formy odpařit a do vzniklé dutiny se vlije kov. Po vychladnutí kovu se hliněná forma rozbije a šperk se vyjme. [3]

V současnosti se místo hliněné formy na jedno použití zhotovuje pryžová matrice (popřípadě matrice ze silikonové a vulkanizační gumy na vytváření forem), do které lze odlít obrovské množství voskových modelů. Lze si vybrat z nepřeberného množství speciálních licích vosků. Hotové voskové modely se speciální páječkou přesně připevní na hlavní licí kanál tak, že tvoří jakýsi stromeček. Tím z jednoho lití nezískám jeden, ale několik výrobků. Tento stromeček se vloží do kyvety a zalije zatmelovací hmotou. Poté se z kyvet odstraní vosk z modelů. Dále se kyveta připevní do odstředivého stroje, kde se začne otáčet. Při velmi rychlých otáčkách se rozžhavený kov odstředivou silou vlije do celého prostoru stromkového modelu. Odlitky se od stromku odštipnou nebo odříznou. Nejmodernější tavící pece již nejsou odstředivé, ale roztavený materiál se do kyvety se stromkem lije pod tlakem plynu argonu. [3]

Modely se nemusí tvarovat pouze ručně, ale k jejich návrhu a výrobě lze použít počítačové softwary, jež bývají propojeny se stroji. Stačí tedy šperk navrhnout, vymodelovat v počítačovém programu a stroj už nám vyrobí jeho model.

Tato technika má pro zlatnictví velký nejen ekonomický, ale i výtvarný přínos, neboť mnohé tvary jsou pro zlatníka montéra nedosažitelné. Použitím techniky ztraceného vosku má výtvarník možnost rozvinout svou fantazii a navrhnout či přímo zhotovit šperky nebo jejich části z kovu, z plastické hmoty nebo vosku, bez ohledu na tradiční šperkařské techniky. Lité šperky by se proto měly tvarem odlišovat od šperků zhotovených jinou technikou. V současnosti se ale, z ekonomických důvodů, technikou ztraceného vosku vyrábějí i šperky, pro které by byly daleko vhodnější technologie jiné. Tato technologie je v současnosti neodmyslitelná pro firmy zabývající se velkosériovou produkcí.

Obr. 14. Hanuš Lamr – Prsten Angelika II – stříbro – technika ztraceného vosku

Obr.15. Prsten z materiálu Art Clay Silver

3.3 Art Clay Silver

Relativně novou techniku v oblasti šperkařství představuje využití materiálu Art Clay Silver. Jedná se o téměř ryzí stříbro, upravené patentovanou japonskou technologií na speciální materiál ACS (Art Clay Silver). [24]

Jeho historie sahá do roku 1991, kdy japonsští vědci objevili, jak využít odpadní částičky stříbra, které jsou menší než průměr lidského vlasu - použili vyčerpané fotografické vývojky. Po smíchání s vodou a organickým pojivem vznikla první verze stříbrné hmoty. V průběhu posledních sedmnácti let se její vlastnosti zdokonalily natolik, že z ní stříbrný šperk vytvoří i naprostý zlatnický laik nebo větší dítě. [24]

Art Clay Silver existuje v různých podobách. Jako hlína, pasta, jako téměř tekutý materiál, který se nanáší štětcem, nebo jako papír. Dá se dokonce skládat jako origami. Materiál Art

Clay Silver je možné tvarovat, modelovat, nanášet injekční stříkačkou, odlévat do forem nebo s ním malovat na porcelán. Je neuvěřitelně tvárný, snadno se s ním pracuje, není toxický, není nepříjemně cítit. [24]

Poté co se výrobek z hmoty ACS vytvoří, vysuší se na vzduchu nebo fénem. Vysušený má konzistenci sádry, je možné ho brousit, vrtat a jinak mechanicky opracovávat. Následuje vypálení při teplotě 650 °C, a to buď pomocí kahanu, pícky nebo plynového sporáku. Tímto jednoduchým procesem vzniká z hmoty stříbro s ryzostí 99,9 %. Dále už se pracuje jako s kovem. [24]

Tato technologie umožňuje jedinečné zpracování stříbra, které zvládne i osoba bez odborných řemeslných znalostí. Stále více se proto rozšiřuje mezi laickou veřejnost (Na našem trhu je ale pro laiky stále obtížně k sehnání). Ocení ho ale i odborníci, pro něž tento materiál představuje opět nové možnosti, hlavně v oblasti autorského šperku. V zahraničí už vyšla celá řada knih s pracovními návody a radami jak tento materiál zvládnout, v češtině zatím ale nejsou k dostání.

3.4 Softwary

Technologickým bohem poslední doby se staly **počítačové softwary**. Přesto, že šperkaři v mnoha případech dosud využívají tradiční metody navrhování a zpracování, stále více se začínají přiklánět k post-mechanickým postupům tvorby, při nichž tradiční tužku a ručně tvořený prototyp nahrazuje počítač. Systémy CAD/CAM (kreslicí a grafické softwary) se sice objevily už v 80. letech, ale až současné počítačové programy pro designéry šperků umožňují efektivně navrhovat i ty nejsložitější produkty při nižších nákladech, než vyžaduje použití tradičních metod. Tento trend se uplatňuje především u velkosériových, popřípadě i u malosériových produkcí, nevyhne se však ani kusovým autorským šperkům. [5]

Virtuální návrhy jsou daleko věrohodnější než návrhy na papíře. Výrobek si lze tedy daleko lépe představit. Další výhodou je možné propojení počítačových softwarů se stroji, jež jsou schopny podle počítačového modelu vyrobit reálný výrobek. V grafických softwarových programech (systémy CAD/CAM) autor vytvoří virtuální návrh, který poté převede do programu vhodného pro koncové zařízení, jako jsou CNC fréza, 3D fréza, atd.)

V souvislosti s touto metodou počítačového designu je však třeba upozornit i na problém „počítačové manýry“, již lze v současnosti vysledovat v některých tvarech šperků.

„Počítačové softwary totiž na jedné straně nabízejí nebyvalou svobodu v projektování složitých forem, na druhé straně ovšem vedou k určitým daným způsobům tvarování.“ [5]. Počítačový formalismus by mohl vést k tomu, že se role designéra šperků omezí na formální možnosti počítačové technologie. Dalším problémem se stává fakt, že s těmito programy často pracují lidé, jež nemají s výrobou šperků, popřípadě s jejich navrhováním žádné zkušenosti. Zkrátka jen zvládli počítačový software a jeho možnosti. [5]

V současnosti se u nás používají především tyto kreslicí a grafické softwary: CAD programy - JewelCAD, ProE, AutoCad, Mechanical Desktop, SolidWorks, Solid Edge, CAD KEY, CATIA, Rhino, I-DEAS, Magics RP, JewelSpace 2 a 3 Design, 3D style

Ve šperkařství se počítačové softwary a jejich propojení se stroji uplatňují především pro tvorbu modelů pro technologii lití do ztraceného vosku.

Světovým vedoucím výrobcem vysoce přesných technologií a zařízení pro rychlou tvorbu trojrozměrných modelů je **společnost Solidscape®, Inc.** Tato společnost vytváří jedinečné technologie pro počítačově řízenou produkci pevných modelů. Speciálně pro šperkaře byl společností vyvinut modelovací **system R66 a T66 Benchtop**. Tyto systémy staví velmi přesný trojrozměrný model z obvyklých formátů souborů, které se vytvářejí populárními CAD programy. Modely se vytvářejí z mikrokapek termoplastického materiálu, vrstvu po vrstvě. Vzniklé modely jsou vhodné i pro lití do ztraceného vosku. Jedná se o kancelářské periferní zařízení, jež lze umístit na desku stolu, bez jakékoliv úpravy pracovního prostředí. Systémy společnosti Solidscape jsou prodávány na celém světě a slouží pro mnoho výrobních aplikací včetně šperkařství. Modely vytvářené na systému T66 Benchtop jsou nejpřesnější z dnes nabízených na trhu. [25]

Počítačové softwary se v budoucnu budou rozšiřovat nejspíše stále více a více. Se snižujícími se náklady k jejich pořízení, se zvyšujícími se požadavky klientů a tlakem konkurence se patrně nevyhnou ani malým živnostníkům. Zatím je ale pořizovací cena strojů relativně vysoká, což má vliv jednak na jejich rozšíření a jednak na konečnou cenu výrobku. Lze také očekávat jednodušší, „přátelské“ formy softwarů s intuitivním ovládáním, jež k jejich rozšíření také přispějí. Dalším potřebným krokem k jejich rozšíření do budoucna je rozšíření počtu strojů v České Republice, jež softwary k tvorbě reálného výrobku využívají.

Obr. 16. Voskové modely prstenů

Obr. 17. Prsten zhotovený technikou lití podle návrhu v počítačovém softwaru

3.5 3D skenování

3D skener vytvoří trojrozměrný obraz předmětu, který je možné importovat do 3D softwaru, jako např. 3D Max, Cad nebo Rhino. Z těchto softwarů je možné 3D obraz předmětu přeposlat stroji, který je schopen vyrobit jeho přesný model. Je tedy možné naskenovat například strukturu mořských řas, a tu si poté nechat strojově vyrobit z kovu, plastu aj. Pro výrobu požadovaného tvaru je také možné využít 3D tiskárny, kde je model vytvářen z mikrokapek termoplastického materiálu, vrstvu po vrstvě. Díky této technologii je možné vytvořit složité struktury, které jsou lidskou rukou nevyrobitelné.

3.6 Soustružení a frézování

Jedná se o způsoby obrábění materiálu. Obě tyto technologie přinesly do šperkařství nové tvarové možnosti a nabízí obrovskou přesnost výroby. Své uplatnění ve šperkařství tyto technologie našly hlavně při sériové výrobě, při výrobě kde je kladen důraz na přesnost nebo při zpracování tvrdých materiálů jako je ocel nebo titan.

„**Frézování** je strojní třískové obrábění kovů vícebřitým nástrojem, kde hlavní pohyb (rotační) koná nástroj a vedlejší pohyb (přísuv, posuv) obrobek. Klasicky probíhá ve třech osách, ve více než třech osách pracují více-osá obráběcí centra. Frézovací stroj se nazývá frézka, frézovací nástroj fréza.“ [26]

Soustružení je rovněž strojní třískové obrábění kovů vícebřitým nástrojem. Hlavní pohyb (rotační) ale koná obrobek a vedlejší pohyb (posuv, přísuv) nástroj.

3.7 Holografie

Tato metoda zatím ve šperkařství své uplatnění nenašla, ale v budoucnu by si mohla i v tomto oboru najít své zajímavé místo. Zmiňuji se o ní v souvislosti se svým návrhem šperku v praktické části.

Holografie je forma záznamu obrazu, která umožňuje zachytit jeho trojrozměrnou strukturu. Následná rekonstrukce tohoto záznamu pak zprostředkuje prostorový obraz předmětu. Záznam obrazu je uložen na dvojrozměrný nosič (emulze na skle, filmu, popř. plastové fólie). Tomuto záznamu se říká hologram a nese informaci nejen o intenzitě, ale i o fázi světla odraženého od zaznamenávaného předmětu. „Na základě těchto informací obsažených v hologramu lze rekonstruovat prostorový obraz předmětu“ [27]. „Podstatou holografie je tzv. vícesvazková interference koherentních světelných vlnění, odražených od zobrazovaného objektu.“ [27]

Teoretické základy holografie publikoval již v roce 1948 anglický fyzik maďarského původu Dennis Gabor (1900 – 1979, Nobelova cena za fyziku 1971), kterého považujeme za objevitele Holografie. Tato metoda se však plně rozvinula až po objevu laseru (1958). První trojrozměrný záznam, zobrazující vláček, se podařilo vytvořit vědcům na michiganské univerzitě Emmettu Leithovi a Jurisi Upatnieksovi až v roce 1964. [27]

V současné době již existuje několik druhů hologramů a jsou známy obrovské možnosti jejich využití. Například je lze využít v lékařství, stavebnictví, k ukládání binárních dat, jako zabezpečovací prvky na různých dokumentech, k vytváření holografických filmů a fotografií. Rozlišujeme 2 základní druhy hologramů, a to Obrazové (pravé 3D) hologramy a Lisované duhové hologramy. [27]

Holografie snad bude v budoucnu využitelná i ve šperkařství, například k vytváření jakýchsi „zdánlivých šperků“, kdy bude do prostoru vysílán pouze trojrozměrný obraz. Šperk by tak mohlo tvořit jen malé vysílací zařízení, jež by neslo záznam několika šperků. Tato metoda by poskytla možnost nové dimenze ve šperkařství. „Zdánlivý šperk“ by mohl být neomezený jak velikostí, tak tvary, pohybovat se, měnit se podle potřeb a nálad spotřebitele.

Obr. 18. Prostorový obraz předmětu získaný na principu holografie

4 BIBLIOGRAFIE

4.1 Odborné knihy

Ať už odborníci nebo laici, zabývající se šperkem, naráží na nedostatek české literatury na toto téma. Dostupné jsou u nás v současnosti pouze níže uvedené české knihy. Některé se šperkem zabývají přímo, v jiných šperk tvoří pouze určitou, ale důležitou část. Jsou zaměřeny na český šperk, popřípadě na klasický zahraniční šperk. Pokud bychom hledali na pultech našich knihkupectví literaturu na téma současný zahraniční šperk, neuspěli bychom, přesto že se jedná o tolik zajímavé téma, které by umožnilo konfrontaci současného českého a zahraničního šperku.

Útlá publikace zabývající se soudobým českým autorským šperkem „**Současný šperk**“ od Věry Vokáčové (Praha: Odeon, 1979) a útlá kniha „**Zázraky bižuterie**“ od Vítězslavy Líbalové (Praha: 1968). Obě tyto publikace jsou v současnosti dostupné pouze v knihovnách či antikvariátech. Dále obrazový průvodce pro sběratele moderních šperků „**Šperky**“ od Judith Millerové (Praha: Noxi, 2003, z anglického originálu přeložily Dagmar Břejlová, Markéta Schubertová), „**Nejkrásnější a nejzajímavější zlato světa**“ - kolektiv autorů (Praha: Fortuna Print, 2003, přeloženo z ruštiny), odborná encyklopedie Dany Stehlíkové „**Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví**“ (Praha: Libri, 2003), kniha „**Zlatnictví**“ od Aleny Křížové a Jiřího Králíka (Praha: Grada, 2005), která popisuje zlatnické řemeslo. Dále kniha „**Zlato – Příběh neobyčejného kovu**“ od Jan Struže a Bohumila J. Studýnka (Praha: Grada, 2005).

Nejrozsáhlejší odbornou publikací, týkající se českého šperku, je kniha Aleny Křížové „**Proměny českého šperku na konci 20. století**“. Autorka se zde zaměřuje na autorský šperk. Nejprve sleduje jeho vývoj po druhé světové válce, průmyslové výtvarnictví i ateliérovou tvorbu a věnuje se vztahu mezi uměním a řemeslem. V dalších kapitolách pak zdůrazňuje význam tvorby jednotlivých osobností a mj. vliv strukturalismu, konstruktivní tendence a východiska sochařského šperku na konci století, včetně českého skleněného a textilního specifika, netradičních materiálů, ale rovněž atraktivního body artu. Kniha je bohatě ilustrovaná fotografiemi. Vydání této knihy bylo provázáno s konáním výstavy „Český šperk 1950 – 2000“ v roce 2003 v Císařské konírně Pražského hradu.

V blízké době by se na pultech a v knihovnách měl objevit rozsáhlý katalog **Identifikace**, vydaný na počátku roku 2008 k příležitosti konání výstav „Identifikace 33 semestry“ a „Identifikace V. K. N.“, jež mapuje tvorbu Prof. Nováka a jeho ateliéru. Polovina katalogu je věnovaná tvorbě V. K. Nováka, druhá polovina tvorbě pedagogů a jeho studentů. V katalogu najdeme medailony jednotlivých vystavujících, včetně kontaktů, a ukázky jejich prací. Jedná se tak o jedinou rozsáhlejší publikaci, zahrnující také tvorbu nejmladší generace šperkařů u nás. Autory doprovodného textu jsou Alena Křížová a Jan Kříž.

Obr.19. Obálka knihy *Proměny českého šperku na konci 20. století*

Obr.20. Obálka časopisu *Klenotník-hodinář 03/2008*

4.2 Odborné časopisy

Jediné periodikum, které se přímo věnuje šperku, je časopis **Klenotník - hodinář**. Jedná se o jediný odborný časopis pro klenotníky a hodináře v ČR a na Slovensku, který každý měsíc přináší odborné informace z oboru včetně obchodních kontaktů do celého světa. Časopis vychází od roku 1995. Orientuje se převážně na oblast sériové výroby. Vydavatelem je BEZ, spol. s r.o. Internetové stránky časopisu (<http://www.klenotnik.com/>) fungují zároveň jako portál. Nalezneme zde profesní kontakty, odkazy na galerie, informace o veletrzích, přehled norem pro zlatníky a všeobecně platné zákony, ceny drahých kovů aj. [28]

Odborné články týkající se šperku občasně vycházejí také v periodikách zaměřených na oblast umění a kultury, jako jsou: **Ateliér, Umění, Blok, Design trend a UGLY PUDLI, Ergonaut, Bulletin, Art and Antiques, Umělec, A2 kulturní týdeník a Bydlení**. Občas se materiálově zaměřený šperk objeví v odborných časopisech **Keramika, Keramika a sklo, Sklář a keramik**.

V těchto periodikách nalezneme také téma autorského uměleckého šperku, které chybí v časopise *Klenotník – hodinář*.

Odborné texty z oblastí šperkařství u nás píše převážně Alena Křížová, Petra Matějovičová a Věra Vokáčová.

S výjimkou výše zmíněných periodik jsou odborné články suplovány novinovými, popřípadě popularizačními statěmi v módních a ženských časopisech. Ty většinou obsahují minimum konkrétních informací – převážně jde jen o esenci pisatelových dojmů a pocitů z návštěvy ateliéru, a často vedou čtenáře k mylné představě o výtvarnicích a jejich práci.

4.3 Jiné odborné zdroje

Dalšími, velice důležitými prameny, se stávají **katalogy autorských a kolektivních výstav** a veletrhů s nezbytným množstvím základních dat a obrazových příloh. Se šperkem se také můžeme okrajově setkat v knihách, katalozích a periodikách o užitém umění a designu.

Internetový věk s sebou přinesl také novou formu informování a komunikace, tzv. **oborové internetové portály**, jež nabízí informace z daného oboru. V oblasti šperkařství vytvořilo portál *Sdružení klenotníků a hodinářů ČR* (<http://www.skhcr.cz/>). Zároveň jako portál fungují internetové stránky časopisu *Klenotník – hodinář* (<http://www.klenotnik.com/>). Z portálů, jež mimo jiné odborně informují také o dění na poli šperku, zmiňme alespoň *Czech design* (<http://www.czechdesign.cz/>), *Design portal* (<http://www.designportal.cz/>), *e- ARCHITEKT* (<http://www.e-architekt.cz/>) a bývalý portál již zrušené organizace *Design centrum ČR* (<http://www.designcentrum.cz/>).

Důležitým zdrojem informací se staly také **www stránky**, jakožto možná, v současné době velice důležitá a neodmyslitelná, forma prezentace osob, společností a organizací.

5 ORGANIZACE

V České republice působí 7 významných organizací, jež zasahují do dění v oblasti šperkařství. Jedná se o organizace, které sdružují šperkaře, dohlíží na zákony, chrání zájmy spotřebitele i šperkařů, vypisují soutěže, snaží se zlepšit postavení šperku na trhu aj. Jedná se o tyto organizace: Sdružení klenotníků a hodinářů ČR, Český cech zlatnický, Spolek cechu zlatnického v Brně, Puncovní úřad, Svaz výrobců bižuterie, Cech soukromých výrobců jabloneckého zboží a Designcentrum.

5.1 Sdružení klenotníků a hodinářů ČR

SKH ČR je dobrovolné, nevládní, zájmové a profesní sdružení, jehož členy jsou právnické a fyzické osoby zabývající se výrobou a obchodem v oboru klenotnictví, hodinářství a v oborech souvisejících. SKH ČR vzniklo v roce 1997 a v současné době sídlí v Praze na Kozí ulici. Tento subjekt svým vlivem a dosahem významným způsobem ovlivnil vývoj zlatnictví, klenotnictví, stříbrnictví a dalších příbuzných oborů u nás. Cílem Sdružení je sjednotit úsilí všech podnikatelů, kteří ve své výrobní popř. obchodní strategii uvažují minimálně ve střednědobém časovém horizontu, a společně s nimi položit řádné profesní základy podnikání v celém oboru. [29]

Kromě jiného SKH ČR pořádá ve spolupráci se společností INCHEBA PRAHA spol. s r.o. v rámci výstavy Hodiny a klenoty prestižní soutěž Šperk roku (viz. kapitola 7.2).

Sdružení klenotníků a hodinářů ČR komunikuje s veřejností prostřednictvím internetového portálu <http://www.skhcr.cz/>.

5.2 Český cech zlatnický

Český cech zlatnický je dobrovolné občanské sdružení, jež bylo zaregistrováno v roce 2001, které spojuje zájemce o problematiku zlatnického řemesla. Firma, která je členem tohoto profesního sdružení, zajišťuje prodej a služby na vysoké odborné úrovni a řídí se 10 zásadami etického kodexu, kterým se zavazuje právům koncového spotřebitele. [30]

Na rozdíl od Sdružení klenotníků a hodinářů je cílem tohoto sdružení zdůraznit individualitu jednotlivých členů a finančními příspěvky zůstat otevřeni i pro tu nejmenší živnost.

5.3 Spolek cechu zlatnického v Brně

Podobnou organizací je Spolek cechu zlatnického v Brně, jež vznikl v roce 1991. Mimo jiné tento spolek ve spolupráci s Design centrem České republiky každoročně pořádá soutěž Stříbrný šperk (viz. kapitola 7.3). [50]

5.4 Puncovní úřad

Pro ochranu zájmů spotřebitele v oblasti drahých kovů byl na našem území roku 1806 zřízen Puncovní úřad. V současné době Puncovní úřad jako orgán státní správy vykonává státní správu na úseku puncovnictví a zkoušení drahých kovů. „Je zřízen zákonem ČNR č. 19/1993 Sb., o orgánech státní správy České republiky v oblasti puncovnictví a zkoušení drahých kovů, z něhož také vyplývají jeho oprávnění a povinnosti.“ [32] Pobočky Puncovního úřadu naleznete v Brně, Ostravě, Jablonci nad Nisou. Expozitory se nacházejí v Olomouci, Hradci Králové, Táboře, Turnově, Plzni a v Červeném Kostelci. [32]

Úkolem Puncovního úřadu je:

- „vykonávat puncovní kontrolu a související činnosti,
- provádět puncovní inspekci u výrobců a obchodníků s výrobky z drahých kovů a za zjištěné závady ukládat sankce
- ověřovat nebo jinak zjišťovat ryzost výrobků nebo jiných věcí z drahých kovů,
- nakládat se zbožím, které stát nabyl podle zvláštních předpisů nebo mezinárodních smluv,
- provádět na vyžádání expertní činnost v oboru puncovnictví, zkoušení a analytické chemie drahých kovů a hospodaření s drahými kovy a vyjadřovat se k návrhům českých technických norem v oboru zkoušení a analytické chemie drahých kovů,
- plnit další úkoly dle puncovního zákona nebo zvláštních předpisů.“ [32]

5.5 Svaz výrobců bižuterie

Svaz výrobců bižuterie byl založen roku 1991 v Jablonci nad Nisou jako dobrovolné zájmové sdružení nejdůležitějších výrobců bižuterie a skla a dalších s tímto oborem spjatých subjektů na Jablonecku. Jeho cílem je reprezentace a hájení profesních zájmů členů, vytváření optimálních podmínek pro rozvoj dalších výrobních, obchodních,

výzkumných, vzdělávacích a jiných aktivit. Spolupracuje s místními a centrálními orgány státní správy a dalšími subjekty a zastupuje členy v Evropském sdružení výrobců bižuterie. [50]

5.6 Cech soukromých výrobců jabloneckého zboží

Cech soukromých výrobců jabloneckého zboží byl založen v roce 1991 v Jablonci nad Nisou. „Sdružuje soukromé výrobce skla a sklářských výrobků. Hlavním úkolem Cechu je chránit zájmy svých členů, usnadnit spolupráci jednak mezi jednotlivými jeho členy a jednak s velkými sklářskými a bižuterními podniky. Dále se snaží pomáhat jednotlivým členům Cechu v navazování obchodních kontaktů a šířit dobré jméno jabloneckého bižuterního průmyslu v zahraničí.“ [50]

5.7 Design centrum

Design centrum ČR vzniklo v roce 1991 s cílem propagace designu, tedy snah o propojení funkční a estetické složky navrhovaných předmětů. Převážná část činnosti Design centra byla pojmána jako odborná služba veřejnosti. DC ČR mělo za úkol propagovat design jako nezávislá instituce. Pořádalo výstavy, soutěže, vedlo databázi designérů a zajišťovalo vládní program Design na podporu malých a středních podniků. Dále pracovalo na úseku publicistiky, informačního servisu či public relations, poskytovalo ke konzultaci knihy ze svých knihoven a spolupracovalo s partnerskými organizacemi. [33]

Ve spolupráci se Spolkem Cechu zlatnického pořádalo Design centrem České republiky. Soutěž Stříbrný šperk, jež probíhala od roku 2000. (viz. Kapitola 7.3)

Ke konci roku 2007 ovšem bylo Design Centrum České republiky státem zrušeno. Jelikož tímto nastala absence po podobné organizaci, nahradit se ho bude snažit nově založený Design Cabinet CZ, jež vznikl pod záštitou Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství. Aktivity DC, které propojují podniky a designéry přešly pod CzechTrade, českou agenturu na podporu obchodu. Ostatní aktivity, tedy vzdělávací, osvětové, výstavní činnost a soutěže bohužel zanikly. [33]

6 VÝSTAVNÍ ČINNOST

Veřejnost se má se šperky možnost setkat prostřednictvím výstav konaných v muzeích a galeriích. Šperku je v současné době dostává stále větší pozornosti, a to jak ze strany odborníků, tak ze strany laické veřejnosti. Je častým námětem souborných i výběrových výstav, často také v mezinárodní konfrontaci. V České republice převažují výstavy zabývající se českým historickým i současným šperkem nad výstavami jež se věnují šperku zahraničnímu. Prezentace českého šperku v zahraničí, zejména v Evropě, je také značná. Svědčí o tom například práce pana Miroslava Cogana z Muzea Českého ráje v Turnově. Kromě výstav zaměřených výhradně na šperk, se se šperkem můžeme okrajově setkat i u výstav týkajících se oděvní tvorby, designu aj.

Své významné místo si šperk našel také ve veřejných muzejních a galerijních sbírkách. V České republice se šperku programově věnují především Severočeské muzeum v Liberci, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Moravské galerie v Brně, Muzeum Českého ráje v Turnově a Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. V těchto muzeích se nacházejí rovněž významné sbírky šperku, a to jak historického tak současného, jež má veřejnost možnost zhlédnout prostřednictvím stálých expozic.

Existují také specializované prodejní galerie, pravidelně pořádající výstavy šperku. Jedná se o menší, ale významné galerie, díky kterým má veřejnost jedinečnou možnost setkat se i se šperkem současné mladé generace. Současnému českému šperku se programově věnují především Galerie U Prstenu, Galerie Rozehnal, Muzeum Kampa. Zajímavé šperky mladé generace autorů je možné zhlédnout a zakoupit také v prodejních Futurista a Kubista v Praze.

Sbírky soukromých sběratelů jsou u nás zatím zanedbatelné, kupní síla se v tomto ohledu drží stále při zemi.

Jako příklad prezentace českého šperku v zahraničí uvedme výstavu konanou v Číně v **Imperiál Art Gallery** v roce 2007. Tuto výstavu uspořádala česká ambasáda v Číně v roce 2007. Jednalo se o velkou kulturní a propagační akci s názvem „Česká republika – křižovatka Evropy“. Jednou její součástí byla také výstava současného českého designu, (součástí byl také šperk), probíhající v imperiál Art Gallery. Představili se zde přední čeští šperkaři: Eva Eisler, Barbora Hrdinová, Jan Čtvrtník/Tactoo, Miroslava Krausová, Filip Nízký/ FIL-LU SPHERE, Věra Nováková, Barbora Škorpilová/Mimolimit, René Šulc/ Studio NDR, Lenka Trubačová. [34]

V příloze PIV jsou uvedeny vybrané kolektivní výstavy konané v České republice mezi roky 2001 - 2008, jež byly pro české šperkařství důležité a v nichž byl přítomen současný český šperk.

Upozornit bych chtěla především na nedávnou výstavu „**Identifikace**“, která prezentovala tvorbu V. K. Nováka a tvorbu pedagogů, absolventů a studentů sochařského ateliéru specializovaného na kov a šperk Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze z let 1990–2007. Vznikl tak jedinečný projekt, poukazující na tvorbu mladých šperkařů a jejich pedagogů, jež jim šli příkladem. Tato výstava zhodnotila plodnou pedagogickou činnost Prof. V. K. Nováka na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru Kov a šperk tím, že představila díla pedagogů, absolventů a studentů jeho ateliéru z doby působení V. K. Nováka na škole. Stala se tak důstojným zakončením jeho působení na škole. [7]

Obr. 21. V. K. Novák – z výstavy *Identifikace*

Obr. 22. Kateřina Jančárová – náhrdelník – papír, vlasec, nerez ocel – z výstavy *Struktury-český šperk*

6.1 Galerie U Prstenu

Tato soukromá prodejní galerie současného umění působí v gotických a románských prostorách na Starém Městě v Praze. Na poli českého špeku má tato galerie velice významné místo, proto jí budu věnovat větší pozornost. [35]

Pořádají se zde pravidelné autorské výstavy. Tématicky se galerie zaměřuje na obrazy, sochy, grafiku a šperk. Od začátku svého působení v roce 1992 se v galerii konalo nespočet výstav. Šperk byl do programu galerie zahrnut až roku 1993. V prostorách je mu vyhrazeno stálé místo, malá komorní galerie. Autorskou výstavu zde měly osobnosti jako V. K. Novák, Barbora Škorpilová, Pavel Opočenský, Markéta Šílená, Jaroslav Kodejš a mnoho dalších. V roce 2006 a 2007 se v galerii pořádal **Salon autorského šperku**, kde se sešli umělci z České republiky a Slovenska. Již čtyřikrát se zde konala výstava **Textilní**

miniatura (2004 – 2007). Tato mezinárodní přehlídka textilního šperku a miniatur se koná pod záštitou Galerie X z Bratislavy již od roku 1999. Šperk zde bývá zastoupen až z jedné poloviny. Nejedná se ale pouze o šperky zhotovené z textilií, ale také o objekty zhotovené textilními technikami, jak je využívá například výtvarnice Blanka Šperková. Galerie se v roce 2005 také pokusila o **dobročinnou aukci** současného autorského šperku. Kvůli nedostatečné sběratelské klientele ovšem nebyla příliš úspěšná. Některé šperky z této aukce se dostaly do stálých sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Zajímavá byla také výstava **Jarní úklid**, pořádaná v roce 2005, kde se představili studenti Vysoké školy Uměleckoprůmyslové z ateliéru V. K. Nováka. Z dalších významných výstav současného českého šperku jmenujme ještě **Současný autorský šperk** (2006) a **Současný autorský šperk na téma fauna** (2007).

Vyvrcholením působení galerie se stala výstava **Struktury – český šperk**, jež se v Galerii U Prstenu konala na jaře roku 2008. Jednalo se o přehlídku současného českého konstruktivistického a geometrického šperku, jež představovala 16 renomovaných uměleckých šperkařů několika generací. K výstavě vyšel také doprovodný katalog, k němuž úvodní text napsala Petra Matějovičová, kurátorka drahých kovů a různých materiálů Uměleckoprůmyslového muzea v Praze. Po ukončení v Galerii U Prstenu by měla tato výstava putovat po České republice i Evropě, například do Belgie. [10]

6.2 Veletrhy, přehlídky, setkání

Důležitou roli na poli šperkařství hrají dvě výstavní akce, obě konané v Praze, a to veletrh Hodiny-klenoty a přehlídka světového designu Designblok. Dále je šperk významnou měrou zastoupen na mezinárodním setkání uměleckých kovářů, které se koná v prostorách středověkého hradu Helfštýn na Přerovsku od roku 1982. Kromě výše zmíněných akcí se šperk doprovodně představuje také na Mezinárodní prodejní výstavě minerálů, fosilií, šperků a přírodnin na brněnském výstavišti, na Czech art Festivalu (veletrh umění) konaném v Českých Budějovicích a Svatebním veletrhu, jež se pořádá v mnoha městech ČR. Dále na mezinárodním veletrhu módy Móda Praha a veletrhu módy Styl/Kabo na brněnském výstavišti.

6.2.1 Hodiny a klenoty

Tato mezinárodní specializovaná výstava hodin, hodinek, zlatých a stříbrných šperků se koná každoročně v Průmyslovém paláci na Výstavišti v Praze. První ročník se konal v roce

1992. Od té doby veletrh nabývá na své důležitosti i rozsahu. Bývají zde zastoupeni vystavovatelé z České republiky i ze zahraničí. Výstavy se účastní prestižní firmy a živnostníci zabývající se výrobou a prodejem šperků z drahých kovů, perel, přírodních kamenů, bižuterie či stále více populárních šperků z oceli. Kompletní nabídku doplňují expozice nabízející nástroje, nářadí na zpracování a přípravu šperků, nábytek na vybavení obchodů, trezory a v neposlední řadě vystavovatelé zabývající se výrobou dekoračních prvků a dárkových krabiček. Součástí doprovodného programu je také soutěž „Šperk roku“. [28]

Ve svém oboru se jedná o neopomenutelný a svým rozsahem u nás jediný veletrh. Obdobné veletrhy probíhají také v zahraničí, přičemž nejvýznamnější a největší v rámci Evropské unie je veletrh INHORGENTA, jež se každoročně koná na Výstavišti Mnichově.

Organizátorem výstavy Hodiny a klenoty je společnost INCHEBA PRAHA spol. s r.o. Tato výstava probíhá souběžně s prodejní výstavou starožitností a umění ANTIK, jejímž organizátorem je společnost M.I.P. Group, a.s. a jež se koná od roku 1993.

6.2.2 Designblok – dny designu v Praze

Jedná se o přehlídku světového designu, která se každoročně koná v Praze od roku 1999, a to formou samostatných výstav a prezentací. Je to ukázka toho nejlepšího, co může český trh s designem nabídnout. Prezentují se zde firmy i jednotlivci. Jednotlivé části celé akce jsou volně roztroušené po celé Praze v prodejnách, studiích a výstavních sálech, přičemž centrem celé akce je Super Studio Designbloku. [1]

Producentem této akce je společnost Profil Media. Obdobné přehlídky se konají i jinde ve světě, z těch nejvýznamnějších jmenujme alespoň Salone Internazionale del Mobile, konaný v italském Milanu.

Účastní se jej nejvýznamnější firmy a společnosti působící na českém trhu v oblasti nábytku, bytových doplňků, životního stylu a módy. V relativně velké míře zde bývá zastoupen také šperk, přičemž převažuje šperk autorský a šperk určený pro malosériovou výrobu. V roce 2007 se Designbloku v oblasti šperku účastnili například Beldafactory, Bezděková Dana, Markétky, Věra Nováková, Zdeněk Vacek aj. [1]

Zatímco Veletrh Hodiny klenoty se soustředí na komerční sériovou výrobu, na Designbloku se prezentují šperkaři zabývající se autorským originálním šperkem a malosériovou výrobou.

7 SYMPOZIA A SOUTĚŽE

Při pořádání symposií a soutěží dochází ke konfrontaci jednotlivých výtvarníků a zároveň k rozšíření jejich „zorného pole“ o nové pohledy a názory na šperk. Tvorba umělců totiž není závislá jen na přemýšlení o daném tématu, ale na jejich tvorbu má značný vliv také prostředí, lidé a zážitky s ním spojené. Symposia i soutěže se konají jak u nás tak v zahraničí, s nemalou účastí českých šperkařů.

Největší rozkvět zažila u nás symposia v 90. letech. V současnosti se u nás s pravidelností pořádá pouze Mezinárodní šperkařské sympozium v Turnově. Od roku 1994 do roku 2004 probíhaly mezinárodní šperkařská symposia také v prostorách firmy **HEJRAL - Kov a šperk ve Smržovce**, jež byla jejich pořadatelem. Celkem se těchto symposií uskutečnilo osm. Účastnili se jich jak čeští, tak zahraniční výtvarníci. Byla orientována na soudobý český i zahraniční autorský šperk s možností využití rozmanitých technik a materiálů. Na symposia byli záměrně vybíráni lidé s markantně odlišnými názory, pracovními technikami, věkem i zkušenostmi. Důvodem bylo vzájemné předání informací a zkušeností mezi výtvarníky a možnost konfrontace odlišných přístupů ke šperku. Symposia byla vždy završena společnou výstavou zúčastněných autorů. Výběr z těchto 8 mezinárodních šperkařských symposií byl také představen v roce 2005 v Galerii Běčka ve Smržovce. [36]

V létě roku 2008 by se mělo uskutečnit také mezinárodní šperkařské sympozium **Skleněná perle**, jehož by se měli zúčastnit přední čeští a zahraniční současní výtvarníci. Sympozium proběhne v prostorách Střední uměleckoprůmyslové a Vyšší odborné školy v Jablonci nad Nisou.

Co se týče soutěží, nyní je u nás vypisována pouze jedna soutěž přímo zaměřená na šperk, a to Šperk roku. Soutěž Stříbrný šperk, rovněž zaměřená na současný šperk, se konala pouze v letech 2000 – 2005. Dále je tématicky zaměřený šperk oceňován na mezinárodním setkání uměleckých kovářů Hefaiston, jež se od roku 1982 koná na Přerovsku. Je zde oceňován v kategoriích „Vystavené práce - šperky“ a „Studentské a školní práce - šperky“. Občasně se šperk vyskytuje také v soutěžích zaměřených na design obecně. Ze zahraničních soutěží zmiňme alespoň mezinárodní soutěž Trieste Contemporanea – Glassdressing (Soutěž o nejlepší skleněný šperk), jež se koná od roku 2000 v Triestu v Itálii.

7.1 Mezinárodní šperkařské sympozium v Turnově

Od roku 1984 se v Turnově pravidelně pořádá Mezinárodní šperkařské sympozium, na němž se scházejí výtvarní umělci činní v oblasti moderního šperku. „Od roku 1991 je hlavním organizátorem těchto sympozií Muzeum Českého ráje v Turnově.“ [37] Kurátorem výstavy je Dr. Miroslav Cogan. [37]

„Dochází zde k zajímavému střetnutí s turnovskou tradicí zpracování drahokamů a zlatnictví s kulturní zkušenosti z jiných míst Evropy a zámoří. Účastníci se seznámí s kulturními dějinami regionu Českého ráje, místními nalezišti drahokamů, dalšími umělci a řemeslníky činnými v oboru.“ [37] Součástí programu jsou výstavy Symposion, kde se prezentují účastníci každého ročníku, jejichž práce jsou na konci sympozia vystřídány nově vzniklými šperky, které se tak mohou představit veřejnosti. „Každý účastník povinně přenechává Muzeu Českého ráje jednu práci vybranou kurátorem sympozia Dr. Miroslavem Coganem. Tímto způsobem jsou průběžně doplňovány sbírky MČR o přírůstky jejichž galerijní cena v souhrnu převyšuje náklady na pořádání akce a které by jinak MČR nemohlo získat obvyklou akviziční činností. Takto vytvořená kolekce čítá dnes přes 450 prací autorů z evropských zemí, Izraele, USA, Austrálie, Argentiny, Japonska a Koreje a byla úspěšně vystavována v řadě evropských zemí a zámoří.“ [37] Jedná se o nejrozsáhlejší (a v podstatě jedinou svého druhu), sbírku současného šperku u nás, ve které jsou zastoupeny díla předních českých i zahraničních autorů a také díla mladé generace výtvarníků. [37]

Účastníci symposia jsou vybíráni tak, aby šlo o geograficky pestrou skupinu umělců, ale také, aby se zde setkali začínající umělci a studenti se známými osobnostmi. Například sympozia 2007 se účastnili šperkaři jako Peter Skubic (Rakousko), Eva Eislerová (USA/CZ), Joosta Verne (Jihoafrická Republika), Rita Ruivo de Oliveira (Portugalsko), Hyunjung Kim (Jižní Korea) aj. [37]

Od roku 2003 spolupřádá pan Miroslav Cogan podobná sympozia, tzv. **Turnov jewellery travelling symposium** (putovní šperkařské sympozium), také v zahraničí. Toto mezinárodní šperkařské sympozium vzniklo ze spolupráce na turnovských mezinárodních sympoziích. Každým rokem se sympozium koná v jiné zemi, například v roce 2006 se hostitelským místem víc jak desítky šperkařů stalo španělské Museo de Menorca. Kromě zahraničních umělců se ho vždy účastní také 2-3 čeští výtvarníci. Dále zde bývá prezentován výběr prací z turnovských sympozií.

Obr. 23. Šperkařka ze San Francisca Julia Turner v lomu v Doubravici - 2005

Obr. 24. Pohled do dílny – Mezinárodní šperkařské sympozium ve Smržovce

7.2 Soutěž Šperk roku

Nedílnou součástí doprovodného programu každoročně konané výstavy Hodiny a klenoty (viz. Kapitola 6.2.1) je prestižní soutěž Šperk roku. Pořadatelem soutěže je Sdružení klenotníků a hodinářů ČR ve spolupráci s organizátorem výstavy. Jejím cílem je prezentovat tvůrce, výrobky a trendy, které podléhají dynamickému vývoji jak módy, tak i tvůrčím snahám designérů a šperkařů o vyjádření svých uměleckých ambicí. Soutěž probíhá od roku 2002 a svou existencí přispívá k hlubšímu poznání oboru zlatnictví a klenotnictví. Dále dává možnost veřejné konfrontace názorů na uměleckou tvorbu a vytváří základnu pro růst budoucích umělců – zlatníků a klenotníků, kteří jsou pokračovateli řemeslné tradice, jejíž slavné počátky lze nalézt již za doby vlády Karla IV. Zajímavá je také konfrontace vystavených šperků s těmi, které vyrábějí a na trh dodávají renomované firmy. Výstava tak umožňuje setkání názorů umělců s názory, které odráží nabídka na trhu. [28]

Účastníci soutěží ve třech soutěžních kategoriích: studentský šperk (a to umělecký nebo komerční), umělecký šperk, komerční šperk. Návštěvníci mají navíc možnost formou ankety zvolit šperk, pro jejich oko nejkrásnější, jež na konci výstavy získá cenu Šperk roku Public 2007. Soutěžní práce se hodnotí podle kvality řemeslného zpracování a umělecké hodnoty a designu šperku (dle aktuálního názoru členů jury). [28]

7.3 Soutěž Stříbrný šperk

Tuto soutěž pořádal Spolek Cechu zlatnického v Brně ve spolupráci a Design centrem České republiky v letech 2000 – 2005. Původním iniciátorem byl také časopis Klenotník-hodinář. Soutěž byla určena pro mladé absolventy zlatnických škol a učilišť ve skupinách do 5 a do 10 let po ukončení odborného studia, a to ve dvou kategoriích: Individuální ateliérový šperk a Moderní komerční šperk. Soutěží se organizátoři snažili podpořit a oživit komerční trh s tradičními sériovými šperky. Po ukončení soutěže se tradičně konala v galerii Design centra (Praha či Brno) výstava, kde jsou soutěžní práce představeny. Dále bylo možné šperky zhlédnout v Muzeu Českého ráje v Turnově.

Soutěže se mohly účastnit šperky a šperkové soupravy, determinovány jedinou okolností - a to použitím stříbra buď samostatně nebo v kombinaci s dalšími přírodními nebo syntetickými materiály. Soutěžní práce se hodnotily z hlediska výtvarné invence a originality, kvality řemeslného zpracování, v komerčním šperku také podle možnosti sériové výroby.

Obr. 25. Libor Hanáček – 1. místo v soutěži Šperk roku 2007 – „Studentský umělecký šperk“ - stříbro, dřevo, zirkony

8 MOŽNOST VZDĚLÁNÍ

Obory týkající se šperkařství lze v České republice studovat na středních odborných učilištích, středních školách, vyšších odborných školách a vysokých školách. Vybrat si lze školy, kde se vyučují klasické šperkařské technologie výroby nebo bižuterní technologie výroby, ale i školy, jež přistupují ke šperku jako k individuálnímu výtvarnému projevu za využití nejrůznějších technologií a materiálů. Výstupy šperku jsou samozřejmě také z jiných škol výtvarně zaměřených, šperk zde ovšem nemá prioritní místo. Za zmínku stojí alespoň Univerzita Palackého v Olomouci, obor Učitelství výtvarné výchovy pro střední a základní umělecké školy, kde šperk zaujímá významné místo v ateliéru šperkaře Pavla Herynka.

Činnost škol se soustřeďuje především do oblasti severních Čech, města Jablonce nad Nisou a Turnova. Tato oblast má významnou šperkařskou tradici, která se zde udržela do současnosti. Dále do Prahy, centra kulturního dění. V těchto oblastech se nacházejí jak odborné učiliště, střední školy, tak školy vysoké. Na Moravě je zastoupení škol nedostačující. Významné místo zde zaujímá pouze Střední odborná škola umělecká a gymnázium v Ostravě. Kvalita odborné výuky na SOŠ a SOU stavebním v Brně je ve srovnání s ostatními školami nízká.

Délka studia na **středních odborných učilištích** je tři roky a je zakončena státní závěrečnou zkouškou, skládající se z teoretické a praktické části. Vykonáním této zkoušky student získá výuční list, který si je možné rozšířit maturitní nástavbou. V teoretické části vyučování jsou zahrnuty odborné předměty Dějiny umění, Kreslení, Materiály a Technologie. V praktické části vyučování se studenti učí odborně aplikovat poznatky získané v části teoretické. Přesto že studenti jsou vedeni k tomu vytvářet šperky a klenoty jak podle předloh a vzorků, tak podle vlastních návrhů, na návrhářskou tvorbu zde není kladen takový důraz jako na středních a vysokých školách.

Délka studia na **středních školách a vyšších odborných školách** je čtyři roky a je zakončena maturitní zkouškou, skládající se z teoretické a praktické části. V teoretické části vyučování jsou zahrnuty odborné předměty Dějiny umění, Kreslení, Materiály a Technologie. V praktické části vyučování se studenti učí odborně aplikovat poznatky získané v části teoretické. Na návrhářskou tvorbu je zde kladen větší důraz než na odborných učilištích.

Délka studia na **vysokých školách** je různá, podle typu studia, a je zakončena státní závěrečnou zkouškou, skládající se z teoretické a praktické části. Součástí studia jsou jak teoretické tak praktické předměty, jako Dějiny umění, Kreslení, modelování aj. Na návrhářskou tvorbu je zde kladen velký důraz, ovšem často na úkor řemeslného zpracování. Studenti jsou vedeni k samostatné činnosti, k hledání vlastního názoru a hlubšího pochopení problému. Měli by posouvat a bourat zaběhlé materiálové, technické i technologické hranice šperkařství.

Výrazným příkladem a zdrojem inspirace pro mladou generaci šperkařů jsou mimo jiné i jejich pedagogové. Předávají jim cenné rady a zkušenosti, čímž také nepřímo ovlivňují podobu současného mladého šperku. Zasloužená pozornost patří především 4 tvůrčím osobnostem, předním českým šperkařům, jež vedou (vedli) tuto mladou generaci na vysokých školách - bývalý vedoucí Ateliéru Kov a šperk na Vysoké škole Uměleckoprůmyslové v Praze pan Vratislav Karel Novák a jeho asistent Petr Vogel, současná vedoucí tohoto ateliéru paní Eva Eislerová a vedoucí oddělení šperku na zaměření Návrhářství skla a šperku na Technické univerzitě v Liberci paní Ludmila Šikolová. Z tohoto důvodu je ve zkratce v příloze PIII nastíněn jejich přístup ke šperku. Alespoň základní seznámení se s jejich tvorbou pomůže pochopit práce mladší generace a příklad, jakým se pro tuto generaci stali.

Stručný přehled jednotlivých škol, kde lze obor šperku přímo studovat je uveden v příloze PII. Větší pozornost je pak věnována vysokým školám, jejichž absolventi tvoří základnu současnému českému šperku.

9 PŘÍKLADY TVŮRČÍCH OSOBNOSTÍ

V této kapitole bych ráda poukázala na mladší generaci výtvarníků, která se významnou měrou podílí na formování současného českého moderního šperku. Zvolila jsem příklady výtvarníků, jež se zaměřují na malosériovou výrobu (případně autorský originál, jehož technologie a tvarovost by dovozovala malosériovou výrobu), jež tvoří šperky vhodné pro každodenní nošení, které se vymaňují z klasické předválečné tvarovosti a z úzkých a příliš vymezených hranic šperkařského řemesla a tradice značně poznamenaných velkosériovou výrobou. Jedná se o výtvarníky, kteří posunují materiálové, technické a technologické hranice šperkařství.

9.1 Jan Čtvrtník

designér

* 1975

Obr. 26. Jan Čtvrtník

Absolvent Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze Jan Čtvrtník v roce 2002 založil společně s Filipem Streitem, Ondřejem Tobolou a Petrem Mikoškem designové studio File, (www.file-studio.com) které je v současné době ve světě designu velice úspěšné. File studio má široké pole působnosti; od designových návrhů šperků, přes design stolování, až po design v architektuře. Studio File spolupracuje například se společností Ikea a Moser.

Své působení v oblasti šperkařství započal Jan Čtvrtník v roce 2002 návrhem kolekce zlatých a stříbrných šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o. Design prstenů je vytříbený, promyšlený velice jednoduchý, vychází ze základních geometrických tvarů – čtverec, válec, obdelník, trojúhelník a kruh a jejich vzájemného prolínání. Některé šperky jsou oživeny perlami nebo barevnými akcenty. (Celou kolekci je možné si prohlédnout na www.file-studio.com/jan/2002.html , <http://www.file-studio.com/uvod1/honza.swf>)

V roce 2003 stál při zrodu projektu TACTOO, kdy navrhl kolekci 17 typů titanových prstenů. Jejich design stále vychází ze základních geometrických tvarů, jak tomu bylo i v návrzích pro firmu Belda a spol., s.r.o. Prsteny mají své speciální obaly, které vznikly v

obalovém studiu Jana Činčery. Krabička je ze speciální černé netkané textilie, prsten v ní je navlečen na bílém čistícím kapesníčku. [19]

Obr. 27. Jan Čtvrtník – prsteny značky Tactoo – titan - 2003

Obr. 28. Jan Čtvrtník – prsten Sisal – titan - 2007

V roce 2007 se Jan Čtvrtník účastnil projektu „ring, ring, ring“ společnosti TACTOO. Jednalo se o exkluzivní limitovanou kolekci 10 prstenů, které navrhli přední čeští a zahraniční designéři. Ti dostali za úkol navrhnout nositelný prsten, který bude vyroben z čistého titanu, a to speciální technologií drátořezu. Jan Čtvrtník pro tento projekt navrhnul prsten Sisal, o kterém se vyjádřil následovně: „Při návrhu jsem se inspiroval sisalovými obrázky, které jsme tvořili na základní škole. Do rámečku na hřebíčky se napínal barevný provázek a vytvářel tak magický trojrozměrný prostor. Teprve později jsem zjistil, že jde o přímkové plochy, o složité amorfně vypadající geometrické tvary, které ale vznikají na podkladě matematických ploch. Podobným způsobem jsou konstruovány chladicí věže elektráren a stejné schopnosti má i drátořez. Místo sisalu je napnut odporový drát, který dává tvar surovému kusu titanu.“ [20]

Jan Čtvrtník se ve všech svých návrzích drží střídmosti založené na základních geometrických tvarech. Částečně má tento design opodstatnění díky technologiím, jakými se šperky vyrábějí - návrhy Jana Čtvrtníka jsou realizovány pomocí několika málo strojových obráběcích technik, které ve svém základu umožňují pouze určitou tvarovost. V případě šperků z titanu a oceli je tento design určen také tvrdostí materiálu, která jiný způsob zpracování než pomocí strojů nedovoluje.

9.1.1 Projekt Tactoo

Tactoo je projekt zaměřený na realizaci a prezentaci šperků z titanu a chirurgické oceli, u jehož zrodu stál v roce 2003 Michal Kovár a designér Jan Čtvrtník z File studia.

Prvních 17. typů prstenů v roce 2003 vytvořil Jan Čtvrtník. Postupně se do projektu zapojovali a zapojují další a další mladí designéři. Cílem projektu Tactoo je nabídnout širokou škálu šperků od zcela klasických až po extravagantní určených jen k slavnostním příležitostem. [19]

Titan a chirurgická ocel jsou zpracovávány a tvářeny pomocí několika málo obráběcích technologií (vrtání, řezání, broušení, frézování, soustružení, odporové řezání drátem). Využívá se klasická ruční řemeslná výroba, stejně jako nejmodernější numericky ovládané obráběcí stroje. Využívá se titanu Grade 2, což je prakticky čistý titan (comercial pure).[19]

V roce 2006 se pod značkou Tactoo úspěšně představila kolekce 11 prstenů z titanu, tentokrát vyrobené elektro-erozivním obráběním drátem, navržených Janem Čtvrtníkem a Larssem Kemperem.

V červenci roku 2007 vznikl pod značkou Tactoo výjimečný projekt „**ring ring ring**“, který se vymykal zaběhlým koncepcím u nás. Jednalo se o exkluzivní limitovanou kolekci 10 prstenů, které navrhli přední čeští a zahraniční designéři. „Oslovení designéři dostali za úkol navrhnout nositelný prsten, který bude vyroben z čistého titanu, a to speciální technologií drátořezu. Vznikl tak exkluzivní projekt na míru, projekt mezinárodní, v němž se známí čeští tvůrci jako např. studio Olgoj Chorchoj, Eva Eisler nebo Jan Čapek setkali se slavnými zahraničními jmény.“ [20] Kolekce „ring ring ring“ je prvním českým projektem, jehož se zúčastňují opravdu významní představitelé současného designu jako Francouzka Natali Crasset, Švýcar Alfredo Häberli a Izraelec žijící v Paříži Arik Levy. Český design se tak dostal do přímé mezinárodní konfrontace a zároveň do širšího kontextu. Tato kolekce 10 prstenů bude formou putovní výstavy představena u nás i v zahraničí a bude k ní vydán i katalog. [19]

Jednu kolekci šperků z projektu „ring ring ring“ věnovala společnost Tactoo do stálé sbírky Uměleckoprůmyslového muzea v Praze, které projekt zaštitilo jako oficiální partner.

Tohoto projektu se zúčastnili: Matali Crasset - *Prsten monolith*, Jan Čapek - *Prsten Catch*, Jan Čtvrtník - *Prsten Sisal*, Eva Eisler - *Prsten Rama*, Alfredo Häberli - *Prsten*

Chameleón, Lars Kemper - *Prsten Tully*, Arik Levy - *Air ring*, Petr Mikošek - *Prsten M01*, Studio NDR (Darja Podboj & René Šulc), Olgoj Chorchoj (Michal Froněk & Jan Němeček) - *Cross ring*

Obr. 29. Eva Eisler – prsten Rama z kolekce „ring ring ring“ - titan

Obr. 30. Alfredo Häberli – prsten Chameleón z kolekce „ring ring ring“ –titan

9.2 Hanuš Lamr

Sochař a šperkař

*1976

Obr. 31. Hanuš Lamr

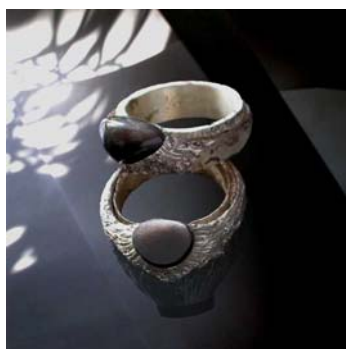
Sochař a šperkař Hanuš Lamr v letech 1991-1995 studoval na Soukromé mistrovské škole umění a designu v Praze, kde se setkal se dvěma významnými osobnostmi českého autorského šperku 20. století, s Alenou Novákovou a Blankou Nepasickou. V roce 1995 přišel na pražskou VŠUP do ateliéru Kov a šperk profesora V. K. Nováka, kterou absolvoval v roce 2002. Na VŠUP prošel stážemi v ateliérech fotografie profesora Pavla Štechy a sochařství u profesora Jiřího Beránka. Rovněž jako stážista navštívil Izrael a Německo. Za svou relativně krátkou dobu působnosti se již účastnil několika symposií a kolektivních výstav Čechách a v zahraničí. Jako šperkař je zastoupen ve sbírkách pražského Uměleckoprůmyslového muzea. [38]

V současné době se nejvíce věnuje tvorbě autorských a malosériových šperků a tvorbě šperků určených pro oděvní kolekce manželky Zlatky. Společně s ní také vytvořil návrhářské duo Goldie and Frost, zabývající se oděvním návrhářstvím a tvorbou šperků.

Ve své práci Hanuš kombinuje různé materiály a měřítka, inspirované převážně přírodou, jež ho fascinuje. Děje, které v ní probíhají, se snaží zaznamenat ve svých špercích – odlévá šištíčky, které v reálném světě skrývají semínka - nositele dalšího života . Červotočem vyhlodané chodbičky ve dřevě jsou záznamem boje o přežití. Struktura listové žilnatiny připomíná neustálé proudění energie a živin po rostlině. [38]

Hanuš vychází z klasických šperkařských technologií, které ovšem využívá velice osobitým a netradičním způsobem. Například pomíjívou krásu přírody „zakonzervovává do stříbra a barevných plastů“ - vytváří přímé odlitky přírodních struktur a částí rostlin. V jeho tvorbě se setkáme především se šperky odlévanými, klasickému montování šperků se ovšem také nevyhýbá. [38]

Základ kolekce **Black and White** (série **Angelica** a **Forest**) tvoří odlitky částí rostlin a přírodních struktur ze stříbra. Autor se soustředí na jednotlivé textury odlité do stříbra, někdy s využitím kontrastu leštěných a patinovaných ploch. V práci se snoubí nejmodernější technologie odlévání drahých kovů s přírodními tématy. Přírodní tvary jako jsou šišky, listy a stvolý travin, jsou vypáleny přímo z forem, do kterých se poté za použití nejmodernějších technologií nalije drahý kov. V náhrdelnících, náušnicích, přívěsech a prstenech nás potěší odlitky částí tuje, angeliky, olše, modřínu aj. rostlin. V některých špercích je kombinován expresivně rozbrázděný kov s hladkými muglovanými kameny. Prsten Červotoč je zase odlitkem kousku napadeného dřeva. Dále Hanuš využil například Devětsil s jeho výraznou žilnatinou.

Obr. 32. Hanuš Lamr- šperky z kolekce *Black and White*

Kolekce **Lichi** v sobě skrývá nádech surrealismu. Na někoho může působit hravě, na někoho naopak spíše depresivně. Barevné plastové odlitky mochyně, mořského ježka či plodů lichi se jeví velice křehce a pomíjivě. Některé v sobě skrývají akcenty ve formě imitací zvířecích očí, jiné jsou perforované, nabízející pohled do svého tajemného nitra.

Kolekce **Svatebních šperků** představuje dva možné pohledy na šperk, dvě rozdílné výrobní technologie, které vedou k určité tvarovosti. Ve stříbře odlité větvičky jehličnanů a lístky se svou charakteristickou strukturou jsou stáčené do prstenů, zavěšované na náušnicové háčky či řetízky. Jemná struktura evokuje povrch krajky a neustále připomíná křehkost přírody. Protipól k nim vytvářejí minimalistické prsteny, vyrobeny montováním jednotlivých dílů k sobě, kdy klasická kruhová obroučka je oživena pouze drobným kamenem.

Obr. 33, 34. Hanuš Lamr- šperky z kolekce Lichi

Obr. 35. Hanuš Lamr- svatební šperky

Struktury pokryté barvami či barevné kameny oživují kolekci **Colour**, která opět sleduje přírodní struktury a části rostlin. Poměrně masivnější a hrubší šperky přináší kolekce **Retrospect**, jež vznikla na počátku 90. let, využívající levnější materiály jako mosaz, měď, říční kameny či pecky.

Svou jedinečností nás nepřekvapí pouze šperky, ale také jejich **krabičky**, malé umělecké díla samy o sobě - duté stonky angeliky s filcovými uzávěry či baňky z vydlabaných tykví, jež jsou uvnitř vyloženy měkkou zvlněnou textilií, která chrání uložený šperk.

*Obr. 36. Hanuš Lamr-
prsten Aristolochia s
korálkem*

*Obr. 37. Hanuš Lamr-
krabičky Angelika*

9.3 Markétky

design šperku – Markéta Richterová a Markéta Lisá

Obr. 38. Markétky

Tuto designérskou skupinu založily v roce 2006 dvě absolventky Vysoké školy Uměleckoprůmyslové v Praze Markéta Richterová a Markéta Lisá, které jsou zatím jedinými jejími členkami. Skupina se zabývá návrhem a realizací autorských šperků originálních a malosériových. Autorky pracují s různými materiály, od klasických, přes moderní až po alternativní – stříbro, perspex, lukopren, uhlíková vlákna (karbon), předměty z naší každodennosti. Šperkům vdechují smyslovost a hodnotu nejen estetickou, ale také duchovní a emocionální. Důvodem společného působení a prezentace Markétek je především přátelství, určitá tvůrčí spřízněnost a porozumění. Pracují ovšem samostatně, každá pod vlivem jiných podnětů a inspiračních zdrojů. V rámci skupiny se pak setkávají různé pohledy na šperk. Duo Markétky působí v Praze, Jablonci nad Nisou a Liberci.

Naleznete zde konceptuálně a emocionálně založené umělecké kolekce (Lesem) doprovázené básněmi, kolekce pomíjivé (Voda) i kolekce ryze komerční. Design šperků je jedinečný, odlidštěnost a bezduchost strojové výroby je jim cizí.

Markétky podporuje ateliér Tai2 DS/GN, který se zabývá převážně designem, interiéry a malou architekturou. (www.tai2.cz)

9.3.1 MgA. Markéta Lisá

šperkařka, výtvarnice a hudebnice

*1979

Markéta Lisá, mnohostranně zaměřená osobnost, pod značkou KUTYA (www.kutya.cz) a MARKÉTKY vyrábí velice netradiční šperky nabitě emocemi. Každá z vytvořených kolekcí šperků má svůj smysl a význam, stojí na silném konceptuálním a emocionálním základu. Inspirací jsou Markétě hrozby moderního světa (Crash jewellery), příroda (kolekce Sasanky, Lesem), lidé (prsteny Oči) či každodenní banální předměty z našeho života (Náramky z víček a plechovek). Při tvorbě šperků Markéta využívá rozmanité technologie a materiály, od klasických přes velice alternativní. [39]

Z materiálů má Markéta velice ráda stříbro. Obdivuje fakt, že ať z něj uděláte jakýchkoliv tvar, nikdy není ostrý, vždycky působí jakoby zaobleně. Stříbro je pro ni přátelské, také se jí líbí jeho barva a zvláštní matný lesk.

V kolekci **Náramky z víček a plechovek** se nám připomenou ready made Marcela Duchampa. Je zde využita krása všedních materiálů. Plechovky jsou nařezány na kruhy, začištěny a podloženy barevnou látkou, jež dotváří charakter šperku a chrání proti poškrábání. Z víček je ponechán pouze kruhový rám, který sám svou barevností vytváří charakteristický šperk.

Obr. 39. Markéta Lisá –
Náramky z plechovek

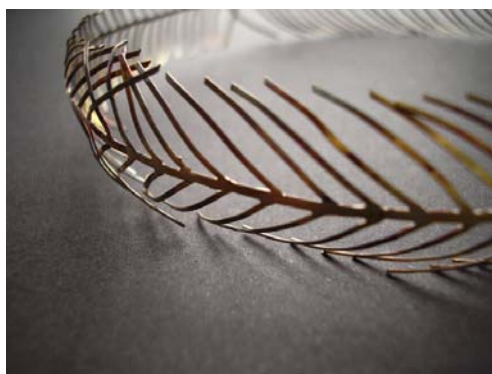

Obr. 39. Markéta Lisá – šperky
z kolekce "crash jewellery"

K výrobě šperků kolekce **Crash jewellery** bylo použito materiálů nalezených na místě autonehod kombinovaných společně se stříbrem nebo plexisklem. Sama autorka se ke kolekci vyjádřila: „Kolekce Crash je pro mě školní práce, kterou se vlastně nerada prezentuji; rozumím tomu že je efektní a každý si jí všimne, ale pro mě je to jedna z kolekcí, které nejsou důležité. Už dlouhou dobu ji nikde neprodávám, protože mi to nepřipadá čisté a nechci přenášet na ostatní lidi emoce, které vzbuzuje tahle kolekce. Celé mi to dnes

připadá povrchní, hodně pro efekt – to souvisí s pojmem školní práce – zkusila jsem si to, ale není to cesta. Určitě můžete najít hodně podobností s dalšími šperky, které dělám, ale crash je spíš slepá ulička, tedy pro mne“ [39]

Konceptuální a zároveň velmi emocionální, je kolekce **Lesem**, inspirovaná kousky větviček, které se vám přichytí na oblečení když se projdete mezi stromy nebo si lehnete do trávy v lese. Tato kolekce je pro Markétu velmi důležitá, často se k ní vrací. Na ni navazuje celá další tvorba - Sasanky, Krystaly i šperky O Létání. Tematicky a tvarově jsou tyto kolekce sice odlišné, ale spojuje je poznatek vycházející ze zážitků a pocitů. „*Jdu lesem a něco mi přistane na hlavě. Nechám to tam a představuju si, které zvíře to asi shora hodilo. Sedám si pod strom a když se zvedám vyklepávám si svetr na kterém jsem seděl.*“ [51]

Obr. 40. Markéta Lisá – šperky z kolekce Lesem

Obr. 41. Markéta Lisá – šperky z kolekce Sasanky

Náhrdelníky, náramky a náušnice z kolekce **Sasanky** představují drobné kovové kuličky připájené na tenký drátek či plech. Vznikají tak neobyčejně jemné, ženské šperky, chvějící se s každým pohybem, stejně jako sasanky tančící ve vodě. Sériovou kolekci představují například šperky kolekce **O létání**, z perspeXu a stříbra. Jejich základem jsou drobné, ostré „šipky“ z matného PMMA.

9.3.2 MgA. Markéta Richterová

šperkařka

*1981

Absolventka ateliéru Kov a šperk na Vysoké škole Uměleckoprůmyslové v Praze u prof. ak. soch. V.K. Nováka vytváří šperky za použití současných moderních materiálů a

technologií. Její šperky představují organickou nespoutanost, ale také geometrickou strohost. Jsou velice čistě a citlivě vyrobené. [40]

Kolekce náramků **carbon collection** je plná dynamiky, napětí a touhy dotknout se dokonalých křivek lesklého karbonu. Šperky evokují přírodní živly, jejich sílu a nepřemožitelnost. Jsou vyrobeny z „materiálu budoucnosti“ – uhlíkových vláken, vyvinutého na základě technologií vesmírného a leteckého průmyslu. Černá barva je v kontrastu s odlesky od dokonale naleštěné plochy.

Obr. 42. Markéta Richterová – šperky z kolekce *crystal collection*

Obr. 43. Markéta Richterová – šperky z kolekce *Neonky*

V **Crystal collection** (Ledové krystaly) pracuje Markéta Richterová s čirým plexisklem, kdy světlo ve šperku se stává dekorem a současně dává šperku život. „Tenká, ostrá hrana po obvodu znamená hranici dvou světů, světla a temnoty.“ [40] Geometrická strohost šperků z kolekce **Neonky** je oživena zářivou barevností perspexu a variabilitou šperků. Náušnice **Neonky** představují malou reakci na jedinečný zážitek z expozice umělce Dana Flavina v Mnichovské galerii. **Perspex collection** představuje dynamické, plné a mohutné šperky. Tato kolekce je vytvořena z čirého plexiskla, jež je broušeno do rozličných organických tvarů, kdy světlo se stává spoluvůrcem šperku. Kolekci **Silverrings** tvoří prsteny, zajímavě propojující organické tvary s přísnou geometrickou kompozicí, přímkami a rovinami. Plynulé měkké plochy jsou useknuty rovinou, do čtvercového profilu je vepsána měkká křivka, či zvlněná hrana oživuje jinak strohý prsten. Hlavním materiálem pro **Organic collection** se staly rentgenové snímky nemocných. Kolekce náramků a náhrdelníků je vytvořena plošným skládáním rentgenových snímků do organických měkkých tvarů. Ty se staly inspirací k rozšíření kolekce o obdobně tvarované šperky z plastové fólie a plechu.

9.4 Věra Nováková

šperkařka

*1973

Obr. 44. Věra Nováková

Šperkařka Věra Nováková studovala SUPŠ pro zpracování kovů a drahých kamenů v Turnově. „V roce 2001 diplomovala na VŠUP v Praze, atelier Kov a šperk prof. V. K. Nováka. Věnuje se vytváření originálních a malosériových šperků, jež se vyznačují ženskou jemností a kombinují v sobě stopy přírodních struktur a delikátní šperkařskou práci. Věra pracuje výhradně s drahými kovy, převážně se stříbrem, a přírodními materiály (korály, minerály). Jak sama říká, s materiály na které stačí. Její šperky totiž dosahují dokonalosti, jak po stránce výrobní, tak technologické, která je pro autorku neodmyslitelná. Například titan a nerez ocel pro výrobu nepoužívá, jelikož technologie jejich zpracování je náročná a poměrně odlišná od klasických šperkařských technologií. Také je považuje za mužské materiály.“ [41]

„Práce Věry Novákové je zastoupena v galeriích v ČR a Kalifornii. Její šperky byly také vybrány pro mezinárodní přehlídku současného autorského šperku Schmuck 99 v Mnichově a získaly hlavní ceny v soutěži Stříbrný šperk 2003, 2004, pořádané Spolkem Cechu zlatnického v Brně ve spolupráci s Design centrem České republiky.“ [41]

„V současné šperkařské tvorbě představuje spíše protiklad k hlavnímu proudu, který se vyznačuje futuristickým, chladným designem. Pomocí starověkých technik se snaží rehabilitovat archetypální význam šperku jako výjimečného, ale nositelného objektu.“ [41]

Tvorbu Věry Novákové představují 3 kolekce šperků, a to série Vlasce, Balance a Sepiserie.

„V komerčně úspěšné sérii **Vlasce** nalezneme hutné řetězy i jemné závěsy. Technikou uzlíčkování nebo zatačování nylonového vlákna jsou uchyceny jednotlivé kusy vrtaných drahých kamenů, a v libovolných barevných kombinacích vytváří "tělo" šperku.“ [41] Kolekci šperků **Balance** představují náušnice, pro něž je typická kombinace stříbrných plíšků eliptického tvaru se zavěšenými, nenásilně fasetovanými tvary drahých kamenů.

Obr. 45. Věra Nováková – náhrdelník z kolekce *Vlasce*

Obr. 46. Věra Nováková – náušnice z kolekce *Balance*

„Série **Sepiserie** představuje stěžejní kolekci, která je inspirována dávnou technikou odlévání kovů do sepiové kosti. „V designech náhrdelníků, náramků a prstenů je citlivě využito přírodní lineární struktury, která rytmizuje výsledný tvar odlitý ve stříbře, či v bílém nebo žlutém zlatě.“ [41]

Obr. 47. Věra Nováková – šperky z kolekce *Sepiserie*

Obr. 48. Věra Nováková – šperky z kolekce *Sepiserie*

9.5 Lenka Trubačová

šperkařka

* 1979

Obr. 49. Lenka Trubačová

Lenka Trubačová vystudovala SUPŠ v Uherském Hradišti, obor Tvorba hraček a dekorativních předmětů z plastů, pod vedením Zdenka Kadlece. Její zájem o výtvarnou tvorbu pokračoval na Univerzitě Palackého v Olomouci, kde v roce 2003 zdárně absolvovala obor Učitelství výtvarné výchovy pro střední a základní umělecké školy. Již v té době se aktivně zajímala o šperk, který vytvářela v ateliéru Pavla Herynka. Zájem o šperk ji zavedl v letech 2002 až do ateliéru Kov a šperk na VŠUP v Praze, který ovšem v roce 2004 opustila, jelikož plně nenaplňoval její představy o studiu. Pro získání odborných řemeslných znalostí z oblasti šperku se Lenka rozhodla pro tříleté studium na zlatnickém učilišti v Praze, které dokončila v roce 2007, kdy už se šperku profesně věnovala. [42]

Lenka Trubačová se zabývá zakázkovou výrobou autorských originálních šperků pro nejnáročnější klienty. Její individuální přístup k přání zákazníka zaručuje originalitu a exkluzivitu každého vyhotoveného díla. Díky studiu na Odborném zlatnickém učilišti získala autorka řemeslné vzdělání, které jí umožňuje vytvářet šperky špičkového zpracování. Autorka sama zajišťuje celý proces utváření šperku – od jeho návrhu, přes technologické řešení až po samotnou realizaci. V budoucnu by se Lenka ráda věnovala také sériové výrobě šperků.

Tvorba Lenky Trubačové se ubírá dvěma směry. Jeden směr tvoří šperky futuristické (např. kolekce Dizzy Multi Fill) tvořené z perspexu různých barev, stříbra a ušlechtilé oceli. Některé z těchto šperků vznikly ve spolupráci s designérem Vlastimilem Bartasem. Druhý směr tvoří šperky inspirované přírodou (např. kolekce Diploria), kdy se jedná převážně o šperky stříbrné.

Šperk by měl podle autorky dotvářet osobnost a styl majitele, ne jen sloužit jako módní doplněk. Inspiraci čerpá Lenka hlavně z přírody, ze zajímavých míst, ale i z rozhovorů s lidmi, kteří se šperky zdobí nebo je vyrábějí.

V roce 2006 realizovala autorskou kolekci **Diploria**, jež je založena na využití klasické technologie filigránu, ovšem v současném podání. Hustě propletené, vzájemně spájené drátky tvoří síť, jež je tvarována (vytloukána, stáčena) do požadovaných tvarů.

V kombinaci s plechem pak vznikají duté prsteny, náušnice, náhrdelníky a náramky. Organické křivky filigránu kontrastují s dokonale vyleštěnou, geometrickou formou tvarovaných plechů. Jindy je filigrán využit pouze samostatně nebo v kombinaci se silnějším čtyřhranným drátem. Díky filigránu šperky působí velice jemně a žensky.

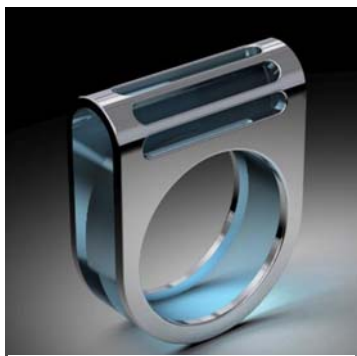

Obr. 50. Lenka Trubačová – prsten Diploria Blok

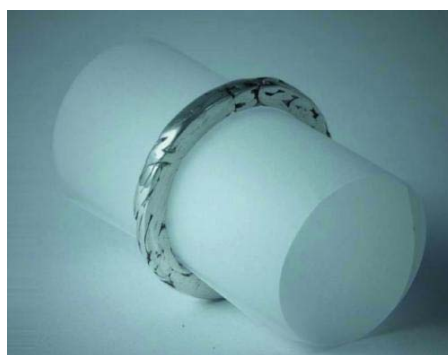

Obr. 51. Lenka Trubačová – prsten Diploria Ball

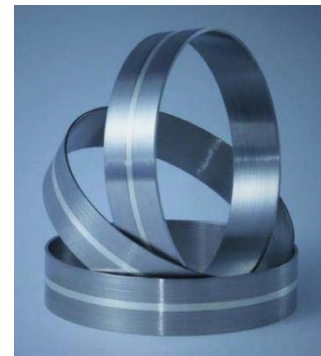
Dále v roce 2006 navrhla a realizovala autorskou sérii **Dizzy Multi Fill**. Tyto návrhy vznikly ve spolupráci s designérem Vlastimilem Bartasem. Šperky jsou zhotoveny z drahého kovu v kombinaci s perspexem. Geometricky perforovaný plech, ohnutý do tvaru písmene U, tvoří „pouzderko“ pro barevnou výměnnou výplň šperku. Hustě propletené, vzájemně sletované drátky se objevuje také v kolekci **Trichoptera**. Vytváří ovšem plný objem, jehož nepravidelnost evokuje přírodní struktury. V kombinaci se silnějším čtyřhranným drátem vznikají plné prsteny jednoduchých tvarů. V kolekci **Spaghetti** se zdobným prvkem staly rovné, podélně uspořádané drátky, jež vyplňují prostor rámečku. Geometričnost šperků je narušena pouze drobnými nepravidelnostmi rozložení drátků. Kolekce prstenů **Fine Octogon**, **Fine Octogon dark blue** a **Orangee** využívá čirého, oranžového a modrého perspexu. Jednoduchý kruhový tvar prstenu je narušen rovnými plochami či elipsovými výřezy. Vzniklé hrany a plochy zajímavě lámou světlo, jež šperk dotváří. Minimalistické prsteny a náramky z kolekce **Director** jsou vyrobeny z trubek z ušlechtilé oceli. Matná kruhová plocha je přetnuta pouze úzkými pruhy ze stříbra.

Obr. 52. Lenka Trubačová – prsten *Dizzy Multi Fill*

Obr. 53. Lenka Trubačová – prsten *Trichoptera*

Obr. 54. Lenka Trubačová – náramky *director*

9.6 Zdeněk Vacek

šperkař

*

Obr. 55. Zdeněk Vacek

Energický a usměvavý Zdeněk Vacek se vyučil jako zlatník - šperkař a v roce 2000 odmaturoval na Uměleckořemeslné škole v Praze. V pozdějších zaměstnáních zlatníka si prohluboval své odborné řemeslné znalosti a od roku 2004 vystupuje pod svým jménem. V roce 2005 získal za kolekci *Nympha* ocenění Talent roku na Designbloku. V současnosti se Zdeněk věnuje zakázkové výrobě autorských originálů, v menší míře potom malosériové výrobě. V budoucnu, kdy chce sériové výrobě věnovat trochu více, by rád tyto dva směry prezentoval pod různými značkami. [45]

Šperky Zdeňka Vacka jsou invenční a originální a neobvykle v sobě spojují eleganci s vtipem. Organické formy, často přímo inspirované tvary a barvami hmyzu se prolínají s technicistními detaily. Důležitou roli v jeho špercích hraje pohyb - náhrdelníky se plazí po krku nositele, náušnice se chvějí ve větru, brože podobné motýlům jako by zrovna vzlétaly k nebi. „Šperky ožívají, dýchají se svým majitelem.“ [47]

Co se týče materiálů, technologií a tvarovosti, zkouší Zdeněk rád nové věci. Každou chvíli ho zaujme něco nového, což se samozřejmě odráží také v různorodosti jeho tvorby. Dokáže využít jak drahé kovy a kameny, tak i takové věci jako jsou rybářské mušky či gumové hadičky. Nevyhýbá se ani kontrastům, svědčí o tom například šperk, kdy zkombinoval perko do zapalovače s dvěma brilianty.

Při prezentaci svých šperků Zdeněk rád spolupracuje s dalšími umělci: módními návrháři, fotografy nebo choreografy, o čemž svědčí úžasné fotografie Jakuba Uhlíka nebo netradiční prezentace šperků prostřednictvím módních přehlídek. V současné době spolupracuje s fotografem Tomášem Brabcem.

Ve špercích na zakázku se snaží Zdeněk se vždy nějak ztvárnit pocit, který má z člověka, který bude šperk nosit - jakou má tvář, oči, povahu - tak aby šperk doplnil jeho osobnost. Šperky určené do kolekce, které nemají předem určeného nositele, aby zase měly mít jednotný výraz, jednotnou inspiraci, která je ukrytá i v názvu: *Nympha*, *Mantis*, ...

Celá kolekce **Nympha** se točí kolem hmyzu a mezistádia vývoje. Částečně pramení také z života samotného autora, který vystihuje právě jedno ze stádií přerodu. Šperky spojuje jednotné téma – stádium přerodu, které s sebou přináší rozmanité tvary a materiály. Šperky této kolekce byly představeny na módní přehlídce (Galerie studia LR, 2005) která byla koncipována jako taneční představení, kdy dívky představovaly hmyzí ženy. [46]

Obr. 56. Zdeněk Vacek – šperky z kolekce Nympha

Obr. 57. Zdeněk Vacek – prsten z kolekce Rachel

Po kolekci *Nympha* přichází Zdeněk Vacek s novou kolekcí šperků **Mantis** (kudlanka) . „*Nympha*, zárodek života, zakuklená краса, otevřená nejistá možnost se dál vyvíjí. Šperky jsou dospělejší, tvrdší, ale zároveň velmi křehké. Z nymphy vyklouzla kudlanka, mantis. Záhadný tvor, hned hmyz a hned zas uschlá větvička. Jednou nehybná, podruhé útočící. Sexuální kanibal.“ [46] Většina nových šperků z kolekce *Mantis* je vyrobena z úzké

stříbrné trubičky. Jsou to křehké mechanické hračky, organičtí roboti. Stříbro zde kombinuje Zdeněk s gumou a především tenkým průsvitnými rentgenovými snímky - stříbru narostla křídla. Brože, náhrdelníky, náramky a další drobné objekty mají jasné čisté tvary a jsou více než křehké. A to nejen na pohled. Svému majiteli nic neulehčují, kdo je chce nosit, musí je milovat a respektovat. „Nejsou módním doplňkem, přívěškem, ale plnoprávným organismem.“ [46] , [47]

Zdeňkovy šperky jsou čím dál tím křehčí a zranitelnější, tenké plátky z plastu jsou skoro jako živé, o čemž se lze přesvědčit v nové kolekci **Orchis** (2008) - neuvěříte že okvětní lístky orchideje jsou plastové, dokud si nesáhnete.....„A zničíte ho stejně snadno jako lesklého brouka, když na něj šlápnete, nic už ho nevzkřísí. Krása je křehká a nikdy už se nemusí opakovat.“ [46]

Obr. 58. Zdeněk Vacek – brož z kolekce *Orchis*

Obr. 59. Zdeněk Vacek – šperk určený pro sériovou výrobu

Obr. 60. Zdeněk Vacek – variabilní přívěs - 2004

Obr. 61. Zdeněk Vacek – variabilní přívěs - 2004

10 VLÁDNOUCÍ TRENDY A SOUČASNÁ SITUACE NA TRHU

V současném českém šperku lze vysledovat dva póly, mezi nimiž je plynulý přechod. První se více přiklání k tradičnímu pojetí šperku jako klenoty z ušlechtilých materiálů s prvořadou funkcí zdobnosti v nejlepším slova smyslu. Tyto šperky se stále plně nevymanily z klasické předválečné tvarovosti a z úzkých, příliš vymezených hranic šperkařského řemesla. Na trhu si drží většinové postavení. Většinou se jedná o komerční produkty sériové výroby. Přesto že technické a technologické hranice šperku jsou zde posouvány, převážně pouze ve smyslu série. Tedy za účelem využití nových technologií pro to, aby mohly být šperky produkovány v co nejkratším čase a větších objemech.

Druhý, menšinový pól, zaujímají šperky posunující materiálové, tvarové, technické i technologické hranice šperkařství dopředu. V tomto případě se jedná většinou o šperky z produkce malosériové nebo o autorské originály. Někteří umělci se snaží prostřednictvím šperku vyjádřit svůj postoj ke světu, své pocity, nálady a touhy. I zde se ale setkávají dvě protichůdné tendence. Produkty první tendence jsou moderní šperky, sledující trendy současného designu, jež ctí šperk jako nositelný objekt sloužící k ozdobě lidského těla. Naopak druhý směr tvoří výtvarníci, přistupující ke šperku jako k individuálnímu výtvarnému dílu, které balancuje na hranici nositelnosti či je jeho nositelnost zcela popřena. Tento směr klade větší nároky na uživatele výtvarného díla, které je určeno k vystavení na odív veřejnosti. Nositel šperku zprostředkovává umělcův filosofický postoj ke světu. Často se šperku musí přizpůsobit svým oděvem i způsobem jeho prezentace.

Šperky 21. století sice nejsou tvarově a stylově výrazně objevené, zato materiály a celkový dojem šperků, které výtvarníci přivádějí na svět, jsou neobyčejně tvořivé.

Kupní síla šperků je prozatím stále malá, o přežití bojují především šperky spadající do druhého směru, tedy netradiční šperky, které se nepohybují v komerční sféře. Šperky z komerční sféry si drží své stálé postavení, ve srovnání se západními zeměmi je ovšem stále nízké.

V moderním současném šperku můžeme vysledovat dvě silné linie. Jeden směr tvoří šperky inspirované přírodou a přírodními, organickými tvary. Představují je přímé odlitky přírodních struktur nebo šperky přírodou pouze inspirované. Druhý směr představují šperky vycházející z geometrie, ovlivněné minimalismem, futurismem, kubismem nebo konstruktivismem. Důležitou roli v současném moderním šperku hraje funkčnost a nositelnost. Čeští šperkaři jsou vynalézaví ve všech směrech a dokáží skloubit klasické

technologie a materiály s těmi nejmodernějšími. Šperky jsou promyšlené a dobře řemeslně zpracované. Současná česká šperkařská scéna je velice pestrá, co se týče využívaných materiálů i technologií, přičemž stále převládá šperk z drahých materiálů.

Vzhledem k materiálovému uvolnění ve šperku a novým technickým a technologickým možnostem nejsou šperkaři již tolik vázáni odbornými znalostmi a osvojením náročného šperkařského řemesla (Ve smyslu klasických technologií a materiálů. K výrobě šperků se dnes využívá mnoho jiných materiálů než jen drahé kovy a kameny, které s sebou přinášejí své specifické zpracování, které tak není vázané na šperkařské řemeslo. Dále se v oblasti šperkařství využívají nejmodernější technologie, kdy hlavně u sériové výroby převážnou část výroby koná stroj. Pro dohotovení těchto šperků z polotovarů není potřeba odborného řemeslného vzdělání.) Šperk dokáže sledovat nejmodernější vývoj a ten zahrnout do své oblasti - příkladem je využívání nejmodernějších technologií softwarů a CNC strojů nebo materiálů jako Art Clay Silver, corian aj.

V současnosti, díky moderním technologiím, pomalu mizí představa šperkaře „montéra“, který montuje jednotlivé díly šperku dohromady a sám si připravuje veškerý materiál na zhotovení šperku. Také už neplatí fakt, že práce zlatníka je převážně rukodělná, jelikož v komerční produkci je značná část ruční práce nahrazována prací strojovou.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

11 SPOLEČNOST BELDA A SPOL., S.R.O.

Obr. 62. Rodina Beldů

11.1 Struktura společnosti a její náplň

V projektové části práce se pokusím navrhnout kolekci šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o., jež se zabývá malosériovou výrobou a prodejem moderních a designových šperků. Jedná se o rodinný podnik s několika málo zaměstnanci, jež v současnosti vede Jiří Belda st. a Jiří Belda ml. Sídlo společnosti a šperkařská dílna se nacházejí Turnově. [43], [44]

V současné době se společnost zaměřuje především na malosériovou výrobu designových šperků a malých kovových objektů, přičemž uplatňuje jak vlastní návrhy, tak spolupráci s mnoha současnými designéry a studenty Vysoké školy Uměleckoprůmyslové v Praze. Dále se společnost zabývá restaurováním historických předmětů a šperků. Část produkce tvoří také výroba replik šperků z 19. století podle návrhů Alfonse Muchy a zakázková výroba. [43], [44]

Společnost Belda a spol. si zakládá na vysoké řemeslné, materiálové i estetické kvalitě. Dědicové firmy Belda a spol. uplatňují jak tradiční řemeslné techniky, tak nejmodernější technologie které dnešní doba nabízí. „Vysoká kvalita jejich práce byla ověřena v mnoha společenských i soukromých zakázkách.“ [43] K materiálům, s nimiž společnost pracuje, patří jak tradiční zlato a stříbro, tak i titan, ocel a různé umělé hmoty. Společnost se vyznačuje provokativním způsobem prezentace svých prací.

Design výrobků pro společnost Belda a spol. navrhuje Jiří Belda ml. a dcera Viktorie Beldová. Společnost také spolupracuje s předními českými designéry, k nimž patří Jan Čtvrtník, Barbora Škorpilová, skupina Olgoj Chorchoj, Tereza Froňková a Filip Streit.

Dále firma navázala spolupráci se studenty Vysoké školy Uměleckoprůmyslové v Praze. Šperky se vyznačují funkčností a čistým, jednoduchým a geometrickým designem.

Produkty společnosti Belda a spol., s.r.o. jsou k dostání v prodejních galeriích nejen v České republice, ale i v zahraničí. Společnost provozuje prodejní galerii Beldafactory na Praze 1 v Mikulandské ulici. V této galerii jsou k dostání šperky z dílny firmy Belda a spol. a lehané sklo výtvarníka Zdeňka Lhotského. Dále je možné si zboží prohlédnout a objednat přes internetový obchod na adrese <http://www.belda.cz/kolekce> .

11.2 Historie firmy Belda a spol., s.r.o.

„Začátky firmy Belda a spol. sahají až do USA na začátek 20 století.“ [43] V roce 1915 založil Ladislav Belda ještě pod názvem Czechoslovak Bead Co. obchodní společnost v New Yorku, specializovanou na ruční výrobu umělých perel. Po první světové válce, v roce 1922 zakládá v Turnově firmu Belda a spol., jež expanduje v oborech bižuterie a stříbrného šperku až do roku 1948, kdy byla komunistickým režimem znárodněna. Mezitím, v roce 1929 odstartovala světová hospodářská krize a Ladislav Belda byl nucen americkou společností uzavřít. „V roce 1959 Ladislav Belda umírá. Jeho syn Jiří Belda st. pokračuje v tradici řemesla a zároveň učí na Střední uměleckoprůmyslové škole v Turnově, kde se svými kolegy realizuje mnoho významných prací z nichž nejdůležitější jsou kopie Českých korunovačních klenotů. Po pádu komunismu v roce 1989 Jiří Belda a jeho syn, také Jiří, absolvent Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, obnovují firmu Belda a spol.“ [43] , [44]

- 1915 - Ladislav Belda zakládá obchodní společnost Czechoslovak Bead Co v New Yorku
- 1922 – vznik společnosti Belda a spol. v Turnově
- 1929 – světová hospodářská krize, konec společnosti Czechoslovak Bead Co v New Yorku
- 1948 – znárodnění společnosti Belda a spol. v Turnově.
- 1959 – Ladislav Belda umírá
- 1965 – kopie Svatováclavské koruny - Jiří belda
- 1972 – Jiří Belda st. znovu legálně otevírá zlatnickou dílnu

- 1989 – Jiří Belda st. se synem, Jiřím Beldou ml., obnovují firmu Belda a spol. v Turnově
- 1997 – otevření prodejní galerie Beldafactory na Praze 1 v Mikulandské ulici

11.3 Příklady prací společnosti Belda a spol., s.r.o.

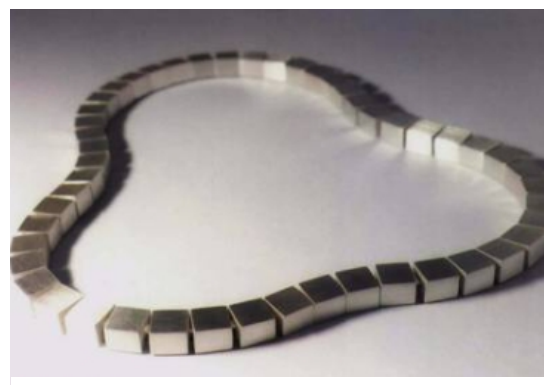
Obr. 63. Kopie Svatováclavské koruny z roku 1965 – Jiří Belda st.

Obr. 64. Náušnice - stříbro 925/000, Corian, Perspex - design Viktorie Beldová

Obr. 65. Prsten – stříbro 925/000, perspex - design Jiří Belda

Obr. 66. Náhrdelník - stříbro 925/000 - design Jiří Belda

K významným současným zakázkám patří také realizace trofeje Louskáček (ocenění za nejlepší reklamní počiny) podle návrhu studia Olgoj Chorchoj. (Obr. 67) Další významnou zakázkou je realizace trofeje Pilsner Urquell Deeper Perspective (mezinárodní cena za fotografii v New Yorku) podle návrhu studia Olgoj Chorchoj. (Obr. 68)

*Obr. 67. Louskáček
2005 - stříbřená
mosaz - design Olgoj
Chorchoj*

*Obr. 68. Deeper
Perspective pro Pilsner
Urquell - zlacená mosaz -
design Olgoj Chorchoj*

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

12 ZADÁNÍ PRÁCE A JEJÍ VÝVOJ

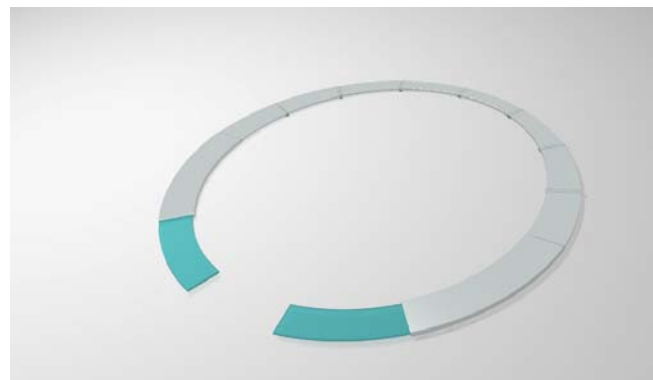
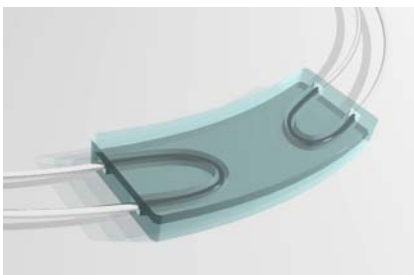
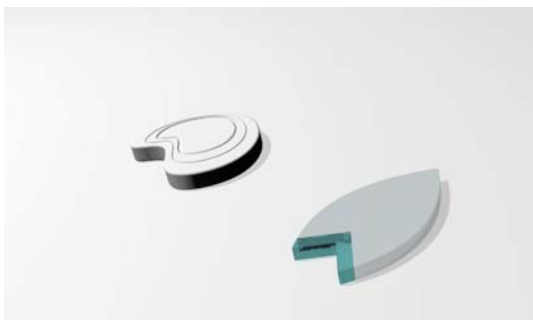
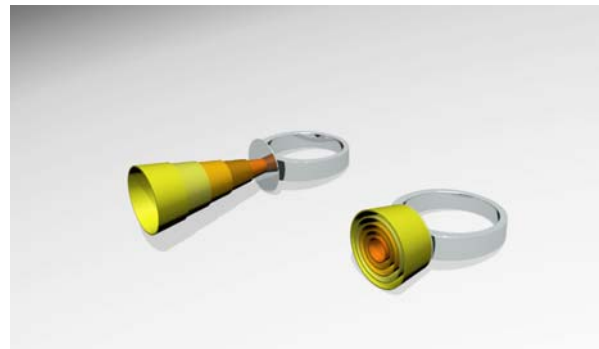
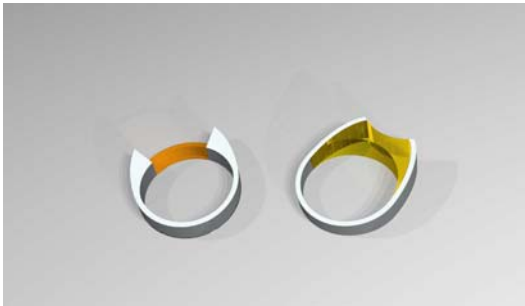
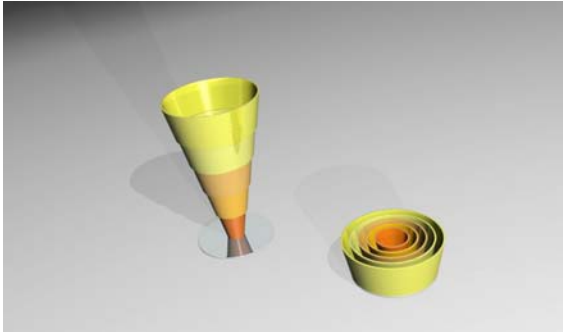
Zadání mé praktické části práce je návrh kolekce šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o. Společností bylo definováno následující zadání: *Šperky by měly být vhodné pro sériovou výrobu. a přizpůsobeny každodennímu nošení. S tím souvisí také životnost šperku, která by měla být po materiálové i konstrukční stránce vysoká. Dále by šperky měly být navrženy se zřetelem na materiálové, technické, technologické i designové trendy současné doby. Zároveň by ale měly přinést do oblasti šperku nové dimenze, posunout hranice a odlišit se od konkurence. Materiálové ani technologické omezení ovšem není pevně stanoveno. Návrhy by měly být rovněž spojeny s filosofií a zaměřením firmy.*

Toto zdánlivě striktní zadání je ve skutečnosti velice svobodné a naskýtá obrovské množství možností. Konzultace návrhů probíhaly s Jiřím Beldou ml., jež se sám zabývá návrhem i realizací šperků. Při práci mi byla ponechána volnost, nebyla jsem tlačena do úzkých mantinelů. U jednotlivých návrhů pan Belda vyjádřil svůj názor na tvarovost, nastínil možné technologické řešení a poskytl konfrontaci s konkurencí. Dále nastínil kladné i záporné stránky věci a možné uplatnění šperků pro společnost Belda a spol.

Po celou dobu navrhování šperků jsem vycházela jak ze zadání ze strany společnosti Belda a spol., tak z poznatků získaných v teoretické části práce. U některých návrhů byl zpočátku problém, že spadaly spíše do oblasti šperku autorského. Při jejich realizaci by bylo potřeba přítomnosti autora, jelikož jejich řešení (tvarovost, technologie výroby) by nešlo přesně definovat. Tyto návrhy se tedy dále rozvíjely tak, aby vyhovovaly potřebám sériové výroby. Dalším problémem, který nastal, byla přílišná složitost některých návrhů, kdy čas na jejich zhotovení by nebyl přímo úměrný jejich konečnému zhledu. Také tyto návrhy prošly úpravami. Od některých návrhů bylo nakonec zcela upuštěno, některé prošly vývojem, jiné byly vyhovující od začátku.

Návrhy se rozrostly v podstatě do tří směrů. První znamená šperky minimalistické, založené na geometrii a jednoduchých principech. Druhý směr je inspirovaný přírodou, jejími strukturami a křivkami, kdy šperky nabývají organických tvarů. Samostatně potom stojí kolekce založená na optických principech.

13 PRVNÍ NÁVRHY

Obr. 69. První návrhy

Obr. 70. První návrhy 2

14 NÁVRH 01 - „HOLOGRAM“

Obr. 71, 72. Zobrazení dvěma kulovými zrcadly

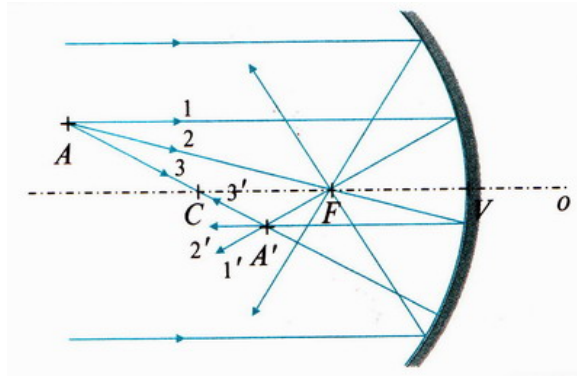
Zobrazení pomocí dvou dutých kulových zrcadel

Prostorový obraz předmětu lze ale získat také bez použití laseru (holografické zobrazení), pouze za využití nekoherentního světla (např. sluneční světlo). Jedná se o metodu založenou na optických zákonitostech, přesněji zobrazení předmětu pomocí dvou kulových dutých zrcadel: Dvě kulové duté zrcadla jsou umístěna proti sobě tak, že vytváří tvar čočky. Na vrcholu horního zrcadla je vyvrtán otvor, jímž se do objektu dostává světlo. Na dno spodního zrcadla umístíme předmět, jehož prostorový obraz chceme získat. Pokud do prostoru čočky proniká dostatek světla, nad vyvrtaným otvorem se nám objeví prostorový obraz objektu umístěného uvnitř čočky. Výsledný prostorový obraz je vidět pouze z určitého úhlu pohledu. Tento úhel závisí na parametrech použitých zrcadel.

Tyto optické zákonitosti nebyly ve šperkařství doposud využity. Jedná se o zajímavou záležitost, která šperku dodá nové dimenze. Ve své práci se budu tyto zákonitosti snažit využít v návrhu brože a závěsu.

Pro zobrazení kulovým dutým zrcadlem platí následující zákonitosti

Kulové zrcadlo je vytvořeno na povrchu části optické kulové plochy, kde je nanášena odrazná vrstva. Podle toho, na které straně je zrcadlicí plocha, rozlišujeme duté zrcadlo a vypuklé zrcadlo. Je-li nanášena z vnitřní strany, pak toto zrcadlo nazýváme duté (konkávní; viz obr. 3b), je-li z vnější strany, pak vypuklé (konvexní).

Obr. 73. Zobrazení kulovým dutým zrcadlem

Zobrazovací rovnice kulového zrcadla má tvar: $\frac{1}{a} + \frac{1}{a'} = \frac{1}{f} = \frac{2}{r}$

o - optická osa - přímka procházející středem křivosti C a vrcholem V zrcadla.

r - poloměr křivosti optické kulové plochy zrcadla.

f - ohnisková vzdálenost

$f = r/2$ je vzdálenost mezi ohniskem a vrcholem zrcadla.

a - předmětová vzdálenost - vzdálenost od vrcholu V k bodu A zobrazovaného předmětu

a' - obrazová vzdálenost - vzdálenost od vrcholu V k bodu A' obrazu ležícího na optické ose

F - ohnisko dutého zrcadla - bod na optické ose, v němž se rovnoběžné paprsky s optickou osou protínají po odrazu od zrcadla.

C - střed křivosti - střed kulové zrcadlicí plochy

Výsledný obraz může být přímý či převrácený, zvětšený nebo zmenšený a skutečný nebo zdánlivý.

Zobrazování kulovými dutými zrcadly. Při zobrazení dvěma kulovými dutými zrcadly platí tytéž zákonitosti.

zrcadlo	a	a'	Z	Z	vlastnosti obrazu
duté	$a < f$	$a' < 0$	$Z > 0$	$ Z > 1$	<i>zvětšený, přímý, zdánlivý</i>
	$a = f$	<i>obraz je v nekonečnu</i>			
	$r > a > f$	$a' > 0$	$Z < 0$	$ Z > 1$	<i>zvětšený, převrácený, skutečný</i>
	$a = r$	$a' > 0$	$Z < 0$	$ Z = 1$	<i>stejně velký, převrácený, skutečný</i>
	$a > r$	$a' > 0$	$Z < 0$	$ Z < 1$	<i>zmenšený, převrácený, skutečný</i>

Tab.1. Zobrazení kulovým dutým zrcadlem

Zobrazení předmětu pomocí dvou dutých kulových zrcadel bude fungovat u jakýchkoliv dvou stejných kulových dutých zrcadel. S měnicí se parametry zrcadel se bude měnit pouze úhel, ze kterého obraz půjde vidět a stupeň deformace obrazu. Stupeň deformace obrazu dále závisí na přesnosti, s jakou je hologram sestrojen.

Pro svůj projekt diplomové práce budu vycházet z hodnot získaných z hologramu již sestrojeného, jež vlastní Gymnázium Františka Palackého ve Valašském Meziříčí, u kterého budu mít jistotu nedeformovaného obrazu, jež půjde vidět pod úhlem 45° . Tyto hodnoty pouze poměrově zmenším.

Rozměry:

Ø koule 125 mm

Ø kulové výseče 70 mm

kulová výseč, $v = 10,6$ mm

Ø kruhového otvoru = 18,8 mm

Materiál:

Ag 925/1000

Plech tloušťky 0,70 mm

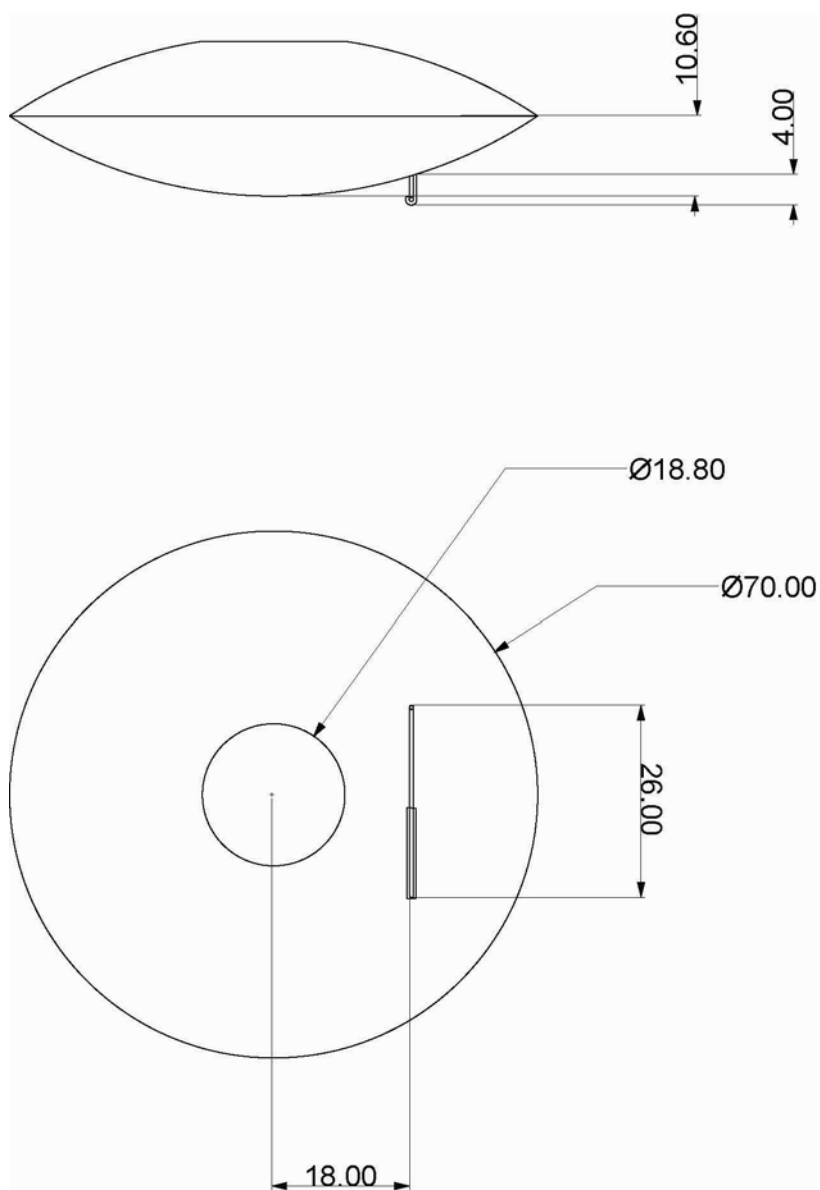
Technologie výroby:

Z plechu vyřízneme 2 kruhy o průměru 75 mm. Ty vylisujeme popřípadě vyklepeme v předem připravené matici. Okraje zarovnáme obtažením na kameni. Obtahujeme tak

dlouho, dokud nezískáme průměr kulové výseče 70 mm. Do vrcholu jedné kulové výseče vyřízneme kruhový otvor o průměru 18,8 mm. Obě kruhové výseče spojíme na jedné straně pomocí stěžejkového uzávěru tak, aby šperk dobře otevírat. Na druhé straně zhotovíme magnetický uzávěr. (K vnějším okrajům kulových ploch připájíme rovnou obrubu, do které magnet po pokovení vlepíme.) Brož necháme z vnitřní strany pokovit, abychom dosáhli zrcadlového lesku. Tento šperk může být použit jako závěs nebo brož. Podle toho se ke šperku zhotoví závěsné ouško, případně brožový uzávěr.

Typy:

brož, závěs

Obr. 74. Brož „hologram“ – stříbro, 1:1

15 NÁVRH 02 - SUKNIČKY

Obr. 75. – Náušnice Sukničky – stříbro, PMMA

Šperky zhotovené z kónických kruhových dílů (dále jen díly) využívají jednoduchý princip skládání s minimálním množstvím pájení či lepení. Jednotlivé díly jsou do sebe volně poskládány. Pohromadě drží jen díky své kóničnosti a zemské gravitaci. Jejich vysunutí „v protisměru“ brání náušnicový háček nebo závěsné ouško. Šperky jsou celé stříbrné nebo v kombinaci s PMMA.

Tato kolekce vyšla z návrhu prstenu (Obr. 69), který byl založen na vtipu „vyskakování“ kónických dílů při pohybu ruky. Tento prsten by ovšem nebyl vhodný pro každodenní nošení a navíc by byl náchylný na zničení. Proto byl princip kónických dílů využit pouze na náušnice a závěs, přesto že se ztrácí vtíp „vyskakování“.

Materiál:

Ag 925/1000, plech síla 0,50 mm

Ag 925/1000, kulatý drát Ø 1,00 mm

Čiré lité PMMA různých barev

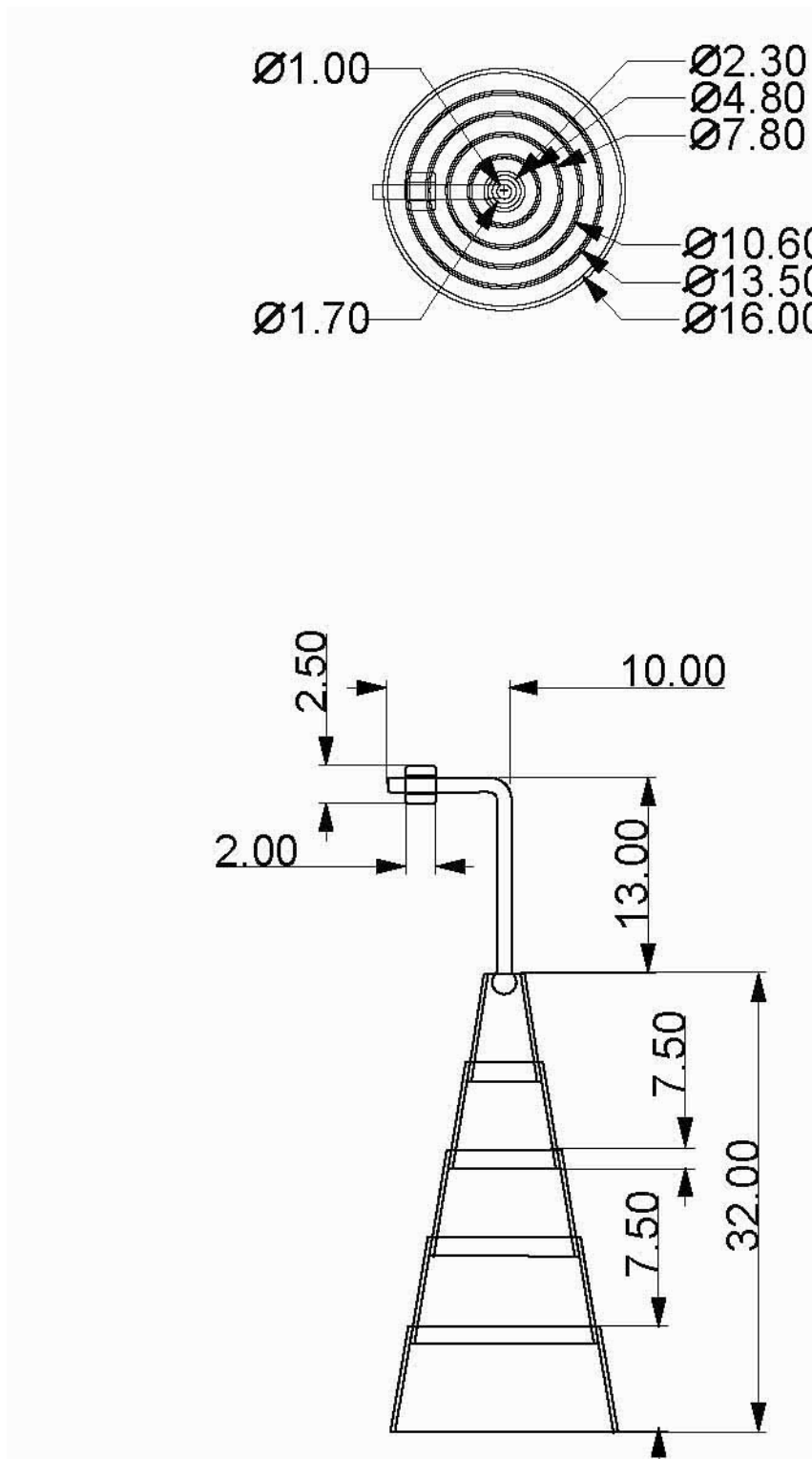
Technologie výroby:

Dle rozměrů zhotovím kónické kruhové díly. Pokud budou vyrobeny ze stříbra, na jejich zhotovení použiji plech nebo předtočený plochý drát, který patřičně stočím, zapájím a vyklepu. Popřípadě se mohou jednotlivé díly vyrobit odléváním. V případě použití PMMA jednotlivé díly vysoustružím. Díly sesadím dohromady společně se závěsným ouškem či náušnicovým háčkem. Ty musí být ovšem ve fázi tvarové rozpracovanosti (v případě použití PMMA musí být dokončeno i pájení), tak aby šperk sesadit dohromady. Po

smontování šperku se dohotoví tvar náušnicového háčku či závěsného ouška tak, aby kónické díly nemohly vypadnout.

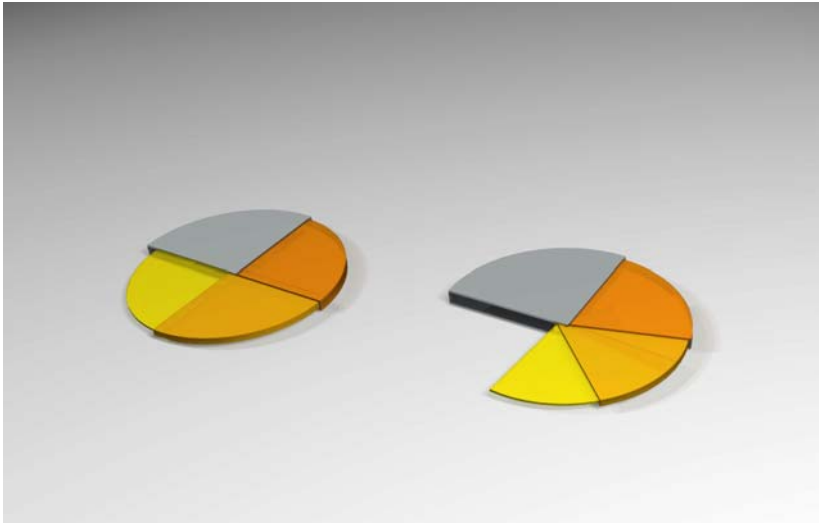
Typy:

náušnice, závěs

Obr. 76. – Náušnice Sukničky, 2:1

16 NÁVRH 03 - KOLOTOČ

Obr. 77. Brož Kolotoč – stříbro, PMMA

Variabilní brože, náušnice a závěsy z kolekce Kolotoč jsou založeny na jednoduchém, geometrickém designu. Je zde použita hravá barevnost PMMA a efekty spojené s průhledností materiálu. Kolotoč barev rozveselí každý všední den.

Materiál:

Ag 925/1000, plech 0,70 mm

Ag 925/1000, kulatý drát Ø 0,70 mm

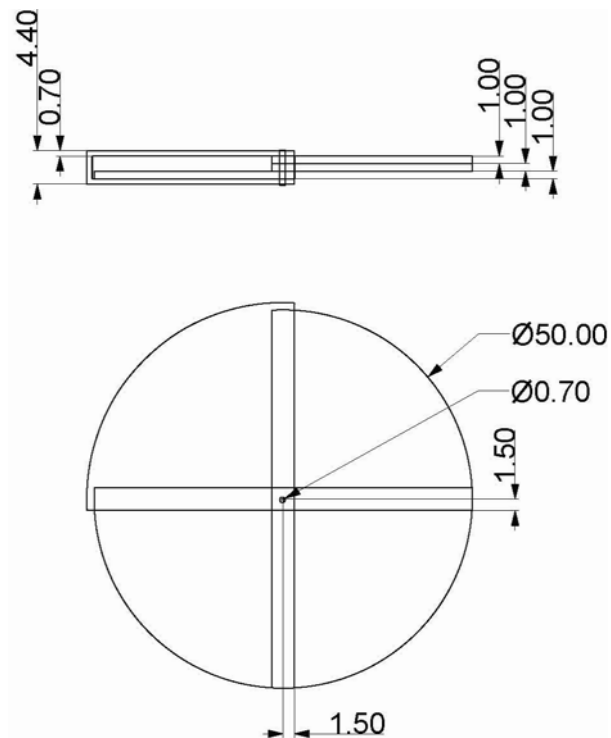
Lité PMMA čiré, různých barev, desky síla 1 mm

Technologie výroby:

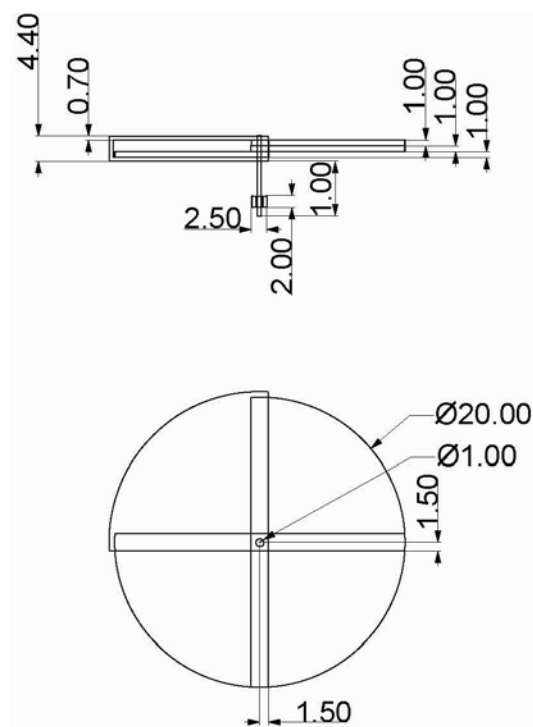
Z plexiskla se pomocí laseru vyřežou požadované tvary a začistí se. Poté se zhotoví kovová část šperku: Vyřeže se 2krát požadovaný tvar kruhové výseče a oba díly se začistí. Dále pásek plechu široký 3,2 mm, pomocí kterého tyto dva díly spojím pájením. Na kovovou část připájím podle potřeby závěsné ouško, náušnicový nebo brožový uzávěr. Poté se jednotlivé díly šperku provrtají a spojí ve středu pomocí nýtku tak, aby spojení bylo dostatečně pevné, ale zároveň aby šlo díly otáčet.

Typy:

brož, náušnice, závěs

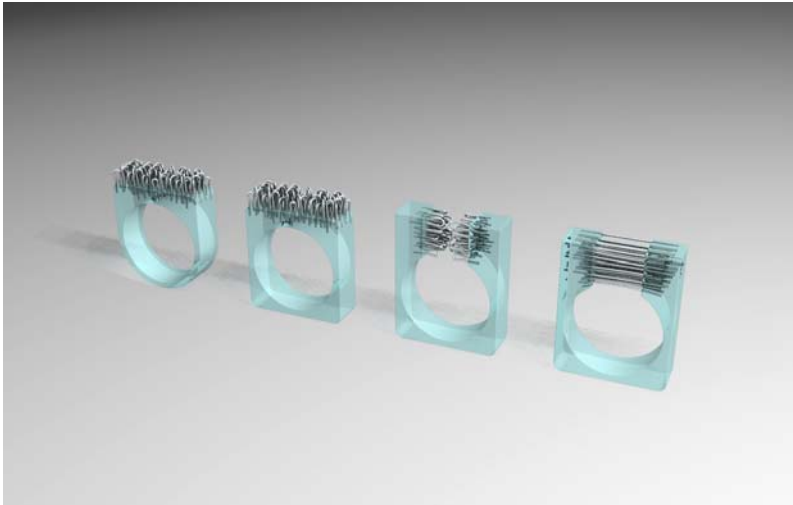

Obr. 78. – Brož Kolotoč, 1,5:1

Obr. 79. Náušnice Kolotoč, 2:1

17 NÁVRH 04 - POLY

Obr. 80. Prsteny Poly – ušlechtilá ocel, PMMA

Prsteny a náušnice této kolekce tvoří dva protikladné póly, které se ocitají ve vzájemném napětí. Plný tvar čirého plexiskla zde kontrastuje s jemnými drátky z ušlechtilé oceli. Vyvolává pocit uvěznění drátků, které by se chtěly rozletět ven.

Původní návrh kombinoval nahodile smotaný drátek společně s černým plexisklem. Svou technologií výroby ovšem spadá do oblasti autorského šperku, jelikož smotání drátku by vyžadovalo přímou účast autora návrhu.

Materiál:

Lité PMMA čiré, světle tyrkysové barvy, desky síla 10 mm

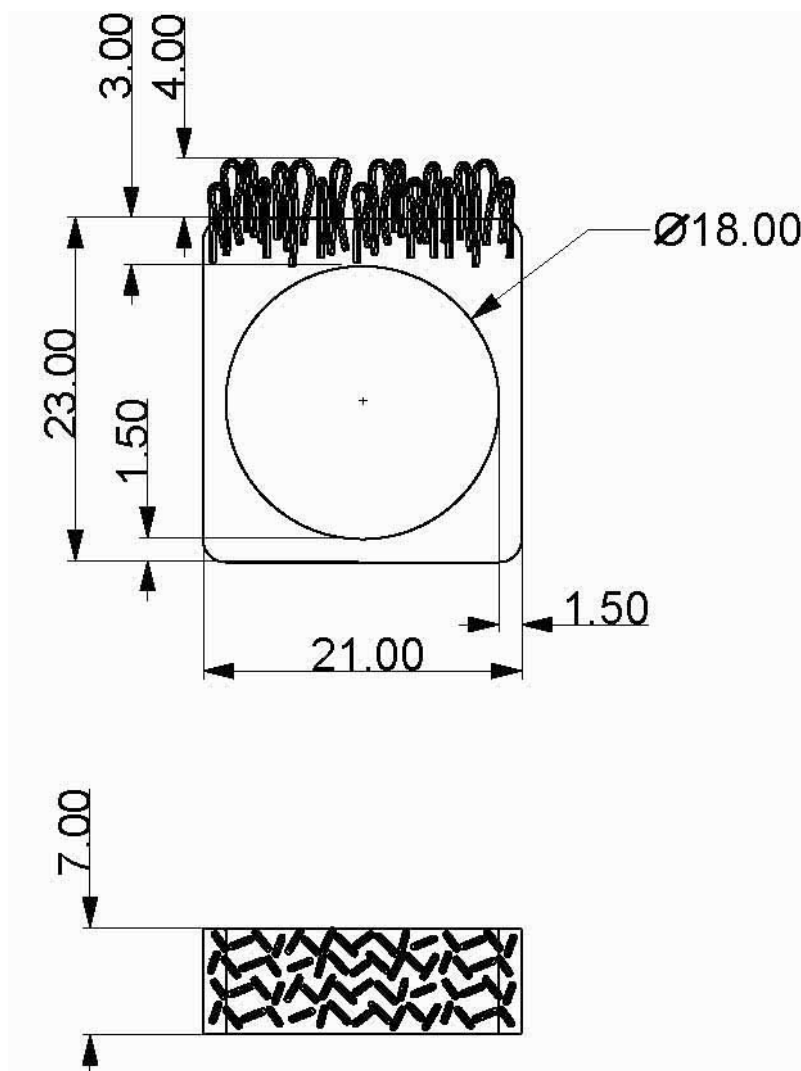
Kulatý drát z ušlechtilé oceli 316L, Ø 0,35 mm

Technologie výroby:

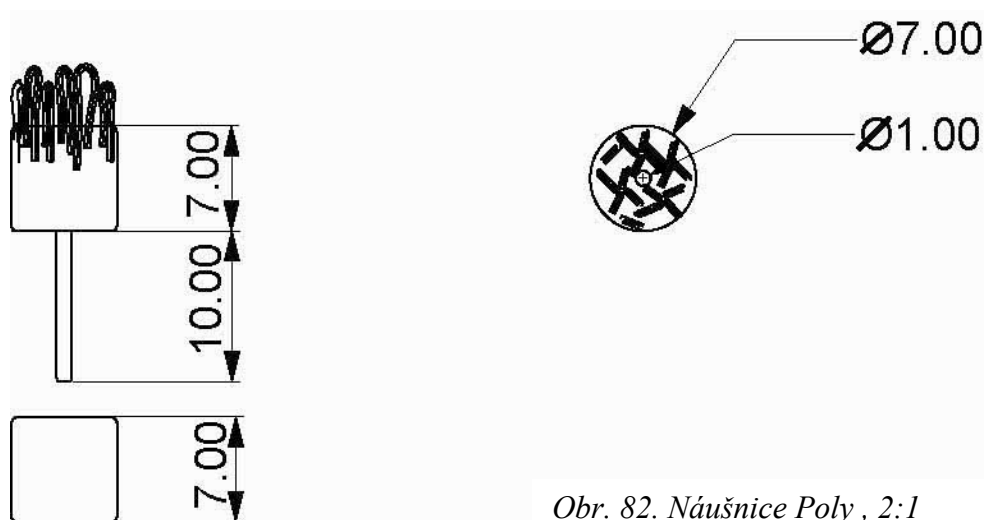
Pomocí laseru z PMMA vyřiznu požadovaný tvar prstenu či náušnic. Do určené strany navrtám otvory o průměru drátu. Otvory by měly mít různou hloubku. Celý objekt začistím a vyleštím. Do otvorů zasunu drátky stočené pomocí kulatých kleští do tvaru písmene U, které fixuji pomocí speciálního lepidla.

Typy:

náušnice, prsten

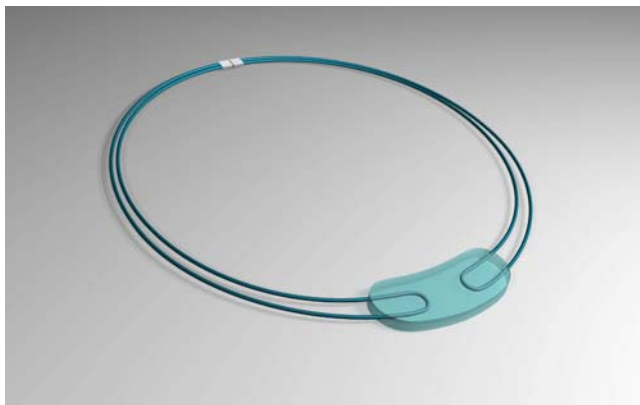

Obr. 81. Prstény Poly, 2:1

Obr. 82. Náušnice Poly, 2:1

18 NÁVRH 05 – CESTA DO HLUBIN ŠPERKOVY DUŠE

Obr. 83. Náhrdelník Cesta do hlubin šperkové duše

– PMMA, ušlechtilá ocel

Základ kolekce sendvičových šperků tvoří vrstvené PMMA. Čiré, matné plexisklo v sobě skrývá ocelová lanka, částečně viditelné, procházející drážkou uvnitř.

Materiál:

Lité PMMA čiré, různých barev, desky síla 3 mm

ušlechtilá ocel 316L – lanko Ø 1,00 mm (varianta 2: lanko Ø 0,70 mm; plastová bužírka různých barev vnitřní Ø 0,80 mm, vnější 1,50 mm)

nýtky - Ag 925/1000 – drát Ø 0,80 mm

Technologie výroby:

Pomocí laseru se vyřežou z PMMA požadované tvary (2x), do nichž se pomocí frézy zhotoví drážky. Oba díly se pevně sesadí k sobě. Provrtají se do nich otvory, kterými se protáhnou nýtky a oba díly se k sobě pevně spojí. Otvory, vzniklémi sesazením drážek, se protáhne ocelové lanko. Délku lanka uzpůsobím požadované velikosti náhrdelníku. Na konce lanka připevním lepením uzávěr.

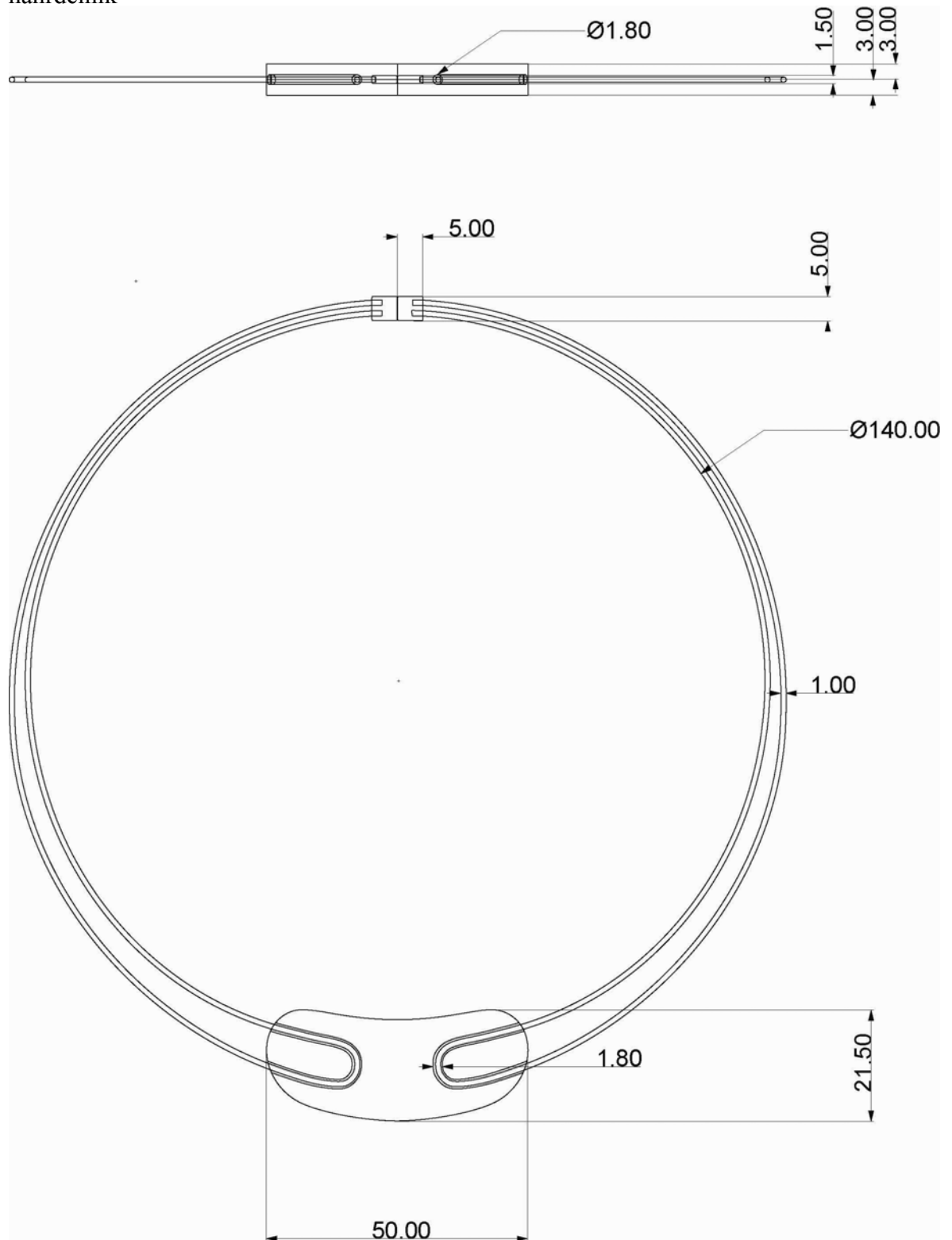
Variantu 2: Místo lanka z ušlechtilé oceli Ø 1,00 mm je použito lanko Ø 0,70 mm obaleného bužírkou. V tomto případě Ø drážky musí být 2,30 mm.

V původním návrhu se měly destičky z PPMA spojovat lepením, což se ovšem neukázalo jako příliš vhodné. K lepení byl použit chloroform, který zachovává čírost materiálu a zajišťuje pevné spojení, na lepené ploše ovšem zanechává mapy a zatéká do drážek. Ostatní lepidla PMMA naleptávají, tudíž je zmatňují a hrozí nebezpečí poničení materiálu i

v místech, kde se nechtěně dostanou. Z těchto důvodů se zvolilo spojování dílů pomocí nýtků, přesto že výsledný tvar už nepůsobí tak čistě.

Typy:

náhrdelník

Obr. 84. Náhrdelník Cesta do hlubin šperkovy duše, 1:1

19 NÁVRH 06 - STRUKTURY

Obr. 85. původní návrh na prsteny z kolekce Struktury

Kolekce šperků Struktury v sobě představuje protiklad naleštěné, geometrické plochy, která přechází v rozbrázděnou strukturu imitující povrch kamene. Inspirací pro tuto kolekci se staly přírodní struktury kamene. Šperky jsou zhotovené technikou ztraceného vosku.

Původně byl v návrhu použit silně strukturovaný, dírami protkaný kámen, který společně s voskem tvořil model. Jeho struktura ovšem nebyla vhodná pro následnou reprodukci za využití techniky odstředivého lití. Díky tvaru děr v kameni by formy měly malou životnost. To byl jeden z důvodů rozvíjet tento návrh dál. Druhým důvodem byl fakt, že šperky svým designem nezapadaly do produkce společnosti Belda a spol., která se přiklání spíše ke geometrickým formám.

Materiál:

Ag 925/1000

Technologie výroby:

Technika odstředivého lití (viz. kapitola 3.2)

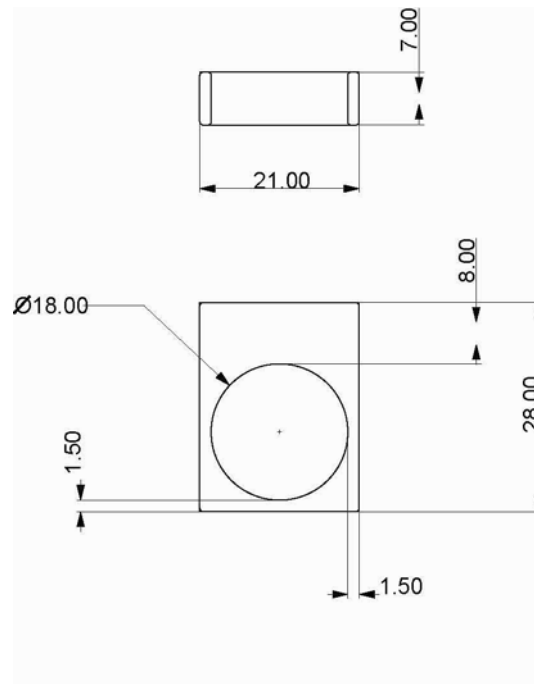
Vzor prstenu se zhotoví z vosku. Rozbrázděná struktura pomocí kónického hrotu, který do vosku zapichují a kterým materiál deformují do požadovaného tvaru. Díky kóničnosti hrotu by neměly nastat problémy s životností formy.

Typy:

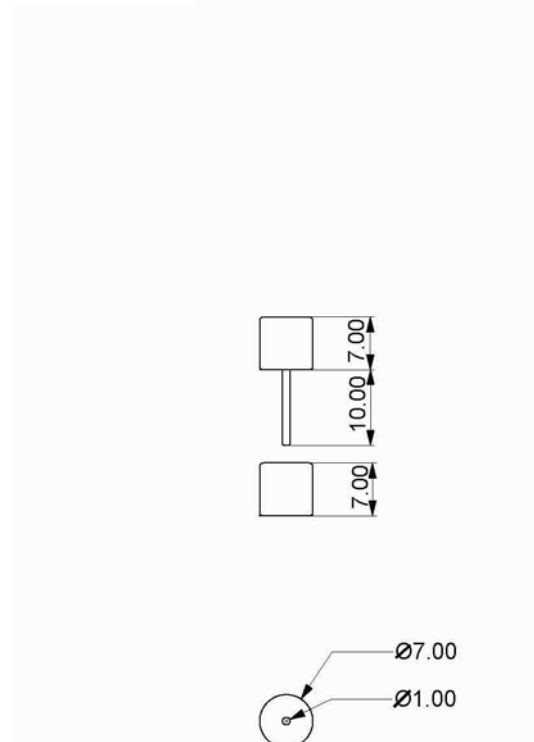
náušnice, prsten

Obr. 86. Šperky z kolekce *Struktury*

Obr. 87. Prsten Struktury 01, 1:1

Obr. 88. Náušnice Struktury 01, 1:1

20 NÁVRH 07 - LETOKRUHY

Obr. 89. Model prstenů Letokruhy

Šperky z této kolekce imitují dřevo, vyšoupaný kus dřevěné desky staré venkovní lavičky. Můžou mít rozmanité podoby, nekonečné možnosti kombinování síly a tvaru materiálu. Šperky jsou zhotoveny technikou odstředivého lití, vzor k nim z vrstveného deskového materiálu.

Varianta č 2. - Kombinace kovu se dřevem - jedna vrstvička stříbrného materiálu je nahrazena dřevem.

Materiál:

Ag 925/1000

Technologie výroby:

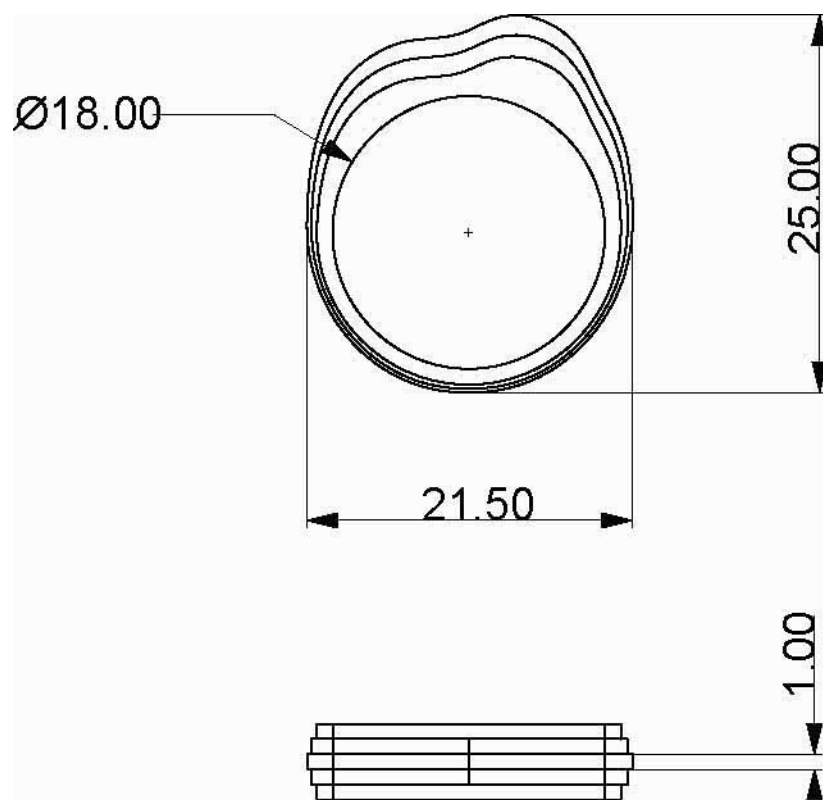
Technika odstředivého lití (viz. kapitola 3.2)

Vzor prstenu se zhotoví vyřezáním jednotlivých vrstviček z plechu, následným spájením a začistěním.

Varianta č 2.: Kovové části se odlíjí, část dřevěná se zhotoví za pomoci lupenkové pilky a obráběcích strojů. Dohromady se spojí pomocí speciálního lepidla.

Typy:

prsten

Obr. 90. Prsten Letokruhy, 2:1

21 NÁVRH 08 – HRAČIČKA

Obr. 91. Systém skládání náramku

Tento náramek je založen na jednoduchosti a hravosti. Má sloužit jako hračka pro nositele, malé tajemství, které prozradí jen když bude chtít.

Náramek je sestaven z pásku plechu stočeného do kruhu. Ten je rozdělen na dvě poloviny, aby byl následně spojen pomocí plastové fólie v pohyblivý objekt. Pokud na šperk použijí dvoustraně barevnou fólii, při otáčení se barvy budou střídat.

Problémem u tohoto typu náramku je, že funkce hravosti zde získává místo na úkor funkce estetické. Na první pohled není tato hravá funkce patrná, což by mohlo vést k nepochopení ze strany zákazníků.

Materiál:

Ag 925/1000 nebo ušlechtilá ocel 316 L, plech 0.50 mm

plastová fólie 0.1 mm

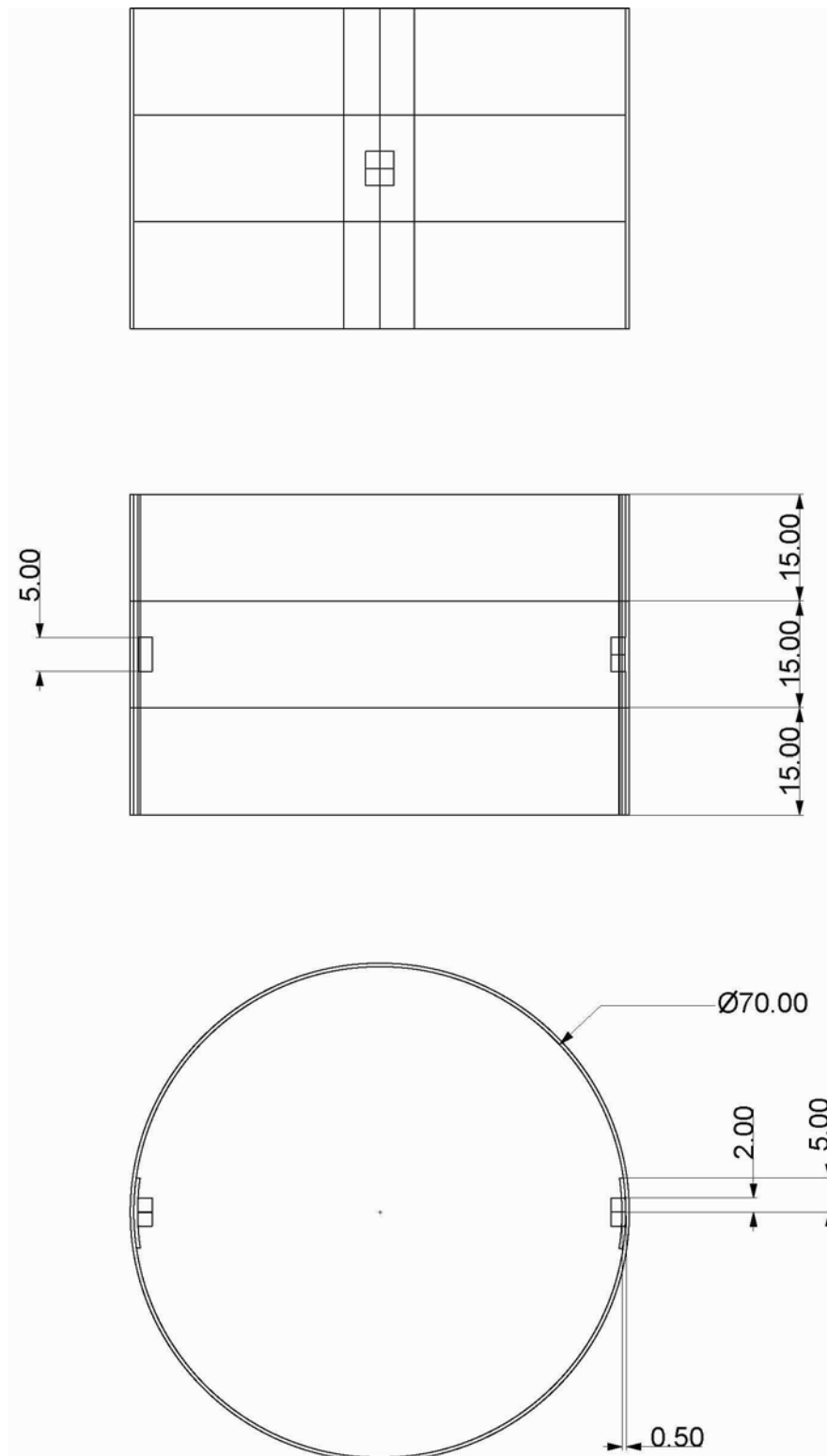
magnetický uzávěr – 4x magnet 2x2x5 mm

Technologie výroby:

Z plechu vyříznu pásek široký 45 mm, dlouhý 219 mm. Pomocí válcen jej stočím do kruhu. Ten rozříznu na dvě poloviny a následně spojím pomocí plastové fólie (pásky široké 15 mm, dlouhé 229 mm. Fólii ke špeku lepím z vnitřní strany pomocí speciálního lepidla (5mm lepící plocha). Na okrajích lepené spoje překryji plechem (Do střední části těchto plechů se vyřízne otvor, do kterého se vsadí magnety, které budou zároveň tvořit uzávěry).

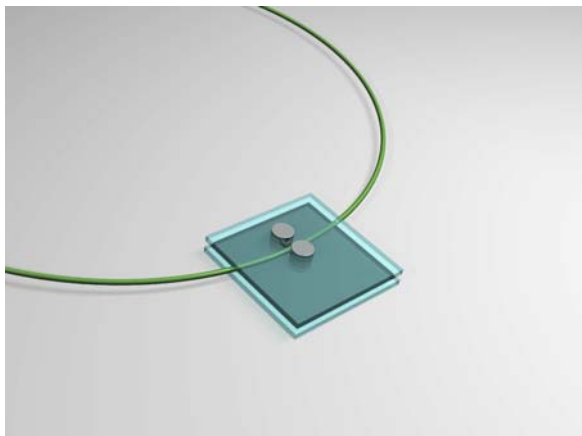
Typy:

náramek

Obr. 92. Náramek Hračička, 1:1

22 NÁVRH 09

Obr. 93. Závěs – PMMA, stříbro

Velice jednoduché, minimalistické závěsy jsou složeny pouze ze dvou PMMA destiček, které jsou spojeny speciálními uzávěry. Některé z návrhů představují šperky variabilní (př. ob. 94), kdy lanko je možné libovolně protahovat mezi uzávěry, podle estetického záměru nositele.

Materiál:

Lité PMMA čiré, různých barev, desky síla 3 mm

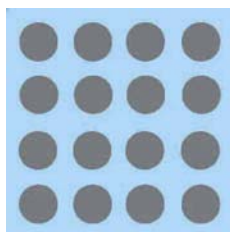
Lanko z ušlechtilé oceli 316L, Ø 1mm

Technologie výroby:

Z PMMA se vyřezou dvě destičky požadovaného tvaru, do kterých se podle typu návrhu provrtají kruhové otvory. Destičky se v místě kruhových otvorů spojí speciálními uzávěry, viz. Obr. Mezi uzávěry se protáhne ocelové lanko. Lanko je na obou stranách zakončeno uzávěrem.

Typy:

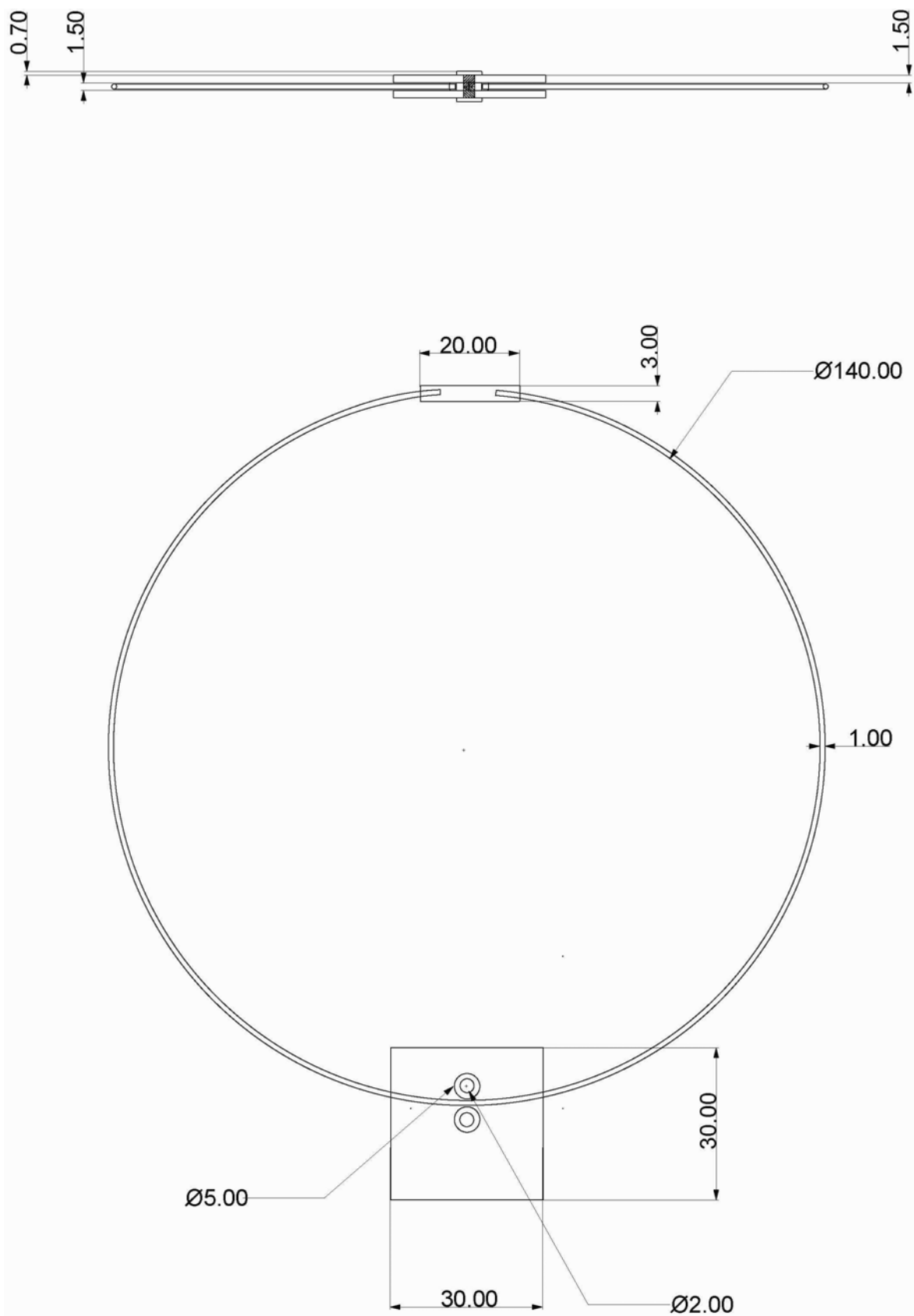
Závěs

Obr. 94. Variabilní závěs

Obr. 95. Uzávěry

Obr. 96. Závěs, 1:1

ZÁVĚR

Šperk hraje v životě lidí nezastupitelnou roli již od pradávna. Tu si udržel také ve 21. století, kdy plyně a bez větších změn navázal na století 20., ve kterém si prošel řadou důležitých změn, jež vedly k jeho současné podobě. Dvacáté první století sice nedalo šperku typové ani tvarové novinky, zato materiály a celkový dojem šperků, které vznikají, jsou neobyčejně tvořivé. Současný český šperk je složitý fenomén, který je třeba chápat v širších souvislostech, ne jen jako uměleckořemeslný výtvar.

Šperk si získává stále větší pozornost u odborné i laické veřejnosti. Je častým námětem souborných i výběrových výstav, pořádaných jak doma tak v zahraničí. Našel si své místo také ve veřejných muzejních a galerijních sbírkách, jež má veřejnost možnost zhlédnout prostřednictvím stálých expozic, popřípadě u soukromých sběratelů. Se šperkem se máme možnost setkat také prostřednictvím specializovaných prodejních galerií či obchodů, bývá středem zájmu specializovaných veletrhů, setkání, či přehlídek. Oblast šperkařství je obohacována také pořádáním symposií a soutěží, které dávají možnost konfrontace jednotlivých výtvarníků.

Současný český šperk je uvolněný, tvořivý a vynalézavý. Neustále přibývají nové, moderní materiály a technologie. Šperkaři dokáží reagovat velice rychle a zahrnovat je do svého využití a podle potřeby si je přizpůsobovat. Vzhledem k tomuto faktu již nejsou vázáni odbornými znalostmi a osvojením náročného šperkařského řemesla. Svě většinové a zasloužené místo si ale i přesto stále drží klasické materiály jako drahé kovy a kameny.

Kupní síla šperků v České republice je ve srovnání s jinými zeměmi stále malá. Šperky z komerční sféry mají na trhu lepší postavení než autorské originály či produkty malosériové výroby.

Na formování současného českého moderního šperku se významnou měrou podílí mladá generace autorů se zaměřením na autorský originál či malosériovou výrobu. Jedná se o výtvarníky, kteří posunují materiállové, technické a technologické hranice šperkařství a přináší do šperku nové dimenze.

V současném českém šperku lze sledovat dva hlavní směry, mezi nimiž samozřejmě nejsou přísné hranice. První se více přiklání k tradičnímu pojetí šperku a na trhu zaujímá většinové postavení. Jedná se především o komerční produkty sériové výroby. Převážně zde se projevuje fakt, že rukodělná práce zlatníka je nahrazována mechanizovanou výrobou, závislou na strojích. Druhý, menšinový směr, posunuje materiállové, tvarové,

technické i technologické hranice šperkařství dopředu, přičemž se jedná většinou o šperky z produkce malosériové nebo o autorské originály.

Do budoucna lze v oblasti očekávat příliv nových materiálů a technologií a stále se zvětšující podíl strojové výroby. V opozici k tomuto proudu budou s velkou pravděpodobností stále stát autorské šperky a šperky malosériové výroby, které si při práci zakládají na větší účasti autora. Zásadní zlom by měl nastat s využitím inteligentních materiálů a nových technologií, jejichž většímu rozšíření stále brání vysoká cena.

V teoretické části práce jsem podala ucelený přehled o českém šperku na počátku 21. století a nastínila jeho význam v současné společnosti a jeho předpokládaný vývoj v budoucnu.

V praktické části práce jsem charakterizovala společnost Belda a spol., s.r.o., s níž jsem spolupracovala při návrhu šperků v rámci projektové části práce. Zaměřila jsem se na její strukturu, náplň, historii a ukázky produkce.

V projektové části práce jsem navrhla kolekci šperků pro společnost Belda a spol., s.r.o., jenž jsem přizpůsobila filosofii, technickým a technologickým možnostem i designovému zaměření společnosti. Šperky byly navrženy se zřetelem na materiálové, technologické i designové trendy současné doby, přičemž jejich snahou je posunout tyto hranice dopředu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BÁRTOVÁ, Olga: *Program Designblok 07*. (katalog výstavy) 1. vyd.
Praha: Tiskárna Macík s. r. o., 2007. 177 stran.
- [2] BRANIŠ, Antonín: *Materiály pro zlatníky a klenotníky*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 132 stran. ISBN 80-04-26306-2
- [3] BRANIŠ, Antonín: *Technologie výroby šperků*. 1. vyd. Praha: Primosa, 1999.
81 stran.
- [4] KOENIGSMARKOVÁ, Helena: *Pražský kabinet šperku*. (katalog výstavy). 1. vyd. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, 2003. Úvodní slovo, s.9.
ISBN 80-7101-052-9
- [5] KOLESÁR, Zdeno: *Kapitoly z dějin designu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, 2004. Kapitola 11, Design 80. let, s. 120-131, Kapitola 13, Začátek 21. století, s. 142-151 . ISBN 80-86863-03-4
- [6] KRECHLOVÁ, Daniela: *Šperk objektem, objekt šperkem*. (katalog výstavy). 1. vyd. Praha: Muchovo muzeum s.r.o., 2003. ISBN 80-239-1269-0
- [7] KŘÍŽ, Jan, KŘÍŽOVÁ, Alena: *Identifikace*. (katalog výstavy). 1. vyd.
Liberec: Nakladatelství knihy 555 v Liberci, 2007. 304 stran. ISBN 80-86660-19-2
- [8] KŘÍŽOVÁ, Alena: *Proměny českého šperku na konci 20. století*. 1. vyd. Praha: Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky, 2002. s. 7- 33, kapitola 6, Mladý šperk na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, 82-92, kapitola 4, Osobní příklad Vratislava Karla Nováka, 125-141, kapitola 7, Nové možnosti devadesátých let, 156-160. ISBN 80-200-0920-5
- [9] KŘÍŽOVÁ, Alena: *Současný moravský šperk*. Umění a řemesla, 1987, č.3, s. 44-48. Praha: Panorama

- [10] MATĚJOVIČOVÁ, Petra: *Struktury / český šperk*. (katalog výstavy). 1. vyd. Praha: Real Tisk, 2007. 40 stran.
- [11] MILLEROVÁ, Judith: *Šperky*. 1. vyd. Praha: NOXI, r.o., 2004. s. 7-53. ISBN 1 4053 0014 0
- [12] STEHLÍKOVÁ, Dana: *Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví*. 1 vyd. Praha: nakladatelství Libri, 2003. s.492. ISBN 80-85983-90-7
- [13] VOKÁČOVÁ, Věra: *Současný šperk* (katalog výstavy). 1. vyd. Praha: Odeon, 1979. s. 5-8. ISBN 01-520-79
- [14] *Autorské právo.Průmyslová práva*. 1. vyd. Ostrava:Sagit, 2001. § 2, § 5, § 6, § 12, § 24, 162 stran. ISBN 80-7208-236-1
- [15] Kolektiv autorů: *Ilustrovaný encyklopedický slovník*. 1. vyd. Praha: Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky, 1982. s.508-509. ISBN 505-21-856
- [16] Kolektiv autorů: *Nová encyklopedie českého výtvarného umění N-Ž*. 1. vyd. Praha: Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky, 1995. s. 837-838. ISBN 80-200-0522-6
- [17] Zero collection: O špercích [online]. [cit. 2008-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.zerocollection.cz/?enter=yes&setlevel=1>>
- [18] Wikipedie: Titan (prvek) [online]. [cit. 2008-04-02]. Dostupné z WWW: <[http://cs.wikipedia.org/wiki/Titan_\(prvek\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Titan_(prvek))>
- [19] Czech design: Tactoo pod stromeček [online]. 2003-12-16 [cit. 2008-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=206&lang=1>>
- [20] Czech design: „ring ring ring“ [online]. 2007-07-03. [cit. 2008-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=1361&lang=1>>

- [21] Zenit: Plexiglas [online]. [cit. 2008-04-01]. Dostupné z WWW:
<<http://www.zenit.cz/plexisklo-plexiglas.html>>
- [22] Cor Trade: Co je to Corian [online]. [cit. 2008-04-01]. Dostupné z WWW:
<<http://www.cortrade.cz/index.php?zobraz=corian>>
- [23] Wikipedie: Uhlík-uhlíkový laminát [online]. [cit. 2008-04-01]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Uhl%C3%ADk-uhl%C3%ADkov%C3%BD_lamin%C3%A1t>
- [24] Ekonom: Stříbrné ozdoby z domácí dílny [online]. 2008-01-31. [cit. 2008-04-02]. Dostupné z WWW: <http://ekonom.ihned.cz/c4-10037440-22860030-40D000_d-stribrne->>
- [25] Lanete: Solid CAM [online]. [cit. 2008-02-10]. Dostupné z WWW:
<<http://lanete.cz/?cap=3974>>
- [26] Wikipedie: Frézování [online]. [cit. 2008-02-10]. Dostupné z WWW:
<<http://cs.wikipedia.org/wiki/Fr%C3%A9zov%C3%A1n%C3%AD>>
- [27] MF web: Holografie [online]. [cit. 2008-01-17]. Dostupné z WWW:
<<http://mfweb.wz.cz/fyzika/195.htm>>
- [28] Hodiny a klenoty: Tiskové zprávy [online]. 2005. [cit. 2008-01-14]. Dostupné z WWW:
<http://www.hodinyaklenoty.cz/main.php?pageid=176&page_content_id=4466>
- [29] Sdružení klenotníků a hodinářů ČR. [online]. [cit. 2008-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.skhcr.cz/>>
- [30] Český cech zlatnický. [online]. [cit. 2008-01-14]. Dostupné z WWW:
<<http://www.ccz.euweb.cz/>>
- [31] Společnosti. [online]. [cit. 2008-01-14]. Dostupné z WWW:
<http://www.glass.cz/inst_org.htm>

- [32] Puncovní úřad: Poslání puncovního úřadu. [online]. [cit. 2008-01-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.puncovniurad.cz/cz/>>
- [33] Svět bydlení: Představujeme design centrum České republiky. [online]. 2008-06-12 . [cit. 2006-01-18]. Dostupné z WWW: <http://www.svet-bydleni.cz/bydleni/bydlime/art_22924/predstavujeme-design-centrum-ceske-republiky.aspx>
- [34] Czech design: Český design v Číně [online]. 2007-11-27. [cit. 2008-3-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=1485&lang=1>>
- [35] Galerie U Prstenu [online]. [cit. 2008-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.uprstenu.cz/>>
- [36] Hejral: Mezinárodní symposium ve Smržovce [online]. [cit. 2008-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.vilik.cz/artefaktum/umeni/umeleckasympozia/symposium/hlavni.html>>
- [37] Muzeum Českého ráje v Turnově: Mezinárodní šperkařské symposium [online]. [cit. 2008-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.muzeum-turnov.cz/index.php?id=11&jazyk=cs>>
- [38] Hanuš Lamr. [online]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.hanuslamr.cz/>>
- [39] Kutya: Šperky. [online]. [cit. 2008-04-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.kutya.cz/sperky.htm>>
- [40] Markéta Richterová. [online]. [cit. 2008-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.marketarichter.net/>>
- [41] Věra Nováková. [online]. [cit. 2008-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.vera-novakova.cz/>>

- [42] Lenka Trubačová. [online]. [cit. 2008-03-25]. Dostupné z WWW:
<<http://www.lenkatrubacova.com/>>
- [43] Beldafactory. [online]. [cit. 2008-04-3]. Dostupné z WWW:
<<http://www.belda.cz/cesky>>
- [44] Xantypa: Čtyři šperkařské generace Beldů. [online]. 2007-02-15.
[cit. 2008-02-19]. Dostupné z WWW:
<<http://www.xantypa.cz/articles.asp?ida=2571&idk=866>>
- [45] Zdeněk Vacek. [online]. [cit. 2008-04-17]. Dostupné z WWW:
<<http://www.zdenekvacek.com/>>
- [46] Czech design: Vánoce v LR. [online]. 2005-12-12. [cit. 2008-04-17]. Dostupné
z WWW:
<<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=903&lang=1>>
- [47] Czech design: Mantis. [online]. 2006-04-25 [cit. 2008-04-17]. Dostupné
z WWW:
<<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=997&lang=1>>
- [48] Czech design: For the space, for the body, for the mind. [online]. 2004-06-25.
[cit. 2008-03-19]. Dostupné z WWW:
<<http://www.czechdesign.cz/index.php?status=c&clanek=466&lang=1>>
- [49] Sympozium Hejral 2002: Ludmila Šikolová. [online]. 2002.
[cit. 2008-02-15]. Dostupné z WWW:
<<http://www.vilik.cz/artefaktum/umeni/umeleckasympozia/sympozium/2002/sikolova.html>>
- [50] Glass: Společnosti. [online]. [cit. 2008-02-23]. Dostupné z WWW:
<http://www.glass.cz/inst_org.htm>
- [51] Kutya: Lesem. [online]. [cit. 2008-03-13]. Dostupné z WWW:
<<http://www.kutya.cz/lesem%20text.html>>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

atd.	A tak dále.
aj.	A jiné.
např.	Například.
prof.	Profesor
Ak.	Akademický
Soch.	Sochař
apod.	A podobně
st.	Starší
ml.	Mladší
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
spol.	Společnost

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Prsten z kolekce Steel Collor – ušlechtilá ocel, keramická výplň.....</i>	<i>20</i>
<i>Obr. 2. Souprava společnosti Zero collection – ušlechtilá oce.....</i>	<i>20</i>
<i>Obr. 3. Arik Levy – prsten Air Ring z kolekce „ring ring ring“ - titan.....</i>	<i>22</i>
<i>Obr. 4. Lars Kempr – prsten Tully z kolekce „ring ring.....</i>	<i>22</i>
<i>Obr.5. Belda a spol. – prsteny- PMMA, stříbro.....</i>	<i>23</i>
<i>Obr.6. Belda a spol. – prsteny- PMMA, stříbro.....</i>	<i>23</i>
<i>Obr. 7. Filip Streit – prsteny- corian, stříbro.....</i>	<i>24</i>
<i>Obr. 8. Markéta Richterová – náramek- carbon.....</i>	<i>25</i>
<i>Obr. 9. Anna Steinerová – náušnice z kolekce „Medvídci“</i>	<i>26</i>
<i>Obr. 10. Anna Steinerová – náušnice z kolekce „Kostky a kolečka“</i>	<i>26</i>
<i>Obr.11, 12. Jara Design – prsteny – porcelán, ušlechtilá ocel.....</i>	<i>27</i>
<i>Obr. 13. „Světélkující“ textilie.....</i>	<i>27</i>
<i>Obr. 14. Hanuš Lamr – Prsten Angelika II – stříbro – technika ztraceného vosku.....</i>	<i>31</i>
<i>Obr.15. Prsten z materiálu Art Clay Silver.....</i>	<i>31</i>
<i>Obr. 16. Voskové modely prstenů.....</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 17. Prsten zhotovený technikou lití podle návrhu v počítačovém softwaru.....</i>	<i>34</i>
<i>Obr. 18. Prostorový obraz předmětu získaný na principu holografie.....</i>	<i>36</i>
<i>Obr.19. Obálka knihy Proměny českého šperku na konci 20. století.....</i>	<i>38</i>
<i>Obr.20. Obálka časopisu Klenotník-hodinář 03/2008.....</i>	<i>38</i>
<i>Obr. 21. V. K. Novák – z výstavy Identifikace.....</i>	<i>44</i>
<i>Obr. 22. Kateřina Jančárová – náhrdelník</i>	<i>44</i>
<i>Obr. 23. Šperkařka ze San Francisca Julia Turner v lomu v Doubravici – 2005.....</i>	<i>49</i>
<i>Obr. 24. Pohled do dílny – Mezinárodní šperkařské sympozium ve Smržovce.....</i>	<i>49</i>
<i>Obr. 25. Libor Hanáček – 1. místo v soutěži Šperk roku 2007.....</i>	<i>50</i>
<i>Obr. 26. Jan Čtvrtník.....</i>	<i>53</i>
<i>Obr. 27. Jan Čtvrtník – prsteny značky Tactoo – titan – 2003.....</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 28. Jan Čtvrtník – prsten Sisal –titan - 2007</i>	<i>54</i>
<i>Obr. 29. Eva Eisler – prsten Rama z kolekce „ring ring ring“ - titan</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 30. Alfredo Häberli – prsten Chameleón z kolekce „ring ring ring“ –titan.....</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 31. Hanuš Lamr</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 32. Hanuš Lamr- šperky z kolekce Black and White.....</i>	<i>57</i>
<i>Obr. 33, 34. Hanuš Lamr- šperky z kolekce Lichi.....</i>	<i>58</i>
<i>Obr. 35.</i>	

<i>Hanuš Lamr- svatební šperky</i>	58 Obr. 36.
<i>Hanuš Lamr- prsten Aristolochia s korálkem</i>	59 Obr. 37.
<i>Hanuš Lamr- krabičky Angelika</i>	59 Obr. 38.
<i>Markétky</i>	59 Obr.
39. <i>Markéta Lisá – Náramky z plechovek</i>	60 Obr.
39. <i>Markéta Lisá – šperky z kolekce crash jewellery“</i>	60 Obr.
40. <i>Markéta Lisá – šperky z kolekce Lesem</i>	61 Obr.
41. <i>Markéta Lisá – šperky z kolekce Sasanky</i>	61 Obr.
42. <i>Markéta Richterová – šperky z kolekce crystal collection</i>	62
Obr. 43. <i>Markéta Richterová – šperky z kolekce</i>	
<i>Neonky</i>	62 Obr. 44. <i>Věra</i>
<i>Nováková</i>	63 Obr. 45.
<i>Věra Nováková – náhrdelník z kolekce Vlasce</i>	64 Obr.
46. <i>Věra Nováková – náušnice z kolekce Balance</i>	64 Obr.
47. <i>Věra Nováková – šperky z kolekce Sepiserie</i>	64 Obr.
48. <i>Věra Nováková – šperky z kolekce Sepiserie</i>	64 Obr.
49. <i>Lenka Trubačová</i>	65 Obr.
50. <i>Lenka Trubačová – prsten Diploria Blok</i>	66 Obr.
51. <i>Lenka Trubačová – prsten Diploria Ball</i>	66 Obr.
52. <i>Lenka Trubačová – prsten Dizzy Multi Fill</i>	67 Obr.
53. <i>Lenka Trubačová – prsten Trichoptera</i>	67 Obr.
54. <i>Lenka Trubačová – náramky director</i>	67 Obr.
55. <i>Zdeněk Vacek</i>	67 Obr.
56. <i>Zdeněk Vacek – šperky z kolekce Nympha</i>	68 Obr.
57. <i>Zdeněk Vacek – prsten z kolekce Rachel</i>	68
Obr. 58. <i>Zdeněk Vacek – brož z kolekce Orchis</i>	69
Obr. 59. <i>Zdeněk Vacek – šperk určený pro sériovou výrobu</i>	69
Obr. 60. <i>Zdeněk Vacek – variabilní přívěs – 2004</i>	69
Obr. 61. <i>Zdeněk Vacek – variabilní přívěs – 2004</i>	69
Obr. 62. <i>Rodina Beldů</i>	73
Obr. 63. <i>Kopie Svatováclavské koruny z roku 1965 – Jiří Belda st.</i>	75
Obr. 64. <i>Náušnice - stříbro 925/000, Corian, Perspex - design Viktorie Beldová</i>	75
Obr. 65. <i>Prsten – stříbro 925/000, perspex - design Jiří Belda</i>	75
Obr. 66. <i>Náhrdelník - stříbro 925/000 - design Jiří</i>	

<i>Belda</i>	75	<i>Obr. 67. Louskáček 2005 -</i>	
<i>stříbřená mosaz - design Olgoj Chorchoj</i>	76	<i>Obr. 68. Deeper</i>	
<i>Perspective pro Pilsner Urguell - design Olgoj Chorchoj</i>	76	<i>Obr. 69. První</i>	
<i>návrhy</i>	79		
<i>Obr. 70. První návrhy 2</i>	80		
<i>Obr. 71, 72. Zobrazení dvěma kulovými zrcadly</i>	81		
<i>Obr. 73. Zobrazení kulovým dutým</i>			
<i>zrcadlem</i>	82	<i>Obr. 74. - Brož</i>	
<i>„hologram“ – stříbro, 1:1</i>	84		
<i>Obr. 75. – Náušnice Sukničky – stříbro, PMMA</i>	85		
<i>Obr. 76. – Náušnice Sukničky, 2:1</i>	86		
<i>Obr. 77. Brož Kolotoč – stříbro, PMMA</i>	87		
<i>Obr. 78. – Brož Kolotoč, 1,5:1</i>	88		
<i>Obr. 79. Náušnice Kolotoč, 2:1</i>	88		
<i>Obr. 80. Prsteny Poly – ušlechtilá ocel, PMMA</i>	89		
<i>Obr. 81. Prsteny Poly, 2:1</i>	90		
<i>Obr. 82. Náušnice Poly, 2:1</i>	90		
<i>Obr. 83. Náhrdelník Cesta do hlubin šperkové duše – PMMA, ušlechtilá ocel</i>	91		
<i>Obr. 84. Náhrdelník Cesta do hlubin šperkové duše, 1:1</i>	92		
<i>Obr. 85. původní návrh na prsteny z kolekce Struktury</i>	93		
<i>Obr. 86. Šperky z kolekce Struktury</i>	94		
<i>Obr. 87. Prsten Struktury 01, 1:1</i>	95		
<i>Obr. 88. Náušnice Struktury 01, 1:1</i>	95		
<i>Obr. 89. Model prstenů Letokruhy</i>	96		
<i>Obr. 90. Prsten Letokruhy,</i>			
<i>2:1</i>	97		
<i>Obr. 91. Systém skládání náramku</i>	98		
<i>Obr. 92. Náramek Hračička, 1:1</i>	99		
<i>Obr. 93. Závěs – PMMA, stříbro</i>	100		
<i>Obr. 94. Variabilní závěs</i>	100		
<i>Obr. 95. Uzávěry</i>	100		
<i>Obr. 96. Závěs, 1:1</i>	101		

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Zobrazení kulovým dutým zrcadlem.....</i>	<i>80</i>
--	-----------

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI : Medailony autorů

Příloha PII : Možnosti vzdělání

Příloha PIII : Vysokoškolští pedagogové

Příloha PIV: Vybrané kolektivní výstavy věnované šperku konané v České republice
v letech 2001 - 2008

PŘÍLOHA P I: MEDAILONY AUTORŮ

Jelikož medailony nejsou ucelené, byly bez větších změn ponechány v podobě, v jaké jsem je získala od autorů.

Jan Čtvrtník

* 1975

Studium:

1989 – 1993 Střední umělecko průmyslová škola Praha, ateliér propagační grafiky

1994 – 1995 Základní vojenská služba

1995 - 2000 Pedagogická fakulta při Jihočeské Univerzitě, obor Učitelství pro umělecké školy

1996 – 2000 spolupráce v ateliéru obalového designu Jana Činčery

1998 - 1999 Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, atelier Design dopravních prostředků pod vedením Prof. Ak. Mal. Pavla Škarky

1999 - 2004 Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze, atelier Design výrobků pod vedením Mgr.A.Michalem Froňkem , Mgr.A.Janem Němečkem

1998 letní workshop pořádaný Vitra design Muzeem ve Francii, workshop Automobility vedený Toshiuky Kitou

1999 spolupráce na organizování workshopů Vitra Design Museaa ve Francii

2001 stipendijní stáž na Hame Polytechnic Haamenlinna, Finsko

2002 zakládající člen File studia

2002 - 2003 studijní stáž na Universita Pontifica Peru, Lima

2003 Tactoo collection

2004 Stipendijní stáž v Designcentru Ingvara Kamprada, Institut technologií při univerzitě LTH v Lundu, Švédsko

- workshop Volvo sport car

- workshop Sony-Ericsson packaging design

2005 trainee designér v design department IKEA, Švédsko

Ocenění:

1996 1. cena v soutěži Mladý obal

2000 Speciální cena v soutěži budoucnost koupelen

2001 Cena „Dobry design“ za kolekci koupelnových / Cena „Dobry design“ za projekt Městského kola / 1. cena v soutěži Eta Vize (spolupráce s Jiřím Ježem) / v soutěži „Úsporné osvětlení“, postup do finálového výběru

2002 Cena Vynikající design za návrh Rattanové vany

2003 Cena „Dobry design“ za PET lahev Aqua (spolupráce s Filipem Streitem) / ocenění v přehlídce „Česká židle“ za houpací křeslo Black Hole (File-studio)

2004 1.cena v soutěži Cesta časem – polstrovaný nábytek pro MM Interiér

2005 Národní cena za studentský design - polstrovaný nábytek pro MM Interiér

2006 Cena Vynikající design - polstrovaný nábytek pro MM Interiér

Hanuš Lamr

*1976

Studium:

1991 – 1995 Soukromá škola mistrovského designu Praha

1995 – 2002 Vysoká škola uměleckoprůmyslová Praha, ateliér Kov a šperk, ved. ped. akad. soch. Karel Vratislav Novák

1999 Die Hochschule Burg Gibichenstein in Halle

2002 Bezatel Academy of Arts, Jeruzalém

Samostatné výstavy:

2006 Šperky, galerie U Prstenu, Praha

2003 Fotografie, klub Utopia, Praha

1998 Cihelna, výstava fotografií a objektů, Ústav makromolekulární chemie AV ČR

Skupinové výstavy:

2007 Designblok, Praha

2006 Designblok, Praha

2006 Prague Fashion Free Weekend

2005 Florálie, galerie české plastiky

2005 Designblok, Praha
2003 Galerie Nábřeží, Praha
2002 Israel 99'00'01, Synagóga na Palmovce
1997 Baroque, Miami University, Ohio, USA
1995 Galerie Sýpka, ČR

Zastoupení ve sbírkách:

Uměleckoprůmyslové muzeum, Praha

Markéta Lisá

*1979

Studium:

1993 – 1997 Střední uměleckoprůmyslová škola bižuterní Jablonec nad Nisou
1997 – 1999 Technická univerzita v Liberci - fakulta architektury
1999 – 2005 Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze - atelier Kov a šperk

Výstavy:

2001 Galerie Kout – Prsten
2001 Prague Session: London-Glasgow
2002 Design Centrum ČR Praha - prezentace atelieru Kov a Šperk na VŠUP
2003 Muzeum Beskyd Frýdek Místek/Kysucká galéria Čadca - Trienále smaltu
2004 V.K. Novák a jeho žáci Univerzitní galerie - Jablonec nad Nisou
2004 Milé děti PSPŠ - Galerie Průjezd - Jablonec nad Nisou
2005 Galerie U Prstenu Praha - Jarní úklid - Výstava studentů atelieru Kov a šperk
2005 Galerie Marzee - Nijmegen, Holandsko International Graduation Show 2005
2006 Galerie u Prstenu, Současný autorský šperk
2006 Galerie České Plastiky - Přibličovadla
2006 Galerie U Prstenu - Textilní miniatury
2006 Designblok 2006 - Markétky
2007 Designblok 2007 - Markétky
2007 Design Supermarket - Galerie Tranzit-Display – Markétky
2008 Museum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

Literatura:

Český / Czech Design 01

Ateliér : rubrika představujeme – Markétky

V.K.Novák a jeho žáci

časopis Blok, 2006

Markéta Richterová

*1981

Studium:

1996 - 2000 Střední Uměleckoprůmyslová škola sklářská – Železný Brod

2000 - 2006 Vysoká škola Uměleckoprůmyslová v Praze – ateliér Kov a šperk, prof. ak. soch. V.K. Novák

Výstavy:

2008 Museum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

2007 Designblok 07, Praha

2006 Designblok 06, Praha

2005 Galerie U Prstenu, Praha, výstava Jarní úklid

2004 Galerie N, Jablonec n. N., výstava prací VŠUP, ateliér kov a šperk

2004 Design centrum ČR, Praha, výstava Inspirace – experimenty – vize

2003 Muzeum Liberec, výstava prací SUPŠS

2002 Design centrum ČR, výstava prací VŠUP, ateliér kov a šperk

2000 Design centrum ČR, výstava prací SUPŠS

2000 SIBO, Výstaviště, Praha, výstava prací SUPŠS

Literatura:

Český / Czech Design 01

Věra Nováková

* 1973

Studium:

1988 - 1992 Střední uměleckoprůmyslová škola, Turnov

1993 - 1995 Institut výtvarné kultury, Ústí nad Labem /sklo/

1995 - 2000 Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Praha. Prof.V.K.Novák /atelier kov a šperk/

1999 Vysoká škola výtvarných umění, Bratislava. Prof. Karol Weisslechner

2001 Diplomová práce

Symposia:

1998 Šperk a Drahokam, Turnov

2001 International Sculpture Symposium "Body and Space", Miami University

Samostatné výstavy:

2001 Galerie "Kout", Praha

Vybrané kolektivní výstavy:

1995 Galerie "Sýpka"

1996 "Saxa Loquntur", Praha

1997 "Baroque", Miami University, Ohio, USA

1997 International Jewellery Art Exhibition "Millenium", Tallin, Estonia

1999 "Sme", Bratislava, SK

1999 International Jewellery Art Exhibition "Schmuck", Munich, Germany

2002 "Sofa", Praha

2002 "Naše květiny", Praha

2003, 2004, 2005, 2007 "Šperk", Festival "Smetanova Litomyšl"

2005, 2006, 2007 Design blok

2006 Současný autorský šperk - první salon, Praha, Galerie U prstenu

2007 Výstava Český design, Peking, Čína

2008 Autorský šperk na 9.mezinárodním veletrhu Móda Praha, Výstaviště Praha – Holešovice

2008 „ Identifikace“ 33 semestry, Galerie N a Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou

Ocenění:

2003 "Stříbrný šperk" vítěz kategorie A1, Turnov

2004 "Stříbrný šperk" 2 místo kategorie A1, Turnov

Literatura:

Millenium, International Jewellery Art Exhibition Tallin 1997, katalog výstavy

Schmuck '99, Sonderschau der 51. Internationalen Handwerksmesse München, 18.-24.3.1999, katalog výstavy

Info Buletin DC ČR, duben 1999, Schmuck '99 – článek

Výstava ŠMÉ, příloha denníku SME, Galerie Medium Bratislava, 1. apríl 1999, atypický katalog výstavy

Baroque / Barok, Dokument o studentských pracích na téma Barok, Atelier Kov a šperk, VŠUP v Praze & Jewelry Design and Metalsmithing, Department of Art, Miami University Oxford, Ohio USA, vydáno červenec 1999

Ateliér, číslo 2, 2000, Perličky na dně – recenze výstavy, autor: Pavla Pečínková

Naše květiny, Výstavní síň Ústavu Makromolekulární chemie AV ČR v Praze, 7.10.-7.11.2002, katalog výstavy

Věra Nováková, Dveře č. 44 – Katalog studentů atelieru Kov a šperk prof. V. K. Nováka, VŠUP v Praze, 2002

Dolce Vita, číslo 1, 2004, Big in Japan ,obálka

Dolce Vita, číslo 3, 2004, Na tělo,článek

Dolce Vita, číslo 6, 2004, Vítejte doma – Exkluzivní značková edice Dolce Vita

Festivalové noviny Mezinárodního hudebního festivalu Smetanova Litomyšl, červen 2005, Krásný šperk umocní zážitek z hudby, článek , autor: Ivan Hudeček

E8, Společenský magazín týdeníku Euro, září 2005, Co si vezmeme do hrobu (šperky po česku),článek , autor: Denisa Kollmanová

Designblok 05 – Program, 4.-9. říjen 2005

DesignGuide 2006, Průvodce po designu v Praze, vydáno říjen 2005

Magazín DNES, číslo 41, 13.říjen 2005, Český design , článek

Nákupy, příloha MF DNES , 3.prosinec 2005, Stříbro, zlato či perly ?, článek

Prague Fashion Guide 2006, vydáno u příležitosti Prague Free Fashion Weekend, 8.-9. duben 2006

Zoom, říjen 2006, Praha Designová – článek

Designblok 06 – Program, 3.-8. říjen 2006

DesignGuide 2007 Praha/ Prague, Kdo je kdo na české designové scéně, vydáno říjen 2006

Instinkt, číslo 42/ V, 19. říjen 2006, Šperky s nápadem, článek, autor: Kamila Písaříková

ELLE, únor 2007, Stvořitelé krásy, článek, autor: Iva Valová

MercedesMagazin, 02 2007, Sepiserie, článek

Designblok 07 – Program, 2.-7. říjen.2007

DesignGuide 2008, Styl a design v Praze, vydáno říjen 2007

Ona Dnes, 45/2007, Drobnosti pro radost, článek, autor: Michala Marková

Akce Cihla, 5.benefiční aukce výtvarných děl, katalog, prosinec 2007

Český / Czech Design 01, autor: Tereza Bruthansová, vydavatel: Prostor – architektura, interiér, design , Praha 2007

Instinkt, číslo 1/VII, 3. ledna 2008, Módní výsledky Věry Novákové – šperkařky, článek

Instinkt, číslo 6/VII, 7. února 2008, Spoutejte se PRSTENY, článek, autor : Kamila Písaříková

Móda Praha, 9. Mezinárodní veletrh módy, katalog

Bydlení, březen 2008, Osobnost měsíce – šperkařka Věra Nováková, autor : Daniela Opočenská

Identifikace – 33 semestry , Katalog vydalo nakladatelství Kniha 555 v Liberci v roce 2007 u příležitosti výstav Identifikace(Vratislav Karel Novák, 33 semestry)

Lenka Trubačová

* 1979

Studium:

2004 - 2007 Odborné zlatnické učiliště Praha, obor : Zlatník - klenotník.

2002 - 2004 Vysoká uměleckoprůmyslová škola v Praze, obor: Kov a šperk, ved. ped. akad. soch. Karel Vratislav Novák.

1998 - 2003 Univerzita Palackého v Olomouci, obor : Učitelství výtvarné výchovy pro střední a základní umělecké školy.

1993 - 1997 Střední uměleckoprůmyslová škola (SUPŠ) v Uh. Hradišti, obor : Tvorba hraček a dekorativních předmětů z plastů, ved. ped. Zdeněk Kadlec

Výstavy kolektivní :

2007 Imperial Art Gallery, Peking, Čína. „Česká republika – křižovatka Evropy“, Aktuální design - šperk.

2007 Veletrh Hodiny klenoty Incheba Praha.

2007 Designblok 2007 Praha.

2007 Galerie Sýpka, Valašské Meziříčí, Aktuální směry ve šperku

2007 Galerie U Prstenu Praha, účast na výstavě Současný autorský šperk na téma Fauna.

2006 Designblok 2006 Praha.

2006 Galerie U Prstenu Praha, účast na výstavě Současný autorský šperk.

2005 Veletrh Hodiny klenoty Incheba Praha.

2005 Galerie U Prstenu Praha, účast na výstavě Jarní úklid.

2003 Galerie FOMA, Hradec Králové, soubory fotografií. (Polovičky - portréty)

2002 Galerie FOMA, Hradec Králové, soubory fotografií. (Tvář a tělo- akty)

Výstavy samostatné :

2003 Výstavní prostory katedry výtvarné výchovy - Jezuitský konvikt Olomouc, soubory šperků z kovu a plastu.

Literatura:

Písaříková, K. Pánské šperky. Instinkt, č.35, r VI, s. 41.

Křížová, A. Šperk na téma fauna. Ateliér, duben, 2007, s. 7.

Valová, I. Stvořitelé krásy. ELLE, únor, 2007, s. 154.

Pelikán, J. Šedesát let SUPŠ v Uherském Hradišti. Umění a řemesla, leden, 2000, s. 42.

Zdeněk Vacek:

*1982

Studium:

1998 – 2000 nástavbové studium s maturitou na SOU uměleckořemeslné obor zlatník a klenotník

1995 – 1998 SOU zlatnické

Praxe:

2004 soukromá zakázková tvorba, opravy starožitností

2003 – 2004 Ateliér Daloo, Praha - zakázková výroba šperků

2000 – 2002 Zlatnictví a starožitnosti Vomáčka, Praha - opravy starožitností

Výstavy:

2007 DesignMai, Berlín, prezentace kolekce magnetických broží Kubist Intercity Praha-Berlin, Mánes, konfrontační výstava designu z Čech a Německa

2007 výstava v galerii U prstenu

2006 Designblok 06, kolekce nerezových náramků Fatal Error

2006 výstava ve studiu Liběny Rochové

2006 výstava a přehlídka v galerii De.fakto

2006 Design Match, Národní galerie Praha

Ocenění:

2007 Zepter International Design Award - ARTZEPT "Dish with a lid" 2007, 3.místo

2005 oceněn titulem „Talent roku" na Designbloku 05 a vítěz divácké ankety o nejlepší

2005 Designblok 05, výstava kolekce Nympha, autorská přehlídka v NoD.ROXY

Projekty, workshopy, symposia:

- 2007 účast na Mezinárodním šperkařském sympoziu v Kremnici, Slovensko
- 2007 Czech Grand Design, návrh a realizace ocenění na Výroční ceny Akademie designu České republiky
- 2007 návrh a realizace šperků do filmu Červená Karkulka, rež. Irena Pavlásková
- 2006 prezentace v zóně talentů na Tendenci lifestyle, Frankfurt
- 2006 návrh a realizace ocenění pro Mezinárodní filmový festival Mezipatra
- 2006 účastník projektu Intel fashion collection
- 2005 prezentaci v kategorii designéři a designová studia „Nejlepší kůň“
- 2005 spolupráce na diplomové práci MgA. Alice Klouzkové

PŘÍLOHA P II: MOŽNOSTI VZDĚLÁNÍ

Střední odborné učiliště:

SPV Solunka - Praha 9 - učební obor Zlatník - klenotník

<http://www.solunka.cz/>

SPV Zlatnické - Praha 5 - uměleckořemeslný obor Zlatník - klenotník

<http://www.volny.cz/spvzlat/>

SPV Rytecké s.r.o. - Praha 9 - Jarov - uměleckořemeslný obor Zlatník - klenotník

http://www.volny.cz/spv_rytecke/

SOU Uměleckořemeslné - Praha 9, Podkovářská 4 - učební obor Zlatník a klenotník

<http://sou.umeleckoremeslne.skolniweb.cz/>

ISŠ Turnov - Turnov - učební obor Zlatník a klenotník

<http://www.issturnov.cz/>

SOŠ a SOU stavební - Brno - Bosonohy - učební obor Zlatník a klenotník

<http://www.soubosonohy.cz/>

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště - Třeboň - učební obor Výrobce skleněné bižuterie

<http://www.sostrebon.cz/>

Střední škola řemesel a služeb Jablonec nad Nisou - Jablonec nad Nisou - učební obor Zlatník – klenotník, Výrobce kovové bižuterie - pasíř, Výrobce skleněné bižuterie

<http://www.sosjbc.cz/>

Střední školy a vyšší odborné školy:

Střední odborná škola umělecká a gymnázium, s.r.o. - Ostrava - studijní obor Výtvarné zpracování kovů a drahých kamenů - Zlatnictví a stříbrnictví

<http://www.umelecka.cz/old/index.htm>

Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola Turnov - Turnov - studijní obor Výtvarná a uměleckořemeslná tvorba - Zlatnictví a stříbrnictví

<http://www.sups.info>

Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská - Železný brod - studijní obor Výtvarné zpracování skla - Vzorování skleněné bižuterie

<http://www.supss.cz/>

Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště - Uherské Hradiště - studijní obor Modelářství a návrhářství obuvi a módních doplňků

<http://www.supsuh.cz/>

Střední uměleckoprůmyslová škola a vyšší odborná škola - Jablonec na Nisou - studijní obor na SUPŠ Tvorba a vzorování bižuterie

<http://www.supsavos.cz/>

Vysoké školy

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

katedra Užitého umění - studijní program magisterský - Ateliér Kov a šperk – vedoucí ateliéru Eva Eisler, asistent Eva Humlová

<http://www.vsup.cz/>

Uměleckoprůmyslová škola v Praze byla založena v roce 1885. Od prvopočátku byla významnou líhni českých šperkařů, jelikož k ní byla připojena Odborná škola pro zlatnictví a příbuzná řemesla a v roce 1885 byla zřízena speciální škola pro umělecké zpracování kovů. Po druhé světové válce byl statut školy povýšen ze speciální na vysokou, a byl výrazně posílen pedagogický sbor. Pro výuku šperku nebyl sice zřízen samostatný obor, ale byla zahrnuta k jiným oborům. Roku 1977 byl zřízen speciální ateliér sklářského výtvarnictví – oddělení šperku, glyptiky a skla v architektuře, jehož vedoucím se stal Josef Soukup (sklář, glyptik), na jehož místo později nastoupil Slavomír Čermák, který na škole působil do roku 1990. Během té doby se změnil název ateliéru na Ateliér kovu a šperku. Roku 1990 převzal vedení ateliéru Vratislav Karel Novák, společně s asistentem Petrem Voglem. Nový vedoucí začal v ateliéru prosazovat nové principy pedagogické práce a veřejné prezentace studentů. Podařilo se nastolit svobodnou tvůrčí atmosféru pro poznání

problematiky v rámci oboru s možnostmi přesahu do jiných disciplín, popřípadě užití nevytvárných prostředků. „Zadáním jednotlivých námětů a úkolů pro ročníkové práce nutil studenty cíleně se zamýšlet, hledat vlastní názor a učit se jej přesvědčivě dělit a obhájit.“ [8] Pro V. K. Nováka bylo důležité naučit studenty „konstruktivnímu skepticizmu, v němž poznání, chápání, tolerance a kritika jsou páteří pozitivního přístupu k životu a tvorbě.“ [8]

V roce 2007 V. K. Novák i Petr Vogel ukončili své působení na škole a na jejich místo nastoupila Eva Eislerová, přední česká šperkařka, jež dlouhou dobu pobývala v New Yorku. Důstojným zakončením působnosti V. K. Nováka na škole se na počátku roku 2008 stala velká retrospektivní přehlídka tvorby Vratislava Karla Nováka a jeho žáků z VŠUP v Praze, jež proběhla v Liberci a Jablonci nad Nisou.

Přístup Evy Eislerové ke šperku je značně odlišný od přístupu V.K. Nováka. U Evy Eislerové je patrný vliv racionálna a logiky, ze šperků je cítit přesný, až matematický smysl pro proporci a formu. Oproti V. K. Novákovi klade větší důraz na kvalitu zpracování. Dá se mluvit o jakémisi funkcionalismu ve šperku. Naproti tomu tvorba V. K. Nováka tíhne k postmoderně, s hlubokým filozofickým a konceptuálním základě. Je příliš brzy hovořit o změnách, které do ateliéru přinesl nástup nového vedoucího. Ty se ukáží až s časem, ale budou jistě čitelné.

Technická univerzita v Liberci

Fakulta Textilní – katedra Designu – studijní obor Textilní a oděvní návrhářství – studijní program bakalářský – zaměření Návrhářství skla a šperku (sídlí v Jablonci nad Nisou) – pedagog Ateliéru šperku M.A. Ludmila Šikolová.

<http://www.vslib.cz/>

<http://www.ft.vslib.cz/depart/kde/index.php>

Zaměření Návrhářství skla a šperku Technické univerzity v Liberci vzniklo roku 2002, z potřeby nové generace mladých návrhářů pro region s dlouholetou šperkařskou tradicí. Sídlí v Jablonci nad Nisou v bývalé pomocné divadelní budově. Původně byl název zaměření Interiérový a bytový doplněk. Jelikož plně nevystihoval zaměření ateliéru, byl později přejmenován na Návrhářství skla a šperku. Vedoucí zaměření šperku je paní Ludmila Šikolová, přední česká šperkařka. V budově školy se nachází také výstavní galerie N, v níž kromě jiného bývají prezentovány práce studentů.

Zatím je zde možné studovat pouze tříletý bakalářský program. Navazující studium není zatím akreditováno.

První semestr výuky probíhá pouze v Liberci, kdy studenti absolvují obecnou přípravu. Poté začnou navštěvovat také realizační dílny v Jablonci nad Nisou. Teoretická výuka je soustředěna do Liberce. Ve škole je studentům k dispozici sklářská pec na lehané a tavené sklo, brusičské a pískovací stroje, rytební, šperkařská dílna, modelárna a kreslárna.

Studenti se zaměřují na sklo i šperk současně. V oblasti šperku jsou studenti vedeni k tradičním i moderním technologickým postupům, a to jak zlatnickým tak bižuterním. Jelikož škola by měla vychovávat budoucí vzorkaře a návrháře pro okolní firmy, součástí výuky je také cílená práce s polotovary. Je kladen důraz na to, aby studenti byli schopni využít polotovary ve své práci, ovšem netradičním a novátorským způsobem, který posune hranice jejich klasického využívání. Aby měli studenti možnost styku s realitou, nabízí škola při realizaci bakalářských prací možnost spolupráce s bižuterními firmami, např. Preciosa, Jablonex.

Hranice šperku zde není přísně vymezena, naopak je přizpůsobována individuálně podle osobnosti a možností studenta. Vznikají tak šperky nositelné i nenositelné, šperky objekty i šperky designérské vhodné pro sériovou výrobu. Rovněž zde není žádné technologické a materiálové omezení. To přichází spíše ze strany studentů, jelikož téměř veškerý materiál si musí hradit sami.

PŘÍLOHA P III: VYSOKOŠKOLŠTÍ PEDAGOGOVÉ

Eva Eisler

Šperkařka, výtvarnice a designérka

* 1952

„Eva Eisler patří k nejkreativnějším osobnostem v oblasti umění a designu konce 20. a počátku 21. století. V její tvorbě se setkávají základy vycházející z českého modernismu, spolu s vyhraněnou současnou uměleckou ideologií. Její dramatická díla jsou kombinací instinktivní citlivosti s přesným, až matematickým smyslem pro proporci a formu.“ [48]

Šperky Evy Eisler jsou prostorové studie v malé formě, na nichž je patrný vliv architektury. Tvarovost je zjednodušená na základní geometrické tvary. Také je patrný vliv racionálna a logiky, pramenící z intuice autorky. Dá se tedy mluvit o jakémisi funkcionalismu ve šperku. Zájem o šperky Evy Eisler projevují zejména architekti a sběratelé současného umění.

Ludmila Šikolová

Šperkařka

*1965

Ludmila Šikolová se zabývá drobnými uměleckořemeslnými objekty z kovu. „Její doménou je tvorba šperku, převážně ze stříbra, s využitím jiných materiálů - skla, papíru, plastů. Do svých objektů a šperků často zapojuje hotové předměty (přírodniny, skleněné korálky, telefonní karty). Autorčina tvorba ve většině případů vtipně reprodukuje různé vymoženosti civilizace nebo reprodukuje přírodní prvky.“ [49]

Vratislav Karel Novák

Sochař, šperkař

* 1942

V.K.Novák bývá uváděn jako nejvýraznější umělecká postava českého šperku druhé poloviny 20. století. Během několika let získal vůdčí postavení respektované osobnosti, kolem níž se sdružují názorově blízcí výtvarníci. Jeho široké zaměření na konstruktivní

tendence, minimal art, body art i postmodernu na hlubokém filozofickém základu je stále nedostižným vzorem pro jeho kolegy.“ [8]

V. K. Novák vytváří osobité autorské šperky, které v jeho podání rozhodně nemusí být “nositelné” a “praktické”. Důležité jsou jejich formální hodnoty, nápaditost a originalita. Ve šperkařství zcela polomil bariéru mezi užitým a volným uměním. Nejpodstatnějším rysem jeho šperků není funkce zdobící a krášlící, ale význam fyziologický, mystický, magický nebo erotický, který vyjadřuje vztah autora a posléze i vztah nositele ke světu.

Petr Vogel

Sochař, šperkař, medailér

*1968

Přesto, že Petr Vogel nebyl přímo vedoucím ateliéru, jeho osobnost hrála v ateliéru významnou roli a pro studenty se stal stejně velkým příkladem jako V. K. Novák. Z těchto důvodů jsem do této kapitoly zahrнула také jeho tvorbu.

Šperky Petra Vogla vyvolávají emoce diváka a často stojí na konceptuálním základě. S jejich nošením se ovšem příliš nepočítá. Ve svých špercích například zhmotňuje různé absurdní náměty vyjádřené jedním slovem nebo i příslovím (Například náramek „Rybáři“ tvoří otvor ve tvaru zlaté ryby, kterou chytá čtyřicet miniaturních rybářů držících udice s lidským vlasem) . Kromě klasických materiálů Petr Vogel častěji využívá materiály netradiční, jako plasty, vosk, lukopren, aj.

PŘÍLOHA P IV: VYBRANÉ KOLEKTIVNÍ VÝSTAVY VĚNOVANÉ ŠPERKU KONANÉ V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2001 - 2008

Erotický šperk - Eros

(putovní výstava)

(katalog Kateřina Nováková)

Výstava proběhla:

1999 - Praha - Výstaviště, Praha - Galerie U prstenu, Benešov u Prahy - Muzeum umění

2000 - Liberec - Severočeské muzeum v Liberci, Praha - Galerie Kotelna, České
Budějovice - Galerie Hrozen

2002 – Králíky - Městské muzeum a IC Králíky, Ústí nad Orlicí - Městské muzeum

2003 - Dvůr Králové - Muzeum Dvůr Králové, Teplice – Muzeum Teplice, Ústí nad
Labem – Muzeum města Ústí nad Labem, Opava – Slezské zemské muzeum Opava, Praha
- Hergetova cihelna (2003/2004)

2004 - Muzeum východních Čech v Hradci králové , Most - Galerie města Most - Městská
knihovna Most, Praha - Galerie České plastiky

Vystavující: Jolana Čtvrtečková, Jan Hásek, Michal Hejný, Pavel Herynek, René Hora,
Alexandra Horová, Jiří Jahelka, Simona Kafková, Barbora Kališová, Lenka Katschálová,
Svatopluk Klimeš, Vladimír Komňanský, Pavel Kopřiva, Lucie Krejčová, Valerie M.
Kuchařová, Martina Mináriková, Vratislav Karel Novák, Denisa Novotná, Michal
Novotný, Pavel Opočenský, Martin Papcún, Kamila Písaříková, Martin Pouzar, Jaroslav
Prašil, Jana Střílková, Jan Surínek, Jiří Šibor, Ludmila Šikolová, Blanka Šperková, Jiří
Urban, Petr Vogel, Karel Votipka

Český šperk 1950 – 2000

Praha, Pražský hrad – Císařská konírna 2003

(katalog Alena Křížová)

Vystavující: Jiří Belda, Lenka Beranová, Pavel Brožek, Ivo Burian, Václav Cigler, Slavomír Čermák, Jiří Drlík, Světlana Dudková, Petr Dvořák, Eva Eisler, Pavel Filip, Helena Frantová, Libuše Hančárová, Eva Havelková, Pavel Herynek, Karel Hlava, Libuše Hlubočková, René Hora, Alexandra Horová, Helena Hrabová, Jiří Jahelka, Lefteris Joanidis, Simona Kafková, Barbora Kališová, Svatopluk Kasalý, Vojtěch Kobyłka, Jaroslav Kodejš, Vladimír Komňanský, Pavel Krbálek, Zdeňka Laštovičková, Zdeňka Mašatová, Marie Mlynářová, Blanka Nepasická, Vratislav Karel Novák, Alena Nováková, Jolana Nováková – Krédlová, Jan Nušl, Pavel Opočenský, Václav Plátek, Jaroslav Prašil, Eleonora Reytharová, Zdeňka Roztočilová, Josef Soukup, Jaroslav Staněk, Josef Symon, Jiří Šibor, Ludmila Šikolová, Markéta Šílená, Barbora Škorpilová, Blanka Šperková, Miroslav Štěpánek, Andrej Šumbera, Marie Uhlířová, Jiří Urban, Ladislava Víznerová, Petr Vogel, Karel Votipka, Eva Žáková - Šťastná

Pražský kabinet šperku

Stálá expozice ze sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze.

Praha, Muchovo muzeum - Hegretova cihelna 2003 – 2006

(katalog Helena Koenigsmarková, Petra Matějovičová, Světlana Spiwoková, Daniela Karasová, Eva Uchalová)

Vystavující (2003): Jiří Belda, Lenka Beranová, Anton Cepka, Václav Cigler, Slavomír Čermák, Jiří Drlík, Libuše Hančárová, Eva Havelková, Karel Hlava, Libuše Hlubočková, Svatopluk Kasalý, Vojtěch Kobyłka, Jaroslav Kodejš, Zdena Laštovičková, Zdena Mašatová, Marie Mlynářová, Blanka Nepasická, Vratislav Karel Novák, Alena Nováková, Pavel Opočenský, Václav Plátek, Vlasta Provazníková, Eleonora Reytharová, Jozef Soukup, Pavla Soukupová, Jaroslav Staněk, Imrich Svitana, Josef Symon, Miroslav Štěpánek, Miloslav Tomanec, Ladislava Víznerová

Vystavující (2004-2006): Anton Cepka, Václav Cigler, Helena Frantová, Libuše Hančárová, Eva Havelková, Libuše Hlubočková, Svatopluk Kasalý, Jaroslav Kodejš, Zdena Mašatová, Marie Mlynářová, Blanka Nepasická, Alena Nováková, Václav Plátek, Eleonora Reytharová, Josef Soukup, Jaroslav Staněk, Imrich Svitana, Jitka Šabartová, Laděna Víznerová

Šperk objektem, objekt šperkem

Geometrie, optika, design

Praha, Muchovo muzeum - Hegretova cihelna 2003

(katalog Daniela Krechlová)

Vystavující: Jiří Belda, Dana Bezděková, Jan Čtvrtník, Petr Dvořák, Eva Eislerová, Pavel Filip, Olgoj Chorchoj, Pavel Herynek, Kateřina Jančárová, Jaroslav Kodejš, Martina Mináriková, Pavel Opočenský, Zdena Roztočilová, Filip Streit, Jiří Šibor, Markéta Šílená, Barbora Škorpilová, Karel Votipka

Rajské ovoce

Praha, Galerie R 2006

Vystavující: Jiří Belda (1999), Anton Cepka (Slovensko, 1996), Rian de Jong (Holandsko, 2005), Martina Dempf (Německo, 2006), Rita de Oliveira (Portugalsko, 2006), Bettina Dittlmann (Německo, 2003), Georg Dobler (Německo, 2000), Petr Dvořák (2006), Susan Ewing (USA, 1999), Karl Fritsch (Německo, 2004), Stáňa Grebeníčková (2004), Herman Hermsen (Holandsko, 2001), Libuše Houbíčková (2004), René Hora (2005), Simana Kafková (2000), Vered Kaminsky (Litva, 1997), Helfried Kodré (Rakousko, 2004), Vladimír Komňacký (2004), Pavel Kopřiva (2002), Judy McCaig (Anglie, 2002), Yutaca Minegishi (Japonsko, 1998), Berndt Munsteiner (Německo, 1993), Blanka Nepasická (1986), Vratislav K. Novák (1991), Ted Noten (Holandsko, 2005), Pavel Opočenský (1994), Ruudt Peters (Holandsko, 1996), Ramón Puig-Cuyás (Španělsko, 1997), Zdena Roztočilová (2000), Daniela Schwaag (Německo, 2006), Peter Skubic (Rakousko, 2005), Theo Smeets (Holandsko, 2006), Jozef Soukup (1984), Gisbert Stach (Německo, 2004), Deganit Stern. Schocken (IL) (2000), Ludmila Šíkolová (1997), Markéta Šílená (1994), Jiří Šibor (2004), Blanka Šperková (2005), Andrej Šumbera (1991), Wilhelm Tasso-Mattar (Německo, 2006), Tarja Tuupanen (Finsko, 2005), Julia Turner (USA, 2006), Jiří Urban (2006), Peter Vermandere (Belgie, 2004), Manuel Vilhena (Portugalsko, 2003), Petr Vogel (1998), Karol Weisslechner (Slovensko, 2006)

Identifikace

(katalog Alena Křížová, Jan Kříž)

Identifikace V. K. N.

Liberec, Oblastní galerie v Liberci 2008

Vystavující: V. K. Novák

Identifikace 33 semestry

Kov a šperk

Jablonec nad Nisou, Galerie N a Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou 2008

Vystavující:

Pedagogové: Robert Browning, Susan Rae Ewing, Jiří Harcuba, René Hora, Radomíra Jandová, Petr Němec, Peter Orišek, Ludmila Šikolová, Petr Vogel, Karol Weisslechner

Studenti: Lucie Baudyšová, Tereza Burdová, Matuš Cepka, Michal Cimala, Jolana Čtvrtečková, Petra Franková, Vilém Frič, Stella Georgion – Turková, Michaela Gorcová, Jan Hásek, Helena Heinzová, Veronika Hilská, Lucie Houdková, Alena Housarová, Kamila Housarová Mizerová, Aleš John, Simona Kafková, Pavel Kopřiva, Karolína Kopřivová - Jankovcová, Jolana Krédlová Nováková, Lucie Krejčová, Kristýna Krsková, Rebeka Krsková, Jaroslav Kučera, Tomáš Kukla, Hanuš Lamr, Miroslav Lörincz, Markéta Lisá, Martina Mináriková, Věra Nováková, Karla Olšáková, Markéta Richterová, Štěpán Růžička, Kateřina Řezáčová, Denisa Sedláková, Nikola Semotánová, Anna Steinerová, Klára Šípková, Josef Tauš, David Tomášek, Lenka Trubačová, Martin Verner

Stážisté: Božena Čivič, Zachary P. Dawkins, Vincent Durbák, Dagmar Heeser, Tereza Holásková, Eva Humlová, Yuko Kusayanagi, Zuzana Kynčlová, Katrin Lachmund, Josef Sodomka, Zuzana Šidlíková, Kristýna Španihelová, Juho Vuolteenaho

Struktury – český šperk

Praha, Galerie U Prstenu 2008

(katalog Petra Matějovičová)

Vystavující: Dana Bezděková, Eva Eisler, Stanislava Grebeníčková, Jan Hásek, Eva Humlová, Kateřina Jančárová, Jaroslav Kodejš, Martina Mináriková, Pavel Opočenský, Martin Papcún, Zdeňka Roztočilová, Jiří Šibor, Markéta Šílená, Barbora Škorpilová, Miroslav Štěpánek, Karel Votipka